Jacinto Albarracín C.

LUCRĂRI JURNALISTICE

CÂTEVA DINTRE ARTICOLELE SALE

PUBLICAT

Critică socială, artistică și literară. Note despre estetică

(PROLOG DE D. RAFAEL ESPINOSA GUZMAN)

1915

Aguila realizează editorial—1. ª Calle Loal—400

' Digitized by CJOOQIC

BOGOTA

Dedic această carte plină de onestitate și convingere memoriei tatălui meu, binefăcătorul orașului Cuaspud, generalul Jacinto Albfracln E., care, prin frumoase acte de altruism și eroism, m-a învățat să înțeleg demnitatea umană .

Lucrări ale aceluiași autor:

„Castitatea...?" Roman ..... 30 USD
„Sirop." Romanul 20
„Raquel." Poezie.... 20
„Note estetice despre sculptură"
Artă și pictură columbiană".... 15
Romanul „Don Cosme" în pregătire.

Este proprietate. Toate drepturile rezervate.

Deschide-te, susan!

Stimatului nostru prieten Jacinto Albarracín este un

Digitized by kjOOQle

cetățean bun în adevăratul sens al cuvântului . Este un om cu adevărat complet, așa cum pretinde o voce autoritară pentru binele societății.

Și-a întemeiat casa la o vârstă fragedă, iar doi copii au fost rodul iubirii sale.

Vicisitudinile timpului l-au condus spre munții accidentați ai Pizarrei și acolo a semănat cu mâinile și a udat cu sudoarea frunții copacii unei modeste plantații.

Încă din școală s-a pasionat de activitățile literare în ziare scrise de mână, ceea ce l-a determinat să publice poeziile sale *A Beatriz* y *Raquel,* apoi, succesiv, romanele sale *Almíbar, Castidad...* și *Don Cosme* și *Apuntes estéticas sobre escultura y pintura,* mai multe drame inedite, pe lângă nenumărate articole politice, literare sau sociologice împrăștiate în presa națională și străină, sub pseudonimul *Albar* și încă unul acum, pe care i l-am sugerat noi acum ceva timp.

Un copil, un copac, o carte! Asta cere societatea de la orice cetățean bun, iar Albarracín s- a adaptat acestei cerințe sociale benefice.

Nemulțumindu-se să-și vadă munca intensă de publicist irepresibil împrăștiată peste pliante care ieri erau aici și vor dispărea mâine, astăzi își propune să adune într-o carte o parte din ceea ce alcătuiește *opera sa jurnalistică ,* iar pentru aceasta ne cere scurte fraze introductive , de care nici nu are nevoie și nici nu-i vor aduce vreun avantaj.

Munca lui Albarracín este o dovadă de tenacitate și răbdare. Nu a trecut o zi fără ca el să nu facă măcar o cusătură în dantela hărniciei sale, întotdeauna cu intenția de a servi umanitatea și, în special, clasa muncitoare, care îl consideră unul de-al lor.

Digitized by kjOOQle

cei mai autoritari purtători de cuvânt, încă din 1910 când a fondat *La Razón del Obrero* și a pornit să lucreze pentru sindicatul muncitorilor noștri.

Nu vom emite o judecată critică asupra acestei *opere jurnalistice,* care este lăsată la latitudinea fiecărui cititor în funcție de criteriile, gusturile și simpatiile sale, așa cum a început Guillermo Camacho (1), un subtil observator al tulburărilor literare, când, aflând de primele părți ale acestei opere, a observat că în ele predomină toate tipurile de literatură, într-un stil pur și cu teme originale și bine alese, în care Albarracín și-a strecurat sufletul de artist și sociolog, așa cum se întâmplă în criticile sale asupra Artei și Literaturii, în studiul său despre situația femeilor din Columbia și în povestirile sale originale precum *Sapaquilda* și *Pustiirea celor drepți,* scrise cu pasiune și o direcție stranie sau cel puțin necunoscută.

Fără niciun merite în domeniul literaturii , ne simțim inhibați să-i facem pe plac scriitorului prolific așa cum ne-am dori și cedăm cerinței sale amabile doar amintind de un episod social curios care se potrivește perfect aici. Ascultați asta:

La umbra bătrânilor eucalipți din Centennial Park, doi prieteni discutau cu o intimitate intimă, cel mai tânăr deplângând dificultățile întâmpinate în a ajunge la casa fetei visurilor sale, o tânără încântătoare dintr-o familie foarte distinsă ai cărei părinți, demodați și neconvenționali, nu-și plăceau să-și etaleze fiicele, așa cum fac adesea alții pentru a facilita ocaziile de aventuri amoroase și căsătorie, și preferau să le țină ascunse modest în sfințenia căminului, fără ceai de după-amiază, întâlniri, dansuri, operă sau cinema...

(1) „La Crónica", numărul 2.051.

„Aproape că ai făcut tam-tam", i-a spus colegul său; „Te pot prezenta."

-Tu?

—Da, omule, da. Cunosc casa și o să-mi fie ușor să te

Digitized by Google

duc acolo.

Duminica următoare, punctuali la întâlnire și îmbrăcați elegant, așa cum cerea solemnitatea ocaziei, cei doi prieteni s-au întâlnit și au continuat vizita.

Întoarce-te, întoarce-te... Intră... Vă rog să intrați în cameră... O voi anunța pe doamnă...

La scurt timp după aceea, doamna casei a sosit într-adevăr și, printre mii de atenții și plecăciuni, prietena oficioasă i-a prezentat cazul.

O doamnă foarte amabilă și inteligentă, femeia, deși foarte surprinsă, a făcut la rândul ei prezentarea, așa cum cerea nobila ospitalitate specifică nobilei sale origini, apoi i-a spus îndrăznețeii prezentatoare:

—Îți apreciez amabilitatea, știu că prietenul tău este un gentleman cum se cuvine, dar aș vrea să știu cine l-a prezentat...

—Nimeni pentru mine, doamnă. De aceea plec.

Și-a luat pălăria, s-a înclinat grațios și și-a lăsat prietenul la casa dorită, exact așa cum promisese. Noi, care nu avem scrupule cu publicul, facem cu îndrăzneală același lucru și, cu tot respectul cuvenit, îl prezentăm pe autorul cărții * *Labor periodística* * și ne retragem.

„Susan, deschide-te!", spunem noi în concluzie, iar prietenul nostru Albarracín rămâne mână în mână cu cititorii săi , care, sperăm, vor fi numeroși, foarte inteligenți și foarte binevoitori.

Reg.

Digitized by Google

Digitalizat de C z>gle

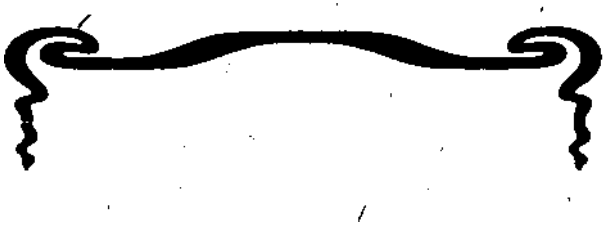

Femeile din Columbia

« Nu vom fi în relații rele cu Dumnezeu sau cu bărbații, afirmând că femeia este conducătoarea a tot ceea ce există pe pământ.

Nu vom greși cu Dumnezeu, pentru că dacă mandatul său divin a plasat tovarășul obligatoriu sub puterea omului, ea domnește asupra lui cu absolutismul inconștient al puterii sale.

Nu ne vom simți ofensați de bărbați, pentru că toți trebuie să ne închinăm în fața adevărului despotismului sănătos al acelei jumătăți costisitoare a rasei umane.

Tot trecutul nostru, tot prezentul nostru, tot viitorul nostru este la cheremul ei; posesiunea noastră asupra Naturii, corpul nostru, îi aparține ei, femeii ; pentru a-i face pe plac, ne sacrificăm chiar și sufletul!

Și totuși, cât de nenorocită este existența acestei fermecătoare... jumătăți de viață!

Și în acest pământ, fertilizat de aceeași Frumusețe ; moștenitoarea ei, femeia, își târăște viața, dacă bogată, precum libelulele sclipitoare, a căror nuanță se estompează la simpla lor vedere; dacă săracă, chinuită de lipsa a orice, chiar și a privirii cerului - singura realizare de care nu se va îndoi în visele ei - pentru că, aplecată peste o muncă lipsită de demnitate toată viața, abia are timp să plângă peste mormântul lui

Digitized by kjOOQle

Fiecare dintre speranțele sale moare înainte să le viseze măcar...

Această țară săracă nu are capitaliști puternici care, ca niște părinți, să poată îndeplini aspirațiile acelui mic creier; și totuși, ei educă femeile, obișnuindu-le cu rafinamentul unei vieți frivole, motiv pentru care bărbatul, temându-se să nu o poată satisface, nu mai are astăzi nici măcar resursa secolelor trecute - Mănăstirea - iar anii trec ca niște clipe, stingându-se , legănându-i magnificele* nuanțe de libelulă.

Această țară, căreia îi lipsesc bărbații practici și este departe de a fi capabilă de o reînnoire economică (cu excepția unor manevre politice egoiste), nu va putea dezvolta în viitorul apropiat afaceri care să le asigure femeilor, angajându-le așa cum fac țările rentiere, al căror capital este consistent, cu consecvența care vine din siguranța de a fi protejate de legi practice adaptate situației lor; legi pe care, precum lumina, fiecare le simte pentru viața sa; legi care, prin puterea de a le simți ca fiind benefice, le-au pătruns în miezul sufletului , devenind de-a lungul anilor o a doua natură.

Acolo, dacă oamenii mor de foame, este pentru că mareele umane se revarsă și pur și simplu nu există suficient loc pentru ca oferta să depășească consumul; iar dacă femeile se prostituează acolo, este din cauza rafinamentului de basm al pasiunilor sociale, pentru că bătrânețea opulentă a acelei societăți le conduce la o viață ușuratică; dar aici, unde femeia columbiană este însăși inocența care ignoră toate aceste vicii; aici, afacerile aproape sărace, deși onorabile, care există, găzduiesc cel mult două sute (și exagerăm) de femei; și asta pentru a le plăti o pâine săracă, în raport cu viața scumpă și monotonă pe care o consideră inevitabilă în aceste climate, care o devorează.

Digitized by kjOOQle

Guvernele acestei țări sunt cel mai puțin preocupate de educarea practică pentru viața pe care o ducem astăzi , pe cea care este fiica lor și va fi mai târziu mama conducătorilor *^ , astfel încât ea, la rândul ei, să le întoarcă copiilor săi aceeași viață practică pe care a primit-o; și, în consecință, vom fi marionete, copii de păpuși, a căror evoluție va dura foarte mult timp pentru a o transforma în mamele despre care vorbește Fray Luis de Granada, transplantate în aceste vremuri.

Profesorii, dacă nu sunt absolvenți de liceu, sunt cei pe care școala publică îi pune pe vârfuri în casele lor; ei deja - administrează o casă pe care o cunosc doar poetic, ca și copiii; iar dacă se căsătoresc, trebuie să-și fermece soții cu amabilități.

Dar când un om sărac le cade în brațe sau devine sărăcit, neștiind nimic despre Liturghie, sunt lăsați să moară de foame, în ciuda tuturor podoabelor pe care i-au învățat părinții lor grijulii. Apoi, firește, copleșit, bărbatul moare înaintea ei, și apoi ce?

Acum, Guvernul este susținut de contribuabili , care, prin urmare, trebuie să fie rambursați sub formă de instruire pentru ei înșiși.

Și unde există aici o școală de medicină pentru femei, care să îngrijească și să vindece surorile lor de afecțiunile specifice sexului lor? Aceasta va fi o temă recurentă pe care o vom sublinia la fiecare pas pe care îl facem atunci când discutăm despre femei în această publicație și o vom repeta până când vom convinge Guvernul să înființeze o Facultate de Medicină pentru tinerele femei.

Se va dovedi oare inutilă campania pe care o întreprindem pentru a înființa o Școală Tehnologică, dacă nu egală cu cele din Manchester, Crefeld, Verviens sau Nancy, cel puțin pentru învățământul tehnic și industrii pentru femei?

Unde este o școală de meserii practice la care o femeie să poată apela oricând în viața ei, aflată într-o situație dificilă? Unde este un centru pentru predarea artelor, astfel încât o femeie singură și săracă să nu moară de foame dacă nu-și sacrifică

Di(x :ed by LJOOQ IC

virtutea și inocența?

Și da, există case de închisoare pentru femei vagaboande și lipsite de onoare! [1]

Ai milă, o milă imensă, pentru femeia columbiană săracă și singură .

***(Rațiunea muncitorului,* numărul 2. 19 martie 1910)**

Recapitulare editorială

DIN NUMĂRUL II, SERIA A 2-A DIN „RATIUNEA MUNCĂTORULUI"

1911

Pentru a-i apăra pe muncitori, nu este suficient să te împodobești pur și simplu cu picturi murale strălucitoare și colorate, care să te facă să pari membru al Partidului Muncitorilor, așa cum nu poți pretinde că ești liberal doar spunând asta; nici cu simple prelegeri purtate de vânt cu fiecare cuvânt, auzite doar de câțiva care le uită într-un minut. Nu, asta nu este suficient. Trebuie să pătrunzi în natura gregară a oamenilor și să vezi dacă timpul, mediul și obiceiurile sunt propice pentru aceasta. Și dacă momentul nu este încă potrivit, trebuie să aștepți consacrarea - unei doctrine. Dar a o inventa este ca și cum ai semăna legume în căldură sau cacao în frig, ca să folosim termeni universal înțeleși; sau, de exemplu, a încerca să aclimatizezi orice socialism european de aici, care acolo este produs de aglomerarea a milioane de oameni , deoarece un pământ mic nu-i mai poate hrăni.

Pentru ei; fără capital, care este deținut de câțiva milionari .... De aceea, atunci când îmi șoptesc la ureche aici: „noi, socialiștii", cuvântul se simte ca atunci când îi aud pe vânzătorii din magazin:

Digitized by Google

„nu putem scădea prețul. Marfa ne costă mai mult".

Trebuie să le căutăm alinare, să le deschidem viața proletarilor , fie în ziare, cărți sau școli . Aceasta înseamnă să le pregătim un viitor favorabil, iar oricine călătorește pe aceste căi este unul dintre cei care ar trebui numărați printre susținătorii ideilor celor asupriți. Căci este frumos să auzi: acest autor îi ajută pe muncitori cu lancea condeiului său, deschizând larg câmpul ideilor libertariene; în acest roman sau în aceste versuri, sau în acest ziar, el ne apără și pictează o imagine emoționantă a suferințelor noastre , a triumfurilor noastre.

De aceea este bine să colecționăm aceste scrieri, astfel încât să poată servi drept înregistrare a anumitor momente care surprind o istorie interesantă. Numai pentru că ceea ce este scris este rareori șters.

Și dacă există o diversitate sesizabilă și poate o mică legătură între scrierile actuale, aceasta se datorează faptului că în această țară prioritatea este să-ți câștigi existența pentru a putea scrie cu calm; ceea ce nu se întâmplă întotdeauna și de aceea ele vin una după alta, așa cum le dădeam naștere, în funcție de împrejurări.

Opera acestei literaturi nu s-a pierdut complet și am încredere că va ieși ceva din ea, pentru că a fost pusă în slujba dreptății pentru proletariat. Fie de ajuns.

Acest ziar a avut norocul să realizeze ceea ce și-a propus și, dacă va muri, va lăsa în urmă cu smerenie multe repere; așa cum alte frunze benefice nu au murit complet, pentru că munca sa s-a dovedit roditoare și semănatul său nu a fost steril.

Aceste articole, care îl îndreptau pe muncitor în direcții noi, schițându-i noi proceduri, aceste povești, aceste versuri, citiți-le încet, așa cum ar trebui să citim tot ce ne oferă alinare; această literatură poartă amprenta inconfundabilă a unei tendințe în beneficiul claselor defavorizate și se pare că cel care le scrie este fatalmente obligat să servească clasele umile și pentru aceasta

Digitized by Google

trebuie să moară. Aceasta este forța evidentă în ea, fără a aștepta vreo recompensă. Totuși, ce recompensă mai bună, de exemplu: A vorbit, pe atunci, când era necesar să ceară ceea ce cerea; a vorbit pentru „Femeile din Columbia", iar câteva zile mai târziu li s-au deschis școli și ateliere de arte manuale pentru a le ușura o viață cinstită; și chiar în Congresul din acea vreme s-a dezbătut proiectul de lege pentru crearea unei facultăți de medicină . Cerșetorii mișunau , expunând răni și infecții, iar numărul 3 al ziarului La *Razón (Partidul Muncitorilor),* în editorialul său, le cerea; la scurt timp după aceea, li s-au deschis ușile. A strigat după copiii săraci în „Copilul tău și strada", iar acum există săli de clasă, cămine și cantine pentru ei... și așa mai departe. A înființat o organizație, al cărei act fondator a fost semnat de muncitori și industriași de frunte, și a susținut-o în ziarul său până când a devenit o realitate capabilă de multe triumfuri. În numărul 5, și-a lansat „ Partidul Muncitorilor", în „Vorbim clar", și, deși conducerea acestei minunate organizații nu a considerat oportună continuarea ei, impactul a fost produs, iar ecourile sale continuă să se audă... în ciuda clicilor de opoziție, a egoismului și a personalităților, ca în toate eforturile umane.

Cred că aceste pagini sunt o lucrare pregătitoare pentru înnobilarea maselor care mărșăluiau spre ea cu încetineala apelor liniștite, așteptând suflul care să le propulseze. Aceste idei pluteau împrăștiate,

ca niște atomi care se agită în lumina ce pătrunde prin fanta îngustă și așteptau doar un impuls hotărât din partea unui inițiator care să le dea formă, chiar dacă alții i-ar fi putut înțelege; pentru că în acest caz singurul *inițiator posibil* a tot ceea ce este uman ar fi fost singurul Adam.

De aceea este nevoie să se rectifice multe nedreptăți , să se clarifice erorile pentru a vedea cine muncește și luptă, chiar și cu bani, pentru clasele muncitoare.

Să nu se întâmple ca unii să fi semănat și alții să seceră , astfel încât, semănătorii fiind obosiți, sarcina lor imensă să nu scadă;

Digitized Google

ceea ce nu ar conta, atâta timp cât „ *vivierii”* nu ar profita de inocența oilor.

Ernesto León Gómez

de mai multe ori că cântecele mele au nuanța frunzelor uscate,
Și ceva ca o urmă de lacrimi,
Ceva ca umbra durerilor.”

EBNKSTO LION GOMSS

„Stelele sclipitoare ale Mării Egee stăteau triste, țesând coroane, trei zeițe.”

Apa verde-albăstruie urma să le lingă picioarele, intonând gemete în ritmul imnurilor melancolice pe care cei trei le cântau reflexiei violetului cerului; un violet care se întuneca în gradații , ca pe paleta unui modernist.

Acele cântece, nuanțate cu zâmbete triste, erau pentru cel absent, cel care își luase anterior rămas bun de la călătoria veșnică.

Digitized by Google

Acele coroane ce se țeseau în sunetul harpei eoliene a vânturilor ce cântau ritmic responsoriul, cu parfumul chiparoșilor și al albastrului închis — cortina inviolabilă a Olimpului — aveau să fie pentru cel uns care își luase rămas bun de la călătoria veșnică.

Și dacă cel uns ar fi tradus muzica în cuvinte și ar fi cântat despre plăcerea și durerea oamenilor în versuri tremurânde, *

Sau dacă el era cel care cânta acordurile, uneori vibrante, alteori elegiace, delicioase ca niște sărutări cu parfum de scoici - naufragiați în paharul de vin falernic,

Sau tinerețea visătoare dăruiește muzică divină de culoare și linie, care în tonuri uneori vibrante, alteori senine, răspândește pe pânză tristețea sau bucuria sufletului său, x

Atunci cei trei îndrăgostiți blânzi, plângând, și-au ridicat vocile și s-au tânguit cu acordul, versul sau culoarea care reflecta sufletul tânărului, care își luase deja rămas bun de la călătoria veșnică...

Avem o religie mângâietoare, astfel încât să nu-i jelim pe cei care pleacă, ci mai degrabă pierderea pe care o presupune plecarea unui uns al Artei.

Ernesto León Gómez a reflectat în cântecele sale o tristețe visătoare... în conformitate cu sentimentul sufletului său, îndrăgostit de tristețea lucrurilor.

Visele sale aveau nuanțele violete ale unei melancolii fără nume și găsea fiecare loc populat de suflete întristate, cărora le înălța lirisme de cea mai pură poezie.

A găsit amărăciunea acestei vieți la ananghie și, întrucât nu o putea înmuia cu lacrimile cântecelor sale, i-a întors spatele, întristat de atâta duritate.

De aceea a lăsat toată poezia lacrimogenă în versurile sale, va-

Digitized by Google

ticinatoarei adio-ului ei timpuriu pentru călătoria eternă.

Nu-l vom încununa cu trandafiri parfumați, naufragiat de băutura zeilor, pentru că la ospăț abia a atins amărăciunea și nu a simțit niciodată sărutul epitalamic , nici norocul trădător nu l-a mai privit vreodată; ci îl vom jeli ca pe un drag al Artei, care a purtat în suflet multe din necazurile lucrurilor...

(America de Sud, numărul 76 — 19 mai — 1905)

Dezolarea a ceea ce este drept

(POVESTE)

AFARĂ, o noapte neagră, neagră ca abisul în care Lucifer trebuie să fi căzut , conform legendei .

apă pe pietrele din grădină, scântei sulfuroase

Elfără;tie,vjeuresc intenso,bate cu chispe:ploa

se cruzăm;ți-e frică?mugedespadaploaie,șopotind

frică.

Uneori, bricheta care mă luminează pâlpâie neliniștită , suflată de rafalele de vânt care intră prin crăpăturile ușilor.

Citesc *Othello* și deja îl termin; când, clătinându-se, sub junghierea geloziei, în mijlocul convulsiei brațelor sale herculeene africane, o ucide pe Desdemona.

Inima îmi bate cu putere; îmi feresc privirea de la acele personaje care mi se par fulgerătoare, cu care dramaturgul schițează scena cumplită. Nici măcar nu îndrăznesc să închid cartea și, descurajat, cuprins de un tremur convulsiv, sunt pe punctul de a renunța, sau mai degrabă cad în pat.

Digitized by Google

Inconștient mă dezbrac când roșeața mă cheamă, văzându-mi pieptul gol, pe care îl ajustez fără să gândesc , *iar* somnolența îmi inundă creierul.

Viziuni oribile mă asaltează într-o cumplită leșinare : negrul herculean, cu ochii injectați, flăcări sinistre strălucind, fața palidă și contractată, obrajii întăriți, buzele aspre și contorsionate, acel corp enorm , cu pumnalul în mâna sinucigașă, aruncând jeturi de sânge clocotit și greu din rană în toate direcțiile , se prăbușește în patul meu.

Prin întuneric, în ceasul jurămintelor din noapte , pe un pat mai alb decât puritatea acelui martir, văd cadavrul încă mișcându-se al Desdemonei întorcându-se spre Othello. Mi se pare în imaginația mea îngrozită că acele buze roz și caste, precum primul boboc care a crescut în Paradis, se deschid să strige, chinuite de convulsii agonizante: Othello! Othello! O, nu, sunt nevinovat!

Deodată, în fulgerul fulgerului, zăresc, cu ochii sufletului meu, starea mea spasmodică. Apoi, fără să fiu conștient, simt fereastra deschizându-se violent, iar vântul rece, în loc să mă împrospăteze, produce transpirații mortale care îmi udă trupul; sângele meu curge ca plumbul topit, arzându-mi arterele, inima; nervii mei , ca arși de caustic, se întind cu o rigiditate temperată, iar vocea îmi sângerează în gâtul strâns ; când, în întuneric deplin, cu pași lenți, o umbră se apropie de mine. Cu o mișcare măsurată, într-o clipă pe care bătăile inimii mele par să o măsoare de-un secol, se apropie și, cu o mână grea, care mi se pare un munte, mă atinge tocmai pe mușchiul care aproape explodează în salturi. Și acela, care mi se pare a fi un om—

Digitized by IjOOQle

Freacă încet un chibrit aprins de lampa stinsă .

Îl recunosc pe omul acela...

Prima sa acțiune este să ardă cu aceeași calmitate, în punctul culminant al brațului întins, coarda răsucită a clopotului , pe care o taie în câteva scântei, dar înfricoșătoare , K 9

Se apropie din nou de mine și cu o calmă rece îmi atinge pieptul...

„Dormi", spune el cu o voce înspăimântătoare în liniște.

Percep sunetul de clic produs de frecarea unui instrument străin scos încet din teacă.

Acel om face să strălucească un pumnal pe leșinul nesigur al lămpii, din lipsă de ulei.

Y Cu o privire satanică, aruncă scântei sinistre care îmi străpung pleoapele închise; grimasa acră pe care o purta se transformă într-un zâmbet isteric, iar saliva care pare că vomită când vorbește se coagulează în spumă ce scânteie pe fața mea.

Y spune:

—Eva, tu, ca cea căreia i-au spus prima noastră mamă, ascultă-mă!

Y Cu o expresie undeva între furie și bucurie pasională, se îndreaptă, mă privește cu sclipiri infernale, mă ispitește și, în timp ce își înfundă degetele în corpul meu, simt cum carnea mea , pulsând la atingere, amorțește și îmi pierd orice simț al meu...

Bărbatul mă îmbrățișează cu respirația lui, ceea ce mă aduce în fire și continuă:

Eva? Tu, soția lui Adam, trezește-te, nu dormi în răutatea ta și ascultă-mă:

—Am visat, da, ce?... blestemată de amintirea mea care s-a stins de când n-am mai fost bărbat, precum se stinge lumina; ce comparație frumoasă!... Ascultă, Eve, mamă

Digitized by kjOOQle

„De la Cain, tu, iubitul meu, ascultă ce am visat; dar el a tăcut, lovindu-și fruntea cu palma."

Pe cel care mi s-a arătat la miezul nopții, l-am cunoscut; dar era un demon. Nu era el cel care stătea mereu la picioarele mele, tremurând de dragoste, spunându-mi:

— Eva, iubita mea, scapă de existența mea dacă nu mă iubești! Nu era ea cea care, trasă brusc de brațul meu, cu un dispreț nechibzuit, jurase să se sinucidă?

Dar era nebun. Și unde este chipul acela fermecător și frumos, unde este ținuta aceea regală și grațioasă, acele trăsături, un magnet pentru iubire, pe care le-am transformat în riduri inscrutabile ale emaciației, o mască diformă cu oribila greutate a simțurilor și malignitatea demenței ?

Și cu o mișcare stângace, nebunul m-a ridicat de un braț.

Tremuram când am stat față în față cu demonul acela.

„Ascultă", îmi spune ea; „Eva... chiar și numele. Am visat că particip la nunta cuiva."

Era rândul meu să vorbesc. Am improvizat cu bucurie, încurajată de băutura care se ridica la suprafață, făcându-mi celulele creierului să pulseze. Dragostea era tema mea și câte imagini, culori și lumini îmi veneau în minte când mă gândeam la tine, Eva, la tine, iubirea mea!

—Dar vai!... și, în timp ce nebunul exclama, își șterse sudoarea rece care îi scălda fața.

, fără să știu, am băut-o cu nerăbdare. O lacrimă îi cade din ochii slăbiți.

„Adună lacrima aceea", îmi spune el, trăgându-mă de mână, „adună-o și păstreaz-o, căci va fi perla pe care o vei pune în coroana ta triumfală, furată moluștei pe moarte." Vorbea

Digitized by kjOOQle

De dragoste, când... fir-ar să fie! Te-ai uitat în sus la mine, încoronată cu flori de portocal și acoperită cu mantaua vaporoasă a mireselor!

Își fixează în continuare privirea arzătoare asupra mea, sprâncenele i se încruntă, vulcanul care arde în pieptul său aproape erupe; dar cu un accent pasional și un zâmbet blând continuă:

—A fost un vis... și astăzi am venit să te întâmpin, aducând moartea pe care o voi lega de carul victorios al iubirii tale; și spunând acestea, mi-am fixat privirea asupra cărții deschise, asupra plăcii care o înfățișa pe Maur în momentul în care o strangula pe Desdemona.

—Ah! Deci citești *Othello,* murmură el; te descurci bine.

Y Cu o mișcare rapidă — atât de obișnuită la nebuni — se aruncă să înfigă pumnalul în mine...

Vreau să țip, dar doar un „Oh!" înăbușit moare pe buzele mele strânse.

„Nu, nu, nu-ți face griji", exclamă el, izbucnind într-un râs răgușit. „Să te omor? Ah! Nu. Și de ce aș face-o?"

Y Într-o clipă, înfipându-și pumnalul în el însuși, se prăbușește fără viață, pătându-mi hainele cu sângele său încă cald.

***(Telegrama,* numărul 772—1893).**

Cerșind

Săracul... Lumea îl disprețuiește pe sărac. Milă falsă sau încruntătură furioasă, ca și cum i-ar face o favoare!
José ÈUIBIO Cabo

4^10 Toate relele care ne afectează trebuie puse pe seama guvernelor .

Înțelegem că sărăcia este un produs complex al civilizației.

Digitized by Google

Pe măsură ce te îndepărtezi de aerul albastru de munte, de atmosfera de primăvară a pajiștilor și te apropii de marile aglomerări de ființe vii , de roiurile de dăunători și pasiuni umane care se numesc orașe, vezi foamea pictată pe chipul majorității oamenilor.

Se pare că această pedeapsă este impusă umanității atunci când, din mândrie și ambiție, se adună în mod dezordonat pentru a se exploata reciproc; deoarece ordinea este impusă prin forță și transformată în lege pentru a reglementa cel mai bun mod de a face comerț între noi, cu scopul nu tocmai sănătos de a ne oferi proprietate, ceea ce ne impune datoria ingrata de a o apăra cu propria noastră viață.

Ce fericire slabă chinuie adevărata fericire, care este liniștea conștiinței celui care se bucură de o sărăcie bine ținută sub control!

Căci nu este sărac acela care nu poartă purpură, nu cheltuiește splendoarea aurului și nu ia parte la banchetul Luculilor.

Pentru că, deși această Civilizație vitregă ne cântă frivolitățile plăcute ale banilor și ne trage de mână pentru a ne seduce să etalăm strălucirea și măreția unui zeu, după aceea ne abandonează ca pe niște bieți diavoli, dacă nu cumva, înghițind țărână, ajungem să servim drept îngrășământ.

Este o mare greșeală să ne imaginăm că tatăl familiei este sărac, când nu are mai mult decât suficient pentru a le da hrană zilnică copiilor săi ocupați, care nu sunt relaxați* din cauza trândăviei și neglijenței.

Nu este sărac, deși nu frecventează locurile *caracterizate de lux extravagant pe care le frecventează și nici nu merge la spectacolele unde se risipesc sume uriașe de bani cu atâta risipă – bani care ar putea fi folosiți pentru a preveni decesele.*

Digitized by kjOOQle

sau prostituția care produce mizerie.

rezidă eroarea în care adunările de bărbați îi conduc pe familiile pretențioase, cu copitele pregătite. Ca și cum cinstea ar putea fi cumpărată cu bani, ca și cum onoarea ar fi o placă de aur care valorează mai mult și încrustată în pereții unui palat de diamante.

Y Asta pentru că acolo fascinează cu dansurile ei orbitoare din beteală, deși cu gesturi clovnești și amuzante, dar în sinea ei roade nefericirile care sunt atașate acelei false Stăpâne, Ipocrizia; acelei Maiestă divinizate a societății.

Nu, un tată nu este sărac a cărui casă este protejată de frig și foame prin haine și pâine binecuvântată de Cer.

Dar el este într-adevăr acolo, printre aceste mase umane blestemate. Cerșetorul, care nu are decât pe Dumnezeu, așa cum cânta poetul sublim care conduce aceste reflecții.

Y Întrucât noi, înființând acest ziar, am aruncat masca departe; întrucât ne iubim aproapele, suntem mânați de datoria esențială de a avea curajul cuvintelor pentru a le da (cu înțelegerea pe care Dumnezeu a binevoit să ne-o acorde) sensul corect pe care îl au.

Y Ei bine, astăzi acele cuvinte noi-nouțe, Libertate și Progres , sună deja slab - ceea ce simțim în sufletele noastre - doar bunăstarea este căutată în lupta pentru viață.

Ea e urmărită doar cu orice preț, ca și cum ar fi însăși existența, pâinea care trebuie să ne-o dea, pentru veacurile poetice în care cântatul a câștigat-o și au trecut-o pe lângă ele, în timp ce venea cel chel cel rău.

Astăzi, cei care nu muncesc sunt copleșiți de dorința de a

Digitized by Google

să trăim; cu cât ne costă mai mult această viață, atât de dragă nouă, cu atât ne agățăm mai mult de ea.

Dar munca este rară, și există proletarul. „Cine", întreabă o mare minte critică , „cine îi jefuiește pe proletari de anii de viață la care au dreptul natural ca copii ai unei rase și ca locuitori ai unei regiuni? Cine decât foamea, mizeria și lipsurile, care le subminează încet sănătatea și le slăbesc trupurile? Salariile sunt cel mult suficiente pentru a salva proletarul de moartea imediată din cauza frigului sau a foametei, dar nu suficiente pentru a-l proteja de moartea prematură cauzată de hrana , îmbrăcămintea și odihna insuficiente."

Prin urmare, „războaiele nu se mai poartă pentru constituții scrise pe hârtie și cuvinte democratice răsunătoare , ci pentru a fi mai puțin supuși unui jug aspru și pentru a avea suficientă mâncare".

Y când munca e rară sau viciul o alungă,

Apare cerșetorul care, ca să nu mai fie și mai rău, rătăcește pe aici etalând răni și infecții în timp ce cere pomană; pentru că guvernele orașelor noastre folosesc banii contribuabililor pentru lucrări pe care le consideră mai bune decât cele care oferă cerșetorului o locuință mai puțin rece decât pe stradă .

Y Încheiem cu un protest care ar trebui să încheie orice reflecție asupra mizeriei și anume: este rușinos că într-un oraș care se mândrește cu cultura sa, roiesc cete de cerșetori, expunând răni și infecții.

***(Rațiunea muncitorului,* numărul 3. 2 aprilie 1910)**

Măreția unui partid

„S- a dovedit că, dacă între extreme nu s-ar fi interpus termeni echidistanți, evenimentele Istoriei ar fi avut un sfârșit dezastruos; pentru că, de exemplu, din partea a două facțiuni opuse ar rezulta inevitabil o ruptură, iar în ura lor ar merge orbește spre dezastru. Un exemplu apropiat: războaiele noastre fratricide, care ne-au

Digitized by kjOOQle

condus întotdeauna la contemplarea dureroasă a ruinelor unei țări tinere , pe moarte și în pragul dizolvării; la momente distanță de a se împrăștia în bucăți, pe cale să fie înghițită de cei puternici care pândesc și alimentează discordia ."

Chiar dacă ar fi vorba doar de a opri valul tulburărilor create de cele două partide adverse și, astfel, de a împiedica una dintre ele să cadă la mila învingătorului; chiar dacă ar fi vorba doar de altruismul civic al celor care vor deveni ținta mâniei extremiste , de a le potoli furia în dispută; chiar dacă ar fi vorba doar de a forma un guvern just - căci acesta este tocmai idealul - în care să existe participarea tuturor energiilor, a tuturor aptitudinilor , considerate rațional și onest, fără a vedea vreo părtinire în ele. Chiar dacă ar fi vorba doar de una dintre aceste considerații sfinte, gruparea oamenilor fără resentimente, care s-au unit aici sub numele de PARTID REPUBLICAN, ar fi demnă de urmat; și toate acestea explică motivul pentru care cei care nu vor dezastrul țării sunt republicani în conștiință [si] se grăbesc să răspundă la vot, așa cum reiese din nenumăratele susțineri ale acestui partid care sunt publicate zilnic.

Este un fapt rezonabil, în cadrul organizațiilor lor respective, că cele două „Concentrații" (conservatoare și liberale) privesc cu suspiciune „Partidul Republican", deoarece le anulează puterea egoistă și exclusivă. Desigur, nu este nevoie să ne temem de ele tocmai din acest motiv, deoarece, slăbite de intermediar, oricare dintre ele se va teme, atacat de un sentiment de reticență, să cadă sub controlul celuilalt, căzând în schimb sub controlul partidului atacat; văzând-o puternică, altfel ar pierde contingente, fie din atracție, fie din previziune . Purul adevăr.

Y Dacă nu ar fi rivalitatea de la Putere, cele două „Concentrații" ar trece la „Partidul Republican", deoarece programul lor se referă, dacă nu chiar confundă, idealurile - celor doi dușmani.

Însă, prin aceeași logică a existenței lor în opoziție , dintre

Digitized by kjOOQle

cei doi, celălalt a intrat în luptă și s-a întărit , luând binele și adevărul de la adversari, pe care aceștia nu le acceptă sau nu vor să le folosească din cauza dorinței lor – doar în Columbia – de a se urî și extermina reciproc.

(În fiecare articol, în fiecare pamflet, nu văd decât cuvinte de exterminare de la unul la altul.) Observația mea să rămână adevărată.

Cu această filozofie jalnică și ca victimă a dușmanilor săi, nava nefericitei Columbii nu va putea ajunge într-un port sigur.

Y Din acest motiv, republicanii, care au preluat ceea ce au aflat din vechile doctrine, își construiesc guvernul, puțin câte puțin, zi de zi, cu un regim care satisface aspirațiile, oricât de intense ar fi acestea, ale tuturor columbienilor.

Partidul Republican este tocmai pacea, care este progresul și bunăstarea unei țări. De aceea ar trebui urmat; pentru că nici „Blocul" nu poate trăi în pace în fața „Runtanismului", nici „Naționalismul" în fața „Treizeci-unuismului", chiar dacă toți patru par a fi buni prieteni. Și acum îmi dau seama de natura acestor prietenii . Pentru că nu vor să se devoreze reciproc, au memorie scurtă, mai ales „concentriștii" (pentru propria lor comoditate), motiv pentru care își uită păcatele și se unesc în scopuri electorale. Observația domnului Caro nu este greșită: că sunt ca vulturii, care se luptă pentru morți și dorm noaptea în același copac. Vor fi văzuți împreună lansând candidați la Președinția Republicii: unii pentru Dr. José Vicente Concha și alții pentru Generalul González Valencia, pentru a părea - divizați, după regula jocului (care ar trebui imitată), și în final compactați și ca un singur om pentru domnul Marco Fidel, care reprezintă marele Partid Conservator cu regresul său politic și administrativ; pentru că este vorba despre integritatea... Constituției din 1886.

Dar, pentru toate acestea, ca întotdeauna, există Partidul Republican, gata să prevină aceste manevre „republicano-cide";

Digitized by kjOOQle

să-și impună controlul care îndeplinește aspirațiile celor dintre noi care ne aflăm în acel centru al antagonismelor sale.

Acum, pentru a împiedica țara să cadă în război, este nevoie de un candidat de compromis, unul care să nu readucă rușinea politică .

Este un tânăr, în floarea vârstei; deja experimentat în cele mai importante funcții publice. Legislator de multe ori și de două ori ministru și, deși educat în cel mai aspru conservatorism și sub *disciplina* strictă a lui Loyola, cu toate acestea, a reușit să-și croiască propriul drum pe acele drumuri înguste și, înțelegând că progresul unei națiuni nu poate fi oprit, a mers cu el.

Această perioadă a fost marcată de o lipsă de grabă, dar și de o lipsă de regres, după cum o demonstrează rezoluțiile sale moderniste ca Ministru al Instrucțiunii Publice și cele aplaudate ca Șef de Stat Major: Recensământul, Descentralizarea, Avize - privind serviciul militar obligatoriu și împotriva Legii Concha privind ajutorul acordat anumitor instituții comunitare; și privind libera întrunire a adunărilor politice pașnice; toate acestea i-au adus mânia presei „cruciade", declarându-l dușmanul lor. În plus, se pregătește să prezinte și să apere în Congres proiecte de lege precum „Reînnoirea Armatei" și Legea Electorală, care asigură echitatea tuturor partidelor și sunt caracteristice unui bun republican care urmărește binele comun.

***(La Patria,* Cali, 22 august 1912)**

Cuvinte

VORBIT ÎN PAVILIONUL INDUSTRIAL AL PARCULUI DE LA INDEPENDENȚĂ LA DISCUȚIA DESPRE REORGANIZARE DE LA „UNIUNEA BOYAGENSE", 7 AUGUST 1912

Digitized by kjOOQle

Nu pot explica de ce, astăzi, când noi, copiii din Boyacá, ne adunăm pentru a căuta binele acelui pământ iubit, se nasc discuții supărătoare.

Eu, domnilor, cu triplul titlu de om de câmpie, aparținând unei familii originare din Chiquinquirá și sogamoso prin botez, vin să vă adresez cuvinte de afecțiune, vrednicilor băștinași din Boyacá. Eu, care m-am născut în orășelul Casanare , nu departe de Arauca; care am fost botezat în apele râului Sugamuxi, leagănul fa-

Digitized by Google

Familia mea (tatăl Temi; și că mi-am scăldat copilăria în limfele Sgravilei, de unde a fost mama, am dreptul să vă rog să lăsați deoparte încruntarea, o, combatanți fii ai aceleiași mame fertile, Boyacá.

Nu bănuiesc actualitatea acestor discuții, astăzi, când este vorba de a-i uni pe fiii acelui pământ suferind, pentru a lucra pentru dezvoltarea materială, intelectuală și morală a poporului din Boyacá, „mai ales astăzi, când administrația sa este complet paralizată din cauza situației fiscale precare și a penuriei lamentabile în care se află trezoreria sa"; deci, ce discuții, când este necesar ca locomotiva He să fie motivul comerțului și al schimbului de idei, pentru ca aceasta să deschidă multe înțelegeri și să înmoaie multe inimi care, întunecate, se mișcă în cele din văile noastre frumoase și roditoare?

Singurul Departament populat care nu are o cale de spionaj care să-și transporte produsele în mod echitabil și nici o singură scânteie electrică care să facă să dispară întunericul pasional.

1 Discuții de astăzi, când pământul care, cu singura sa mină, Țara ar putea aproviziona națiunea cu smaralde, dar nu are nicio ieșire către râul Magdalena și nici către republicile estice cu care se învecinează .

De ce să purtăm discuții când tot ce este nevoie este să promovăm o bună administrare , înființarea de bănci ipotecare pentru a sprijini agricultura și chiar cooperative de consum, astfel încât emigrarea locuitorilor din Boyacá să nu continue; când ceea ce este nevoie este să colonizăm și să exploatăm acel teritoriu opulent Vásquez, ale cărui 200 de leghe pătrate sunt pline de mine de tot felul, cele mai prețioase lemne, rășini, coloranți etc. Doar cu acel pământ fertil, unde se găsește guano...

Digitized by kjOOQle

Îngrămădită de smaralde, cauciuc și AUR pe malurile râurilor sale, Anglia n-ar fi cheltuit milioane pentru războiul din Transvaal; acel pământ , aflat la puțin peste o zi de Bogotá, pe un drum excelent, l-am locuit în toate direcțiile în timpul - guvernului Reyes și vă pot asigura că nu există niciun - centimetru sterp de la zăcămintele sale de naftă și petrol de pe malurile râului Minero, deja Carare, până la Torrás și Guaguaquí, unde se găsește aurul printre valuri, și de la imensa stâncă de sare a lui Pizarra până la stânca de smarald a lui Coscuez și Muzo.

În ciuda acestor sărăcii, suntem cei mai bogați oameni de pe pământ! Și totuși, încă ne angajăm în ideologie...

Am venit aici să trecem peste muchiile ascuțite ale frazelor de oțel; să înțepăm și mai mult mărăcinii care ne chinuie pe noi, umilii, vitejii oameni din Boyacá? Cât despre mine, pot spune că vorbele mele vin la voi cu puritatea afecțiunii care nu dorește să vadă în voi nici inferioritate, nici superioritate plină de ură. Ultimul dintre voi, frați nobili și tenace, vă imploră să vă păstrați săgețile în tolba jurnalismului, așa cum a făcut această ființă insignifiantă sub pseudonimul Juan de Mata Leal, dându-și primele scrisori în amplul *Heraldo,* al lui José Joaquín Pérez, *Los Hechos,* al lui Juan Ignacio, *El Comercio ,* al lui José Manuel, chiar și în *Gaceta, Espirita Nuevo și* în *La Linterna...* toate pentru a ajuta cu sinceritate , cu eforturi minuscule, bunăstarea pământului nostru.

Trebuie să votăm în această Uniune Boyacá pentru toate partidele politice. Vai de cel care ar încerca să sfâșie inima pământului care ne-a dat naștere tuturor celor adunați aici .

Trebuie să ne unim în spirit și în adevăr, așa cum au spus buzele divine, pentru că Boyacá suferă destul fiind câmpul în care se luptă două idei îndrăznețe.

În acest moment, Boyacá, mai mult decât orice alt oraș, este

Digitized by Google

chinuit de lupta a două idei opuse : una, care se străduiește cu orice preț să-și păstreze idolii care se mișcă în direcția opusă rotației amețitoare a Pământului; cealaltă, care vrea să meargă odată cu prezentul , să-i adapteze timpului care îi învăluie paternal.

Doi fii ai lui Boyacá, se poate spune, poartă în minte idei atât de contradictorii; căci unul este izolat de la periferie spre centru, iar celălalt alunecă victorios de-a lungul liniei: Sotero Peñuela și Carlos Arturo Torres.

Solero Peñuela... — și îmi permit să mă adresez informal, cum se spune Calvino, cum se spune Brunetti, cum se spune Jiménez de Cisneros — arată în istoria orașului Boyacá o orbită care l-a distanțat și este o glorie a țării unde se crede că întunericul îi va înghiți pe liberali și republicani; creierul său nu are fâlfâirea luminozităților, ci posedă puterea abisului , credulitatea celui convins care moare pentru cauza sa (cauza cu recunoștință ce trebuie să fie prezentă l-a ridicat); Sotero reprezintă în psihologia poporului Boyacá convingerea care nu se răsucește, puterea japonezului care rezistă stoic.

Carlos Artun... delicatețea unui suflet bolnav de dorința de a găsi soluții la problemele viitoare, datorită sensibilității sale rafinate, nu lăsa să-ți scape nici cea mai mică urmă din tenacitatea fanaticului. Aceste două idei chinuie sufletul lui Boyacá; motiv pentru care, ca întotdeauna, Boyacá este un exemplu unic în toate domeniile demersului uman, dar ca întotdeauna, luminos!

Pérez, Gutiérrez, Ortiz, Tejada, Calderón, Castillo, Solano, Rotta, Quiñones, Márquez, Reyes, Ricaurte, Velásquez V., Neira, Camargo, Acosta, Chaparro, Fajardo, Mendoza, Monroy, Torres, Matallana, Matéus, Galán, Forero, Martínez, Escobar, D Gaiullo, Martínez, D. Peñuelas, Vargas, Flórez, Barbosa, Vásquez, Cortés, Ballesteros, Ferros, Bermúdez, Medina, García, Montaña, Valderrama,

Digitized by kjOOQle

Domínguez și cei care îmi scapă memoriei și care strălucesc în istoria Columbiei cu măreție, virtute și inteligență. Așadar, de ce suntem noi aici, și în aceste momente de neputință, de incapacitate de secretară , când același soare care a văzut dispărând gazdele nou-nouțe ale lui Barreiro încă strălucește asupra noastră, a tuturor, boyacenilor , și când astăzi Moț ne adăpostește cu cel mai glorios dintre numele nemuritoare: BĂIATUL ACA!

Problema muncii în Columbia

Aici „problema este pur pedagogică, este pur și simplu o problemă de metodă, organizare *și* disciplină ".

OMUL muncitor, ca și contribuabil al Trezoreriei publice și care nu se bucură niciodată de beneficiile pe care le oferă Trezoreria, este cel mai puțin preocupat de politică, dar devine totuși victima ei fatală.

Nu înțeleg, așadar, de ce chestiunea liberală sau conservatoare ar trebui amestecată cu chestiunea muncii, care este pur economică și educațională; asta mă face să cred că noii susținători ai acestor doctrine, atunci când se adresează grupurilor de muncitori, cred că acestea ar trebui să fie în continuare legate de aceste politici; când adevărul este că muncitorul obișnuit nu își dă seama cu adevărat ce...

Digitized by kjOOQle

liberalism, nici celălalt, și nu este prea preocupat de acesta, ci mai degrabă de salariul mic și de cea mai bună modalitate de a-l câștiga; prin urmare, „întrebarea" sa este pur economică și pedagogică.

Întotdeauna am privit cu profundă afecțiune tot ce are legătură cu clasele dezmoștenite; căci cred că ceea ce le atinge pe ele mă atinge și pe mine, pentru că aparțin rândurilor lor.

, ori de câte ori apare în țară ceva care îi privește, moral pentru îmbunătățirea lor, politic și administrativ pentru organizarea lor, și de ceva vreme, mai ales în ultimii doi ani în care am luat problema în serios, am încercat să studiez motivul tulburărilor lor și scopul aspirațiilor lor; și cu sinceritatea de care este capabil un adevărat adept al organizației muncitorilor, deși cu o înțelegere limitată, am ajuns să cred că, pentru ca clasele muncitoare să-și obțină autonomia și direcția propriilor afaceri, trebuie să fie educate; pentru care este necesar să se ceră în toate felurile crearea, în centrele populate ale Republicii, a Școlilor de Industrie , unde muncitorul columbian dobândește cunoștințe adevărate și științifice despre industriile moderne .

Întrucât nu totul ar trebui să fie inițiativa Guvernului, mai ales aici, unde vistieria publică este practic epuizată, în ciuda tuturor economiilor făcute, cred că cei care au refuzat să contribuie la propaganda politică în rândul muncitorilor — propagandă care poate nu a atins încă rezultatul dorit de a uni urile și rivalitățile, așa cum s-a văzut la ultimele alegeri — ar trebui să contribuie cu bani: bogații care iubesc țara, industriașii care angajează muncitori, maiștrii de atelier care vor să-i vadă pricepuți și productivi, ar trebui să contribuie.

Digitized by kjOOQle

Fonduri pentru înființarea de Școli de Industrie, dintre care există și Școli Superioare în Peru, pentru muncitori; în care, pe lângă faptul că le hrănesc mințile necultivate, dar inteligente, își hrănesc corpurile cu produsul acestor ucenicii care îi fac capabili și egali în cunoștințe cu cei mai buni meșteri străini. Dar este necesar să se practice în școli, astfel încât muncitorul să dezvolte o dragoste pentru artă, cu atât mai mult cu cât va câștiga bani din ea, și spun că noi înșine trebuie să contribuim, pentru a evita astăzi, cu relativ puțini reali, pagubele imense pe care *mai târziu* masele ignorante și înfometate le-ar putea provoca din lipsă de muncă, mai ales de muncă bine învățată, pentru artefacte pe care atunci nu ar trebui să le importăm din străinătate și care ar ocupa pe toată lumea.

Așa sunt cel mai bine protejate interesele lucrătorilor.

Este clar că carierele liberale din Columbia sunt discreditate din cauza rezultatelor lor negative pentru viitorul tinerilor absolvenți, lipsiți de apărare în fața luptelor acestei vieți moderne, o viață complicată și sacrificială - și aceasta este o față a socialismului , așa cum îl înțeleg eu, care se dezvoltă în țară - pentru că, deși mândria tatălui de a crea un titlu de înțelept pentru fiul său este legitimă, cu oroarea pe care o au față de viața modestă, acesta dezvoltă plictiseală pentru - munca manuală și, atunci când nu obține mijloace de subzistență, este obligat să jefuiască bugetul public, fără aptitudini , fără pregătire, fără obiceiuri de muncă.

Așa cred că pot ajuta muncitorul neajutorat și lipsit de apărare într-o societate care cere totul de la străini și nu se preocupă de avansarea morală a poporului său, pe care încearcă să-l prindă în mrejele chiar și cu discuții sterile și fără rost.

Digitized by Google

idei despre Dumnezeu, despre conștiință, despre agnosticisme care nu sunt înțelese.

***(La Libertad,* numărul 35. Bogotá, 2 iulie 1912).**

Uniunea Republicană și muncitorii

B. Uniunea Republicană, care ar trebui numită Partidul Republican, pentru că are principii definite și înseamnă Columbia convinsă de ele, este singura care salvează muncitorul; pentru că este cea mai frumoasă dintre cuceririle pe care le- a obținut în Columbia concordia oamenilor de bunăvoință, cei care iubesc cu adevărat bunăstarea Patriei, întrucât în Partidul Republican nu poate exista sectarism, cu atât mai puțin intransigență printre cei care l-au urmat întotdeauna.

Și, din moment ce muncitorii sunt de culori politice diferite, pentru unificarea necesară a intereselor lor nu există nimic mai amplu decât Partidul Republican.

Uniunea Republicană a fost fondată tocmai pentru a combate extremele intolerante ale politicienilor pasionați , care sunt cei care ne stârnesc cu adevărat ura, ne dezbină și ne împing spre ruină.

Idealul suprem în politica națiunilor civilizate de astăzi este apropierea bunilor patrioți, care nu este capitulare, ci altruism (adevărata măreție), de dragul Patriei, pentru copiii ei buni.

Credem că adevăratul fondator al păcii și, prin urmare, al progresului în Columbia a fost marele cetățean care a inițiat și dezvoltat Uniunea Republicană.

Digitized by kjOOQle

De aceea, sindicatele industriale și muncitorești care se pregătesc acum să-și formeze comitetele electorale și să lucreze pentru a avea voce și vot în corporațiile publice nu pot rămâne izolate, ci trebuie să se unească, dar într-o - uniune republicană adevărată, care este salvarea lor efectivă. Și în cadrul ei trebuie să lupte fără ezitare sau teamă, întrucât am observat cu plăcere că muncitorii, într-un curent impetuos, extind rândurile Partidului Republican.

***(Rațiunea muncitorului,* iunie 1910)**

Fiul celeilalte femei

CARTE SCRISĂ DE D. FRANCISCO GIRALDO ȘI PUBLICATĂ DE TIPOGRAFIA OASA A LUI J. CASIS

Trebuie să fie ușor să scrii romane:

«Acest lucru este sugerat de tirajele romanelor columbiene care apar în fiecare an sub formă de pamflete și seriale de ziare, atât de la editurile din țară, cât și de la cele străine.

Asta mă face să cred și că un roman despre râu este mai mult decât simpla sau elaborată relație de evenimente, nu întotdeauna reale, care trec prin imaginație până la hârtia pe care urmează să fie dat lecturii private sau publice, în funcție de modestia sau atuurile autorului, calități care joacă un rol important în el.

Chestia cu povestirile scurte e că sunt ca niște romane mici. Nu din cauza diminutivului peiorativ, ci pentru că o povestire scurtă e un roman.
scurt.

Digitized by C-ooQle

Peisajul columbian este încărcat de povești, de la Pasto prin Antioquia și din Panama de-a lungul întregii coaste până la Runta. Poveștile par să fie peste tot. Ceea ce spune multe despre talentul și cultura poporului columbian , deoarece viața nu se rezumă doar la politică și afaceri.

De acum înainte, mă pronunț împotriva celor care spun că ar trebui să ne oprim cu ideologiile și cu versurile mărunte, pentru că nu le pot face nici pe jumătate, darămite ca cele care se publică zilnic.

luminată și senină a fost redusă la tăcere .

Sunt împotriva unor astfel de oameni, pentru că idealismul lor, ca niște fiare, cu botul la pământ, ocupați cu căutările, nu mai mult decât dacă am fi din ținutul yankeilor, nu ne-ar surprinde cu comorile ascunse în orizonturile vesele pe care visele ni le dezvăluie prin știință și literatură, pe care oamenii din Nord ar dori deja să le aibă pentru a-și îndulci obiceiurile .

Atena nu impunea respect prin bogății materiale și a fost *tocmai Tripolitanizată* (așa cum repetă mereu prietena mea Parga Polania) atunci când Pindarii și Eschil nu au mai cântat, pentru că dacă guvernele corupte din 1903 nu ar fi intervenit , Termopilele ar fi fost de prisos. (Pur și simplu. Fără sentimentalism.)

Și trec de la lumină la serios, pentru că toți COLUMBIENII simt rănile provocate de cei mai puternici, incitați în puterea lor imperială de milionarii tremurători, pe care socialismul îi conduce să-i gătească.

Astfel, este mai bine să cultivăm inteligența, pentru ca cuceritorul să nu ne găsească brutali.

Să scriem versuri, să scriem romane, care la mare-

Digitized by Google

***Noi,* intelectualii rafinați, cum să nu-i avem pe Balzac, Mirveau, Pérez Galdós, Blasco Ibáñez?...**

Deja cunoscuții romancieri *din Havana, cu Patimile* lor, au arătat în ce locuri putrede a ajuns dorința nestăpânită de metal josnic și unde a căzut Don Eloy Alvarado *cu toată* opulența sa, nu numai în Bogotá, ci și la Berlin și pe Wall Street.

Deși am scris ceva despre părțile bune ale acelui roman, astăzi voi scrie o povestire scurtă, lungă și foarte originală, care se intitulează *Fiul celeilalte femei.*

Care e lungă. Și de aceea îmi place mai precis (revenind la precis), pentru că există povești bine scrise precum *Domnul Parent,* de Maupassant, spre deosebire de povești lungi, prost scrise.

Noi, columbienii, aveam de gând să spun romancierii, avem „motive", pentru că, deși suntem tineri în civilizație, suntem deja vechii voștri cunoștințe în rafinamente , mafii, fapte rele și virtuți, pentru că noua sefiçra are de toate .

De aceea, *Fiul celeilalte femei* (a Sarei) este încă o imagine a obiceiurilor antioquiane, dialogate natural, în spaniolă curată și în stilul *propriu al lui Giraldo* (și aceasta este o laudă pentru cât de rafinat este !), care nu este costumbrista care acum o jumătate de secol ar fi scris în *antioquiană,* fără sugestivitatea cu care suntem obișnuiți și pe care Melchor de Bourget ne face să o studiem.... (Feriți-vă de imitații).

tânărul *Pascual fuge cu Sara Patino care, dacă se prelungește povestea, se dovedește a fi o Jacinta* modernă și deloc fricoasă din José María Vergara y Vergara.

Fiul pleacă, abandonează adăpostul tatălui său și, când năzbâtiile lui vesele nu se mai simt, cât de apăsată și inundată de lacrimi neîncetate devine inima tatălui.

Există oameni norocoși care nu și-au pierdut acele bucăți din suflet...

Această poveste stârnește valuri de angoasă în inimă

Digitized by Google

văzând durerea unei mame care își plânge fiul dispărut , cine știe dacă pentru totdeauna; și este trist *să fii martor* la acele scene de intoleranță filială și neliniște constantă în cămin, efecte ale unei educații precare și ale unor trăsături ereditare care formează - femei turbate, inutile, din cauza unei culturi false, spre pedepsirea mamelor și nenorocirea urmașilor.

Cu dialoguri magistrale, aceste pagini se desfășoară în dispute amare, în care, pierzându-și în sfârșit răbdarea , mama lovește *„o palmă fină și vibrantă* în mijlocul trosnetului a ceva extrem de fragil care se rupe... Tremurând, palidă, amenințătoare, cu ferocitatea cuiva care se simte capabil să sfărâme, Leticia și-a dus mâna la gură. — Dispari din ochii mei, mamă. Pleacă, pentru numele lui Dumnezeu, pentru că... — și s-a aplecat umil să-și adune bucățile de proteză."*

Nu are oare Națiunea un motiv pentru neliniștea din jurul obiceiurilor sale în aceste cercuri sociale, care împreună formează Municipiul, iar Municipiile întreaga țară? ®Literatura, ca formă de artă, informează și obiceiurile, iar dacă artistul aprofundează, va deveni un sociolog inconștient.

Trecând la subiect, cum suferea mama, Doña Ramona, *„cu toată tandrețea pe care o mamă o dăruiește copilului ei cel mic",* așa cum spune Giraldo cu un stil elegant în paragrafe pe care regret că nu le-am citat spre plăcerea cititorilor cărții *El Domingo,* populară și doctrinară.

De îndată ce aud plângerile mamei, „trei domnișoare de o anumită vârstă" intră într-o dispoziție proastă. Dar*

Sunt copiii lui Lope Calle, *„care a murit atât de glorios ucigând roșii, în anul 186, în ciocnirea de la Los Chancos"; și* este clar că sunt fiicele ucigașului de roșii . Deoarece doctrinele modelează sufletele, acele fete conservatoare, călite de obiceiurile „libertății în dreptate", ale conservatorismului moral autoritar; care, mai mult decât iertare, este răzbunare, nu puteau fi binevoitoare față de vina altora, oricât de copilărească ar fi ea.

Pacho Giraldo, cu psihologia sa subtilă, ne arată puterea

Digitized by kjOOQle

doctrinei conservatoare fatuoase.

E bine să vorbim și despre asta, pentru că până și literatura este în mod clar afectată de natura fiecărei doctrine , iar o mare parte din viitorul țării depinde încă de ele.

Observ că *libertinajul liberal* privește animalele rătăcite cu ochii unei mame și atrage din ele ființe utile care nu văd religia ca pe o ușă de fier închisă și, cum a fost eroică până la moarte pe câmpurile de luptă, este atât de civilizată încât în timp de pace legea o gestionează cu ușurință, chiar dacă cel care o aplică este călăul, ca în '85 și 1900, fără să fi avut vreodată otravă sau *Barrocolorao drept persecutori.* Nu atac și nu mă apăr, ci ofer doar o observație veridică asupra sociologiei Columbiei, sugerată de lectura *Fiului celuilalt,* întrucât orice lectură trebuie să lase o urmă asupra minții.

Pentru că fiecare doctrină se infiltrează în suflet, fiicele bune ale „ucigașului roșu" nu-i iartă frățiorului lor Pascual fuga și nu pot intra în niciun angajament afectuos cu rebelul pe care îl consideră dușmanul lor. Nu există roman columbian care să nu fie impregnat de politică națională. Isaacs, Tomás Carrasquilla, Adolfo Cuéllar, Emilio Cuervo, Tablanca — citez reprezentanți ai romanelor — nu scapă influenței sale.

Digitized by CJOOQLC

Mergând mai departe, înțeleg că anumite revelații ale cărnii, sugerate cu măiestrie, precum în unele pasaje ale lui Giraldo, fără a-i entuziasma pe cei ca Eça de Queiroz și contemporanii săi, nu sunt doar un produs al mediului tropical și creol de care ne acuză Menéndez Pelayo, de exemplu, când vorbește despre Manuel Maria Flórez; ci mai degrabă , trebuie să simțim viața și senzațiile ei așa cum sunt, fie că sunt scandinave (fiecare în mediul său, mai mult sau mai puțin rece, dar întotdeauna încântător), fie de pe malurile Orinoco, Senegalului sau Gangei; ceea ce contează este să fie Artă pură, pentru că o *modestie voalată* trezește mai multe pofte decât nuditatea lui Bouguereau și Correggio. Există descrieri senzuale în *Quo vadis?..., o* piesă catolică, care nu sunt foarte pure în comparație cu *Afrodita* păgână a lui Pierre Louÿs. În *„Ceva pentru istoria dramei columbiene",* pe care o voi publica în curând, în special în ceea ce privește toate piesele care au fost jucate aici, detaliez acest punct, motivul anumitor critici.

Într-un tablou tentant, autoarea cărții *Fiul celuilalt* ne descrie stările lascive ale femeii de culoare, nu pentru că era Juana de culoare, care cu vălurile unei păgâne credule avea să depună dorințele păcătoase în capul tonaurat, care bea pe ureche, printre gemete de amintiri vesele, băutura concupiscentă a păcătoșilor , sfâșiați de dorințe nesatisfăcute.

Talentatul dialogist se dovedește și un pictor iscusit, cu o atmosferă blândă; dar este ținut în frâu de abstractizarea - încântării până la sfârșitul poveștii, când femeia de culoare, rănită că a fost disprețuită de cel pe care credea că îl posedă, *a închis ochii într-o atitudine imploratoare, în timp ce câinele îi lingea gâtul în grabă și își îndesa cu nerăbdare burta în brațul ei.*

care i-a servit drept sprijin: „Dumnezeul meu, din moment ce m-ai creat așa, adu-ți aminte de acest sărman nenorocit. "

Realismul îl face să descrie cu fraze^zrf *hoc* Sentimentul

Digitized by CiOOQle

pe care vrea să-l exprime autorul acestor povestiri — care sunt romane scurte fără *ladă* sau restricții privind numărul de cuvinte, așa cum am văzut în Fossil Jurors — și chiar este tentat de sunete, repetând obsesiv fraza de porțelan din cutia protezelor (paginile 21, 26...) în termeni care, prin aceste „cuiburi" ale întregii cărți, fac să piardă sentimentalismul din spatele structurii acelor perioade. Fie ca bunul gust al lui Zola, când tratează Balzac, să mă scutească de această proză aspră a mea ...

În *Fiul celeilalte femei* există o autovivisecție care îmi amintește *de Porunca morților,* de Blasco Ibáñez.

Pacho Giraldo nu suferă de utilizarea excesivă a adjectivelor; își înfrumusețează construcțiile cu sugestia care decurge din acestea. Evident, adjectivele golesc de sub control o propoziție și o fac să fluiere melodii care distrag atenția de la sensul intenționat. De aceea, proza sa este atrăgătoare, cu o proză sobră.

Din cele spuse, este clar că cu mai puțin subiectivism - putem găsi adevărați romancieri; pentru subtilitatea gândirii cu care rămâi în suspensie, ca în «Cromos y Perfiles», unde lui Carmen, soția trădătoare a recrutului Chucho, în acea seară de joi când «cântau ca să ademenească pupăzele», i-aș fi dorit «Garganul» adulterinei «Gota!»

Deși nu va fi doar un scriitor, ci și un artist care va face istoria romanului columbian, voi spune pe scurt că, dacă - narațiunile descriptive ale peisajelor și pasiunilor, ale politicii și istoriei, în care Pedro María iese în evidență, nu sunt încă romane sau vieți sensibile sau vii , atunci nu sunt.

Digitized by Google

Ibáñez, Capella Toledo, Eduardo Posada; acesta din urmă în special; istoricul romanului va observa că acesta nu a avut succes aici din cauza subiectivismului strict în care sunt cufundați autorii săi. Elocventul Manuel Ugarte consideră că defectul romanului regional american constă în imitarea obiceiurilor și atitudinilor străine ; dar cred că, prin asimilare, pe termen lung, ele vor fi ale noastre... *ces gens la n'ont pas de pays,* spun ei despre romancierii noștri.

Astfel, și toate acestea, cu un argument părtinitor, pe care fiecare roman, oricât de inconștient ar fi scris, îl poartă în cele din urmă , cu personaje bine dezvoltate, cu dialoguri ușoare și autentice, într-un stil simplu și mai presus de toate cu măiestrie artistică, trebuie să fie ușor să compui romane.

***(Duminică,* numerele 172 și 194 din 1912).**

Prin Boyacá

TVĂ VOM URMĂRI ce se poate face, domnule Director, în sarcina de a îneca prin soartă acest fief concentrat, care poartă cel mai glorios dintre numele nemuritoare: Boyacá.

În presa departamentală, fratele asuprit a stârnit mult interes și văd radiant de bucurie că i se dedică articole de o substanță admirabilă, așa cum se întâmplă în *Organizația* Medellin și chiar în cea de pe Coasta Atlanticului și Pacificului.

Se poate ca actualul guvern, mereu atent la fericirea (conservatoare sau liberală) celor guvernați și pentru că are bunul simț de a alege agenți care se adaptează-

Digitized by ?le

zece și! mass-media și la voința majorității ; s-ar putea, zic eu, să remedieze acest regim insuportabil pentru mai mult de jumătate din Uoyacá, care este alcătuit din liberali și republicani , victime arătate de mase (în sensul dat cuvântului) ale trenului guvernamental ruñ-'taño..

La Linterna **publică plângerile zilnice ale populațiilor umilite din Departament și ar fi dureros să le relatez din nou în această scriere, cele care mă motivează cu adevărat în pledoaria mea pentru bunăstarea țării mele, nefericită din cauza celor mai grave flageluri, fanatismul politic și religios.**

Nu este vorba că pledăm pentru numirea unor - guvernatori neconservatori — desigur, ar fi mai bine dacă nu ar fi — ci, dintre cele două rele, cel mai mic.

Trebuie numit cineva care, detașat de acea *clică arhiepiscus-runtana,* să poată, fără complicații sau clientelism, să administreze dreptate pentru toți, în special pentru oameni, cărora dacă li se va face dreptate — pentru că au cu adevărat nevoie de ea — nu le va ieși foarte *impecabile* , și iertați cuvântul nemeritat.

Este necesar să existe un guvernator care să aibă grijă de lucrările publice ale poporului său. Există drumuri în această provincie (urâtă de separatismul său vehement), în comparație cu care groapa iadului va fi mai puțin îngrozitoare. Eu, ca judecător, *vorbesc cu onoare,* I-aș condamna pe cei din banda Runtana, ca recompensă pentru numeroasele lor fapte de zdrobire a libertății, să rătăcească prin răscruci, cărări sângeroase și prăpăstii înșelătoare ale acestei nefericite Provincii de Vest, pentru a învăța cât de bine este să rămâi aproape de inamic

Și așa de neglijat este întregul Departament, din cauza lipsei de spirit public din partea liderilor săi, care...

Digitized by e

Sunt disperați să-i stranguleze pe cei care nu gândesc ca ei!

Peste tot apar plângeri împotriva abaterilor acestor indivizi . Chiar și profesorii, care, prin natura lor feminină, nu au niciun motiv să se implice în aceste vârtejuri de resentimente. Acest lucru este dovedit de cazul publicat de avocatul domnul Darío Albarracín, din Pesca, privind una dintre fetele sale, victimă a ultrajelor și pedepselor strict interzise de Rezoluțiile „definitive" ale Ministrului Instrucțiunii Publice, Dr. Carreño .

O dovadă a iubirii lui Ruotano pentru educația poporului său este înapoierea orașului Santa Rosa, orașul favorizat de fostul președinte Reyes, ai cărui locuitori sunt analfabeți, dintre care, în mod necesar, zece din o sută abia știu să citească și să scrie, ba chiar și atunci, prost.

Într-un raport foarte bine argumentat al lui Sogamoso, pe care îl analizez în prezent, se notează, printre alte măsuri, că: „Este timpul ca Guvernul să se preocupe de soarta regiunii Recetor, Pajarito și Zapatoza; neglijența în care se află este greu de crezut; îi lipsesc autoritățile, școlile, totul; acolo, Guvernul este *cunoscut doar pentru a colecta taxe;* nu există altă modalitate de a explica de ce a dispărut Recetor, care are una dintre cele mai bogate mine de sare; de ce Zapatoza, care a fost cândva un oraș important, nu mai există; și de ce din Pajarito, cu zăcământul său de sare gemă și izvoarele sărate, abia dacă mai există douăsprezece ferme." O imagine tristă și nefericită care zugrăvește cu o elocvență mută virtuțile unui regim precum cel din Rio. O, Antioquia ! Dacă ați avea această bogăție salutară, acele orășele pustii ar fi orașele voastre înfloritoare și populate și nici măcar nu v-ați aminti de ele pentru alegeri sau pentru a le exploata! Pentru că conducătorii voștri, oricât de conservatori ar fi, își iubesc patria... Și dacă aș fi sociolog sau chiar romancier...

Digitized by kjOOQle

Cum aș povesti eu durerile copiilor tăi, umilite Bo yacá, când dezvolt acest spectacol sumbru pe care îl iau din raportul menționat anterior: «Există o moșie cu câteva sute de arendași. În ea Administratorul sau stăpânul împarte dreptate, au temnițe și cisterne; din recolta arendașului aparține moșiei partea pe care o dorește Administratorul sau proprietarul. Arendașii, sub orice pretext, nu pot vinde nimic decât moșiei, *nici nu se pot căsători fără permisiunea stăpânului* .» (Interliniez, stăpâni ai spânzurătorii și cuțitului, astfel: din prima noapte).

Mi-e rușine să trăiesc în această țară cu o libertate similară.

Și astfel, știu eu însumi că există fiefuri în toată această provincie, protejate de creștini. Au motive să interzică cărțile lui Kropotkin și Bakunin pentru că sunt anarhiști, perturbatori ai obiceiurilor tradiționale, pașnice . Dar figura copleșitorului Whild iese și ea în evidență, atunci când în Anglia feudală, la Tibur, a fost predat justiției în mijlocul strigătelor mulțimii înfuriate.

Raportul recomandă prevenirea scoaterii vitelor din Llanos, care sunt rare astăzi; au mai rămas doar aproximativ 5.000 de capete, după ce au existat peste 30.000. Femelele, în special, nu ar trebui scoase, deoarece nu au mai rămas deloc. Ar trebui construite drumuri către Pajarito și Labranzagrande. Sarea ar trebui furnizată din abundență pentru vite; altfel, această industrie, care este singura din provincie, va pieri, iar acele câmpii fertile, care în mâinile altor lideri ar fi opulentele pampas argentiniene, depășindu -le în splendoare, măreție și bogății naturale, vor rămâne sterpe și pustii .

***(La Linterna,* din Tunja, numărul 122, 28 iunie 1912)**

Digitized by kjOOQle

Zapaquilda

Cu pupilele sale alungite, ca niște picături capricioase în ochi de granat oriental dungat, pisicuța mea a intrat mieunând ca o bunică plângăcioasă, Și, cu o mișcare jucăușă, a sărit pe picioarel e mele .

„Așa era obiceiul ei la sosirea mea. O catifea arcuită, de mătase mătăsoasă, trecea și revenea, atingându-mă cu fioruri și contorsionări de plăcere."

Cu pelerina ei maro din cap până în picioare, cu pieptarul și mânecile de o albeață privilegiată, cu mâna dreaptă albă și mâna stângă tocită de pete negre, Zapaquilda m *-a privit* încet, împingându-mă, pieptănându-și pantalonii vechi și exhalând *mieunaturi febrile și bolnave* ... ~

În timp ce scriu, mimoza își închide și întredeschide ochii și continuă, printre sforăituri, să-mi desfacă vesta ponosită, pe care o înmoaie în toate direcțiile cu flancurile.

Deodată, aude un zgârieturăt în colțul întunecat; se oprește din sforăit, își ciulește urechile, își ascute simțurile și, fără să respire, pândește. (.

Nu mai aud nimic și, după o bună bucată de vreme în care nici măcar nu-și mișcă genele, își reia încet sforăitul și începe să-mi descheie pantalonii .

Îmi înfig niște cuie în carne pe care le simt, absorbit cum sunt de ceea ce gândesc, și o împing mecanic spre genunchii mei. Ea scoate un mieunat tânguitor ca o cochetă ofensată și se adună pe coapsele mele , din nou mai delicat, nu fără un alt scâncet și o altă privire tânguitoare, în care pare că își dăruiește tot sufletul nevinovat.

Digitized by kjOOQle

Pentru că este. Excepțional de blândă printre cei de sânge felin, micuța mea pisică cu blană maro și piept foarte alb, care este la fel de blândă ca inima EI ; căci am văzut-o prinzând o vrabie cu o mișcare a lăbuței și luând-o foarte ușor între gură, astfel încât dinții ei erau ca vata, și cum își luase deja puii ca pe o mamă (atingându-mă astfel cu pasărea, ieri), a venit la mine cu blândețea ei obișnuită, zvârcolindu-se, frecându-se de mine și privindu-mă cu ochi rugători, m-a invitat să primesc pasărea.

Inima îi bătea cu putere și, de îndată ce am ridicat vrabia în aer și a văzut-o zburând, a sărit ca de obicei pe picioarele mele și a început să-și deschidă și să închidă pleoapele , să sforăie și să-mi desfacă fustele fără să-și rateze mica pradă dolofană, fie că era reală, fie că era cu el * cea mai perfectă disimulare pe care a folosit-o vreodată o femeie.

Și așa din când în când cu șoriceii pe care îi vâna: îi sâcâia de sus în jos, cu blana între mâinile viclene care îi ascundeau unghiile, delicat, fără efort, cu mai multă finețe decât folosea vreodată ipocritul afectuos.

Dar biata ființă are o slăbiciune, o afecțiune ciudată pentru *Muchacha.* Poate că e atrasă de culoarea cățelușei — așa i-am spus — și de cea căreia i-am scris propria pagină în ziua în care au otrăvit-o niște oameni trădători . Poate că e din cauză că lâna ei gălbuie și gura ei fermă, asemănătoare cu cea a empanadei, *o încălzesc* pe Zapaquilda cu delicatesa lor; dar , *adevărul e* că e inseparabilă de *Muchacha.*

***Fata* e fină ca un vițel gras, o viespe ca puține altele, cu haine în aer, generoasă cu nevoiașii ca cei din clasa ei și o bună prietenă; cățelușa catifelată, când se atașează, e ca mine, rezistentă la complimente și mușcături; răbdătoare fără să se smerească.**

Digitized by IjOOQle

t

"Yes, *Muchacha* le apoyo aígunas vece" a *ZapaquUda* una o otra manecita gartiuda por las noses> nos, que ie deja marcadas, o al al fufásele por algo bocado que la perrita curiosa y langa nd unga corre a sniffar le.

Ei bine, *Muchacha* stă întinsă cât stă, cu burta la soare, sau se ghemuiește și se transformă într-o minge pe cărămizile terasei, adevărul e că *Zapaquilda* se așază foarte confortabil deasupra ei. Câinele se încordează și gâfâie, dar *Zapaquilda* nu renunță la hotărârea ei de a se acomoda printre particulele de praf ale Muchachei, care din când în când țipă și se micșorează când simte ghearele pisicii, care, încercând să desprăfuiască în timp ce sforăie, le înfige cu unele [nu] prea moi.

Uneori, cățelușul ridică figurina drăgălașă când cineva trece pe lângă el și o scapă din nou, fără ca *ZapaquMa,* care moțăie deja, să se deranjeze de aceste mișcări.

La fel, după-amiaza târziu și dimineața devreme; căci - binecuvântații dorm, ca și cum totul le-ar veni de pomană, una o fată guralivă, cealaltă *o fată care pufnește* , încântătoare; nici mai mult, nici mai puțin decât dacă și-ar petrece viața cântând, pe care o port în spate, ca și cum aș fi săracul popor columbian cu cruste.

Într-una dintre cărțile canonice, după ce s-au jucat mult între ei, *Zapaquilda a adormit* pe salteaua de pământ care era *Muchacha.*

Dormea liniștită fără să se gândească că mă epuizez - încercând să le aduc pâine; cățelușa își ridica capul, stârnind pisica somnoroasă, care cu greu își întredeschidea pleoapele, ridicându -și apatică nasul pătat de negru, apoi se ghemuia, renunțând la lenevire.

Și s-a întâmplat că un câine curios a intrat fără să ceară voie; a adulmecat în jur, a trecut pragul și deja mergea

«

Digitized by kjOOQle

--- - ---------- ţ ---------- ---------- - ------- --- ----

Foarte nonșalant, ca unii dintre criticii noștri naivi în ceea ce nu știu, când *Muchacha,* care a auzit totul, și fără să-i spună pisicuței: iartă-mă, am de gând să-l pedepsesc pe acest intrus, s-a aruncat asupra câinelui cu cele mai multe mușcături, mai devreme decât imediat, fără să se gândească la motanul pe care îl călărise.

***Zapaquilda,* luată prin surprindere, neștiind de ce era trezită atât de brusc, în viteza alergării câinelui, l-a apucat de labe ; dar, lucrul curios a fost că, în graba ei după câine, acesta a năvălit într-o coloană, lovind-o pe biata pisică, care, fără să-și dea seama de amploarea loviturii, nu a putut face nimic altceva decât să se agațe de coloană cu ghearele pe care i le dăduse Dumnezeu și să se urce pe stâlp cât de mult îi permisese puterea, în timp ce Muchacha *se angaja* într-o luptă teribilă cu câinele intrus .**

***(Motivul muncitorului,* numărul 6)**

Expoziția de Arte Frumoase din 1904

■STUDIU DESPRE GENIUL SĂU

Către mândru poet Adolfo León Gómez

***În ciuda* vremurilor grele prin care trecem, artiștii s-au grăbit să facă pe plac Columbiei, această patrie legănată de amărăciunea ei.**

Deși aș putea spune că culorile vibrante flutură pe cele patru laturi ale curții expoziționale,

Digitized by kjOOQle

Valuri luminoase , puternice, vibrante; accentuau copacii , reverberațiile apelor și galbenul strălucitor al acoperișurilor, nu poți să nu te simți copleșit de aspectul sobru prezentat de ansamblu și aproape de fiecare dintre picturile expuse acolo; și este emoționant să te gândești că aproape tot acel tânăr artist este...

*** atinși de melancolii, producând emoții neurastenice , întrucât pulsează doar notele întunecate ale tristeții .**

Se pare că simțim aceeași nevroză ca și Muisca, intimidați de puterea acelor centauri minunați , care mânuiau fulgerul și tunetele pentru a se impune ca stăpâni. Astfel, cu curajul diminuat, ochii plecați de o deziluzie profundă, brațele noastre odinioară rapide și vibrante șchiopătând, parcă suntem din nou inuiți, melancolici din fire, copleșiți de descurajare și supunere, cu un orizont îngust pentru idee, întemnițați și parcă împinși spre întuneric, spre tăcere, de nori de praf groși și grei.

Pentru această expoziție, artistul a căutat, mai presus de toate, peisajul somnoros de nuanțe întunecate, impregnat de tristețe, de ramuri tăcute ale căror frunze ofilite par să distileze spațios lacrimile durerii și, ca un covor, aproape totul aspru și dureros; pietricele de culoare ștearsă, dar din care vița sau lichenul nu coboară ca o mângâiere prietenoasă; bucăți de iarbă cenușii sau verde închis și ceruri opace, aici unde există radiante, pline de vibrații luminoase; și minți de culoare profundă, tergiversate sau nebuloase ca o poezie tristă; toate aceste picturi mi s-au părut niște gemete care răspund unei dureri interioare!

Și partea proastă este că tinerii sunt cei întristați.

Digitized by kjOOQle

Și TINEREȚEA este patria încoronată de viață, privirea ei sclipitoare ațintită spre locul unde răsare soarele, iar pe buzele ei psalmul bucuriei virile și energice. Dar când patria este întristată... spune-mi, tristețea este o boală, și când este patria bolnavă ?

Tot ce ține de artă are de suferit în Columbia în acest moment.

Cântecele au leagănul, arpegiul unui suflet îndurerat și responsorul; și au chiar note de purpură în părul nopții, dar sunt răgete ale lirei indignate; poate mânia lui Daniel cu cele șapte săptămâni ale sale sau fiorii lirici ai lui Iona pentru... ruină!

Columbia este plină de crăpături prin care bat viscolele, aducând o binemeritată pustiire... pentru că atunci când cineva nu este capabil să realizeze ceea ce își propune, nu merită.

Totul este tristețe în acea pictură, chiar și în impresionismul care „se străduiește să interpreteze realitatea a ceea ce se vede în impresia sa cea mai originală, cu cele mai vii sclipiri de lumină, cu mișcarea și culoarea umbrelor și vibrațiilor atmosferice, în același timp în care caută să fixeze expresia definită a vieții moderne, nu numai în caracterul său, ci și în spiritul său" (i); și astfel nu poate decât să fie împletită cu mediul în care trăim; căci tristețile sau bucuriile noastre sociale sunt hrana cu care susținem arta și nu putem scăpa de pictarea a ceea ce ne rănește în obiceiurile noastre; prin urmare, numai picturile domnului Santamaría, care ne transportă scene

(1) *Expoziția de Arte Belfas,* de *Albor* (Jacinto Al - barracín), p. 41. 1899.

Digitized by kjOOQle

Străinii, abia scapă ei de această tristețe soporifică în care murim?

Pentru că Columbia, „țara leilor", este astăzi țara actorilor care reduc la tăcere cu un râs sumbru , ca o grimasă sau o caricatură a unei false fericiri, remuşcarea care i-a devorat pe conducătorii noştri timp de douăzeci de ani, pentru atacurile lor împotriva cetățeanului în persoana *şi* interesele sale ; pentru risipa și abuzurile lor cu fonduri publice, pentru a îmbogăți un grup de oameni fără inimă care ieri au oferit tămâie și astăzi aruncă aceeași tămâie în fața celui care este tămâiat; pentru victimele pe care același conducător, tânjind după sânge și jaf, le-a făcut în război ; pentru mizeria și foametea care au fost semănate de numeroasele emisii cauzate de războaiele pe care le-a generat pentru a scuza aceleași emisii, emisii care au dezonorat credibilitatea țării noastre în străinătate ; din cauza trădărilor acelorași oameni al căror „pact" nefast a fost în cele din urmă pecetluit pe infamul 3 noiembrie în Panama de un Iuda dintre ei!

Și aşadar, cum poate Arta să dăruiască lumina inimii, a inimii care se bucură în pace de drepturile sale?

Cel puțin sub Cezar existau mâini generoase pentru Artă, iar jugul era înmuiat de pene false ale libertății și exista independență pentru artist; dar aici... oh! mască a Republicii nu trece o lună fără închisoare sau amendă pentru un avocat, pentru că cu stiletul sancțiunii a rănit pielea bătătorită a conducătorului arbitrar.

Da, sub Cezar existau mâini generoase pentru artist, în jocuri florale, turnee de inteligență și existau atrii și săli de sport, precum și grădini unde acesta se mişca

Frumoasa strofă, acordul, pictura, statuia... toate strălucesc puternic .

Astăzi, 20 iulie, se sărbătorește ziua de naştere a acestei patrii eliberate de... juguri străvechi. Ce se face? Se irosesc milioane din trezoreria publică; tot atâtea milioane de picături de

Digitized by kjOOQle

sudoare storse contribuabilului pentru festivități populare; pentru ca în zarva beției să fie înecată plângerea celor asupriți, iar în spectacolul sângeros al luptelor de tauri sau *de cocoși* inima să fie împietrită , ca să nu protesteze împotriva închisorii arbitrare sau a conscripției! Și apoi... artificii de arme improvizate și figuri diforme care fac de rușine estetica unei republici inteligente. Rachete și tunete, multă pleavă, mușchi și alte pleavă, steaguri fluturând, pentru că nici măcar nu bate o adiere; trista statuie a lui Bolívar , tristă de necazurile acestui pământ, plină de zdrențe cu steagurile noastre fără stemă, și saluturi de artilerie , mult fum, dar fum; multă pleavă, dar pleavă; Și noaptea, în mijlocul acelui fum sufocant al tunurilor, care n-a servit decât la uciderea fraților la comandă verbală și care nici măcar nu și-a arătat așezările de tun uzurpatorului străin, în mijlocul acelui fum și pe acea peluză de frunze, scuipată în fața patriotismului, tăcute, pe furiș se vor vedea umbrele contractorilor Trezoreriei Publice, cu capetele plecate, numărându-și câștigurile obținute pe nedrept pentru... îngenuncheați în fața domnitorului; iar a doua zi, recepție la Palat, multe vorbe, multe lingușiri, dar multe.

Și arta? Ce competiție! Ce-i și aia? Ceva care ne va face să strălucim în fața națiunilor care admiră cultura și talentul, bah!

Cum poate fi găsit sau cum poate străluci diamantul în mijlocul acestei haznași putrede de politică și trucuri murdare?

Din acest motiv, Literatura nu are seninătatea cerurilor pașnice și fericite, ci aruncă fulgere violete; iar râsul simplu, râsul mulțumirii bine-umane, râsul sufletului bun născut din afecțiune, nu-și lasă aici notele cristaline și vesele; oda care celebrează uniunea epitalamică a Binelui și Fericirii, proza plină de arome și sunete care intonează imnul Vieții încoronate cu trandafiri și floarea-soarelui, stilul puternic de muzică și culoare care lărgește orizontul și spune *Înainte!;* bucuria sănătoasă a comediei râzătoare, nimic din toate acestea care mângâie sufletul și te îndeamnă să bei din fântânile vieții însăși; căci *Excelsior,* Nimic.

Digitized by Google

Lirică melancolică, psalmodia opacă a sentimentelor zădărnicite; articolul vibrant, violent, chiar profund din ziar , care va acuza orice în afară de iubire; tragedia cu vaiete triste de flaut și proză strălucitoare, artistică, dar din partea celor bolnavi de viață...

Iată, așadar, descurajarea la care ne-au adus guvernele rele, ale căror acțiuni teribile au străpuns miezul cel mai sensibil al ființelor noastre raționale ; și de aceea nu râdem cu râsul celor sănătoși la suflet și, dacă nu plângem, ceea ce ne lipsește, cel puțin ne înfurim.

Această durere care ne devorează a pătruns în sanctuarul Artei. Priviți-o acolo, în toți artiștii, și se vede, mai ales în peisajele lor, toată o tristețe nebuloasă; ceea ce dovedește că și ei suferă greutatea acestei mâini care ne apasă; căci astfel pictează ceea ce simt, să zicem, domnișoarele Reyes, Casas, Botero...

Am privit melancolic ceea ce apare în ultima Expoziție și mi-am spus: toate aceste linii ondulate de peisaje care întristează și amărăsc aspirațiile cu gustul băuturilor preparate cu

---

eu

artă, dar amară, toate acele urme de fantezii nebuloase , atât de sumbre, pline, e adevărat, în cea mai mare parte, de o execuție puternică și de o calitate care ne depășește dorințele, ne cufundă în meditații dureroase, ceea ce nu este menit să facă Arta, creată pentru a mângâia, pentru a inspira spiritul, pentru a ne face glorioși ca oameni care caută avansarea prin efort încoronat; Și gândindu-mă, cu speranța celui care dorește un orizont de lumină pentru țara sa, că dacă acest Guvern care își intră în funcție pe 7 august este ca predecesorii săi imediați, artiștii ar putea foarte bine picta un tablou al Dezolării, în care ar apărea toți Laocoonții, Prometeuții, nopțile Sfântului Bartolomeu, nefericita familie a lui Proudhon, naufragiații Medusei lui Géricault, toate acestea adunate la un loc, în contorsionări, țipete sufocante, pumni ridicați spre ceruri de nuanțe dureroase și viplite. Istoria va spune (1).

Poate că un om precum generalul Rafael Reyes, care vine să guverneze destinele acestei țări, odinioară cea mai glorioasă

Digitized by kjOOQle

dintre aceste noi latitudini; poate pentru că cuvântul său preferat este muncă, nu va putea să nu arunce o privire retrospectivă asupra situației strălucite a acestui pământ care cu mulți ani în urmă se afla în fruntea industriei, a creditului și a onoarei printre celelalte vedete sud-americane; poate că va realiza pentru noi acel viitor pe care părinții noștri l-au întrevăzut pentru nefericita - Columbia de acum.

Și atunci Pictura, Arta în general, își va bate din nou aripile nerăbdătoare de lumină, bucurie și progres sănătos.

Dar astăzi, unei îmbinări line, a unei execuții sincere și naive, i se alătură poate o tristețe personală.

(1) El o spune deja astăzi.

Digitized by Google

că oricât de mult încerci cineva să râzi, te vei estompa pe nesimțite în negurile melancoliei.

Există *Chinezii domnului Moros, o scenă veselă cu aricii* noștri de stradă și vânzătorii de ziare. Execuția este plăcută, deși întotdeauna meticuloasă în detalii, până la cutele de pe *ulna* unuia dintre *chinezi,* culorile fermecătoare și armonioase; dar nu există râsul inocent al celui care îl simte și nici acel râs maiestuos *nu crește* în bucurie. Poate că un zâmbet amabil a rătăcit prin mintea artistului la năzbâtiile acelor băieți, dar nu râsul deschis al cuiva care râde la o pictură comică; și chiar și în râsul femeii care apare la fereastră, el a adăugat o notă de amărăciune. Aceste figuri au mai multă tristețe decât bucurie, chiar și în galbenul cenușiu al pereților; iar atmosfera invită râsul tăcut al frigului.

* '■ *

* *

El a spus că absența figurii din această competiție face ca pictura domnului Quijano să iasă în evidență . Deși prezintă o gamă izbitoare de culori vibrante, per total , seninătatea atmosferei, masele bine definite ale dealurilor întunecate și solemnitatea scenei, transmise prin reverența cu care ascultă prima liturghie: toate acestea contribuie la un întreg armonios. Tunjos, arcul, săgețile și alte atribute ale poporului Chibcha sunt prezente. Îmbrăcămintea conchistadorilor definește clar cele trei expediții care au ajuns simultan la vârfurile triunghiului acestei savane, pe care Adelantado Jiménez de Quesada a găsit-o atât de asemănătoare cu patria sa, udată de Geniul paradisiac.

În această pictură de o compoziție și execuție deosebită, care a depășit obstacolele de perspectivă și colorit , există multă poezie a dumbrăvii tăcute, precum și în privirea captivantă pe care Lázaro Fonte o îndreaptă către Soratama îndrăgostită, care, încântată de el, nici măcar nu-i observă corpul indian, abia gol, cu *șalul la brâu.*

Am vorbit despre o absență a formei; căci, sincer, portretele din această Expoziție nu satisfac prea multe, nici bunul gust, nici privitorul. Doar în cele ale domnului Moros există un

Digitized by kjOOQle

exces de detalii, ca și cum ar fi fost executate cu o meschinărie îngrozitoare și puțină ingeniozitate. Se vede doar priceperea unei pensule experimentate și puțin din acea esență, acea mișcare psihică de expresie, care face din portretist adevăratul creator al figurii. Trebuie ținut cont de faptul că, pentru ca orice manifestare în Litere sau în Arte Frumoase să dureze, nu este suficient să o desenezi cu o mână stângace; este necesar să-i comunici mult din spiritul creator, în felul în care necromantii pasionați își vărsă sângele și își cheltuiesc carnea pentru a explora secretul; astfel, cel binecuvântat de Artă trebuie să-și lumineze operele cu lumina sufletului său dacă este creator; căci dacă nu este, abia va copia, abia va produce fragmente incolore, fără sentiment, fără acele claritați care scot la iveală frumusețe chiar și printre grămezi fără formă! #

Așadar, mi se pare că în portretistică nu este vorba despre copierea figurii , ci despre scoaterea la iveală, prin tușe de pensulă, expresia, acea forță interioară care a însuflețit personajul. Portretica nu se referă la liniile studiate ale corpului, nici la claritatea și strălucirea veșmintelor: este ceva mai mult, ceva extras cu mai puțină răbdare; mai degrabă, la tonuri vibrante care animă, care fac subiectul să pară că se mișcă; căci există siluete negre de culoare care vorbesc prin frumusețea lor, iar

Dit by Google

forța expresiei lor ca și cum ar fi același om, mișcându-se și vorbind!

Domnul Silvano Cuéllar pregătește o pictură de mari dimensiuni, asemănătoare unei cortine de teatru. Schița, datorită compoziției sale istorice în cadrul genului său și proiecției de lumini și umbre care evidențiază nenumăratele figuri care se mișcă acolo, pline de viață și accentuate , va avea, fără îndoială, succes în execuția sa, îmbunătățită și mai mult de portretizarea diferitelor - personalități publice ale Columbiei, care apar acolo în politică, armată, știință, literatură și artă, de la Saguanmachica până în prezent.

Merită aplauze pentru efortul încununat de acea plăcută și numeroasă apariție a 180 de personaje, tratate cu măiestrie în fizionomiile lor de mare asemănare, execuție sobră, cu tușe franche și o curioasă exactitate în posturi, costume și mediul local; o luptă dificilă pentru un pictor care tânjește după renume, pe care acel artist, care este și modelator de lut, va trebui să-l realizeze, așa cum dovedește bustul său (Garay) , ale cărui contururi se desfășoară viguros, dând chipului noblețea deosebită a unei favorite a Artei.

Și, pentru că vorbesc despre modelare, merită menționat faptul că apar și două busturi ale lui Leon Xni.

Bustul domnului Cuéllar, cu aspectul său mai venerabil, mai mistic, are buze mai puțin colțuroase decât celălalt, a cărui grimasă răzătoare este cea a cuiva care le întinde parcă prin efort; caracterul sacerdotal cu care a fost învestit acel Suveran Pontif este mai pronunțat. De asemenea, liniile sculptate ale celuilalt bust nu respectă proporțiile , căci în dezvoltarea toracelui, dacă acesta

Digitized by kjOOQle

linie, ar măsura o proiecție de arc obeză pentru un unghi obtuz.

Există două busturi ale generalului Herrán. În culoarea bronzului, figura energică se ridică, cu linii faciale viguroase și o postură marțială, pe lângă măiestria în modelare.

Câteva studii despre formele umane , bine lucrate , până unde pot ajunge aptitudinile inspirate ale începătorilor, de J. Manuel Luque, Luis Bernal, Juan José Rosas, Carlos Vega și Luis Alberto Ospina, discipoli ai sculpturii, care mai târziu îi vor fi străluciți susținători în această țară.

Un Prunc Iisus, admirabil conturat în lemn, de domnul Antonio Cortés M.

Mai multe busturi, remarcabile prin corecturile grațioase ale lui Jínças, ipostazele plăcute, fizionomiile interesante și modelarea excelentă, sunt puse în valoare de expresii poetice care emoționează privitorul. Acestea sunt realizate de D. Joaquín Páez M.

Îngerul *din Caldo.* Un grup de înaltă compoziție în cultura sa, linii serene, atitudini solemne, fără afectare sau trivialități grele. Modelaj ferm și meticulos. Forme ambiguo-sexuale ale unui înger care nu este nici masculin, nici feminin, grațios, blând și dezirabil ca o tânără femeie.

Figura triumfătoare, stând dreaptă deasupra lui Lucifer, sugerează simbolism, ieșind într-o ipostă victorioasă, simbol al omnipotenței celeste. Figura căzută, cu liniile sale corecte, este o figură clasică care vorbește puțin spiritului, să fim sinceri, cu excepția manifestării surprinzătoare din ochii înnorați, simbol al neputinței resemnate; dar figura căzută suferă de rigiditatea deja sesizabilă astăzi în modelarea academică a Clasicismului și îi lipsește, la fel ca simbolismul Îngerului în poziție erectă, acea ușurință și galanterie a liniilor, care dezvăluie chiar și oasele și demonstrează atitudinea triumfătoare a învingătorului care merge înainte!

Acest grup impunător, realizat de domnul Dionisio Cortés M., este deja terminat, căci cei care spun, așa cum am citit

Digitized by kjOOQle

undeva, că statuia trebuie să fie din piatră sau din material dur se înșală. Nu este așa: sculptorul și-a terminat gândul , opera inspirației sale, atunci când în materialul moale a modelat ultimul contur și l-a plasat în oricare dintre punctele cercului care înconjoară sculptura sa, își vede lucrarea finalizată, chiar dacă este în ceară, ceea ce va veni mai târziu, poate fi pietrarul, și cu precizia unui compas va degroșa piatra, dacă nu turnând într-o matriță exactă statuia din material moale, adică IDEA deja terminată de sculptor (i) .

iunie 1904.

(America de Sud,* 21 iunie 1904 și 20 iulie 1904)

La Teatrul Colón

FEDORA

tChiar dacă o viață dramatizată ar fi cel mai ingenios - calculată și dezvoltată, dacă nu este viața însăși „care se mișcă și se agită în umanitate ", ea nu ar fi nimic mai mult decât un miraj perfect, așa cum am spus.

(1) Expoziție de Arte Frumoase, de *Albar.* 1899, pagina 52).

Digitized by kjOOQle

văzută în drama de aseară, poate cel mai frumos exemplu al strălucitei înțelegeri a lui Sardón, în măsura în care este adaptarea completă a scenei la viața umană.

Fără îndoială, teatrul, care este reprezentarea sa, este însăși viața, cel puțin una dintre vicisitudinile sale; *și* din acest motiv dramaturgul trebuie să studieze forța scenică cu care opera sa se manifestă pe scenă, ceea ce a și făcut principatul Sardou, datorită adevăratei orbiri pe care o produce în creierele noastre.

Dacă n-ar fi fost ceea ce am spus, mărturisesc că nu înțeleg cum poate cineva să creadă că Fedora extravagantă și exclamativă , care plânge după soțul ei *de neuitat* (ador cuvântul acesta !), de neuitat și disperă să-l găsească pe criminal ca să-și poată înfige ghearele în el, ucigându-l, spune doar atât, iar când îl găsește, este aceeași Fedora care îl urăște îngrozitor, apoi îl iubește furios și își uită soțul de neuitat. Cât de rapidă este schimbarea inimii omenești! Și oare n-ar avea dreptate Sardo?

Aici rezidă adevăratul talent al actorului. Pentru doamna Martínez Casado, să se adapteze la Fedora răzbunătoare, cu privirile și contracțiile ei pline de ură și cu exclamațiile ei de cruzime, și apoi să se asimileze – oricât de îngrozită ar părea văduva – să se asimileze cu Fedora plină de compasiune și iubire a criminalului, dacă este ușor pentru doamna Luisa, ceea ce este talentul ei, este destul de dificil pentru acest cronicar , chiar dacă îmi imaginez că în stăpânirea scenei, practica contează enorm.

Fedora este o răzbunare, chiar dacă uneori se comportă precum școlarii pentru o clipă, odată satisfăcută, îi urmează mai mulți prieteni, oricât de creștină ar fi, nu este foarte umană, ca să nu spun mai mult; și

Digitized by Google

Apoi a venit răzbunarea lui Lowis pentru femeia infidelă și din nou cealaltă răzbunare împotriva șefului poliției, unul dintre atâția călăi josnici, care nu pot pedepsi decât dacă își satisfac spiritul cu chinurile victimei: aici, în această răzbunare declamată, dar simțită de actor, a culminat D. Manuel M. în expresia și durerea sfâșietoare pentru mama și fratele decedați ... și nevinovați.

Ne face teatrul să visăm sau este viața însăși? Căci faptul că se desfășoară o încurcătură de aventuri nu este oare real și adevărat? Inima iubitoare, văzându-și obiectul iubirii plecând pentru totdeauna - nu crede ea oare că visează, prin însăși intensitatea realității? Generalul, în mijlocul distrugerii și măcelului, nu crede ea oare că visează, din cauza intensității realității înfrângerii sau victoriei sale? Și

*

***Sigismund, cel din Calderón de la Barca,* este încă un simbol . Ce ciudat! Poate tocmai de aceea, înțelegerea artistică a lui Sardou ne pătrunde atât de adânc în simțuri, orbindu-ne, încât în cele din urmă ne face să visăm la *aparițiile ei,* dacă acest cuvânt nu este *și visător* .**

Viața este reală pentru că o simțim clar și există oare ceva mai real decât acest pelerinaj care deja devine etern? Ah! Când sufăr, de ce nu visez? Când trăiesc o emoție estetică, este prisma care mă afectează sau auzul, pentru că în realitate nu există nimic acolo? De aceea există *Naturalismul,* sau *Realismul,* orice ar fi sau cum se pronunță - și las distincția dintre cele două cuvinte bacteriologilor sensului - de aceea Naturalismul este atât de actual și este mai compatibil cu organizarea umană care astăzi este orientată spre practic, eh! spre prozaic practic; altfel, cum...

Digitized by kjOOQle

Trăim oare? Acest truism nu ne împiedică (cel puţin pe mine) să fim fascinaţi, visând în faţa unei fântâni cu apă ce reflectă norii care dispar.

De aceea, drama care reflectă viaţa naturală, simplă , aşa cum este ea, trebuie să fie propria noastră viaţă *şi* nu înţeleg cum amânăm, de exemplu, răzbunările strălucite, dar false, de aseară, ura sufletească şi răzbunarea pe care o simţim cu toţii în cazul lui *Lope de Aguirre,* sau în loc de *Iubirea sălbatică,* care este iubirea studiată a nebunilor; de ce nu cerem iubirea sălbatică a *Paulinei,* faţă de recrutul *Luis* din *Soldatul,* o iubire descrisă în mod natural şi făcută simţită profund de spectator; şi în loc de melodrame precum *Tosca,* mai şovină şi exclamativă decât un beţiv pe 20 iulie, de ce nu ne oferă *Execuţia din Caldas,* care ne trezeşte organismul sensibil cu scenele ei proprii, cu obiceiurile ei sănătoase de prospeţime, foarte mult din clima noastră, din mediul nostru, din sângele nostru fierbinte sau cum vreţi să-i spuneţi; mai degrabă, dezvoltată în intriga şi secvenţa logică *şi* credibilă, cu un limbaj autentic datorită portretizării atente a personajelor, care suntem noi înşine*, opere duse la bun sfârşit şi care nu se situează sub aşteptări în ceea ce priveşte tendinţele şi interesul în comparaţie cu operele străine?

Cunosc scriitori care ştiu multe despre exprimarea estetică a vieţii şi care, tocmai din acest motiv, se adaptează la cea mai indulgentă scenă, în măsura în care au pătruns interiorul uman prin talent şi înţelegere artistică. Cunosc un Rivas Groót care, cu o bogăţie imagistică deplină, sau mai degrabă robustă, în roman, a pătruns în interiorul sufletului. De la Gri-

Lio, un cunoscător al mecanismelor inimii. De la Soto Bordá, Vital Aza al nostru, Lorenzo Marroquin, Lorenzana, Santamaría, Cuervo Márquez, de la Arias Argáez, până la a-l dori ca succesor al lui *Pascual Bruno* și al acelor frați ai acestui „neobosit vestitor" al bunelor minți naționale; da, ai acelor frați virgini și nepublicați ai mei, ale căror nașteri, cine știe dacă ar orbi...

Fie ca această companie dramatică remarcabilă să readucă la viață dramele noastre, oricât de naufragiate ar fi în uitare , căci unele dintre ele trebuie cumva să supraviețuiască. Și aceasta este, de asemenea, o încurajare pentru viitorii Augieri și D'Annunzio...

Consiliul de Cenzură, extrem de iluminat, nu trebuie să se alarmeze de aceasta din urmă, căci știe foarte bine că imoralitatea în Artă, atunci când perfecțiunea ei produce plăceri estetice, este atenuată, dacă nu *chiar complet distrusă , astfel încât moralitatea, deja experimentată și bine înțeleasă,* poate izvorî din interiorul ei. Căci cum ar putea un Pasteur al gândirii să analizeze rana socială pentru a o vindeca, dacă nu tratându-i pe scatologi? Lucrul rău este noroiul contaminat - care miroase urât, pentru că îmbolnăvește; dar cu Arta care te face să visezi și te consolează atunci când se agită și înfioară de frumusețe, când privești goliciunea marmurelor nemuritoare, ești obligat să te întrebi, cu spiritul absorbit de acele splendori orbitoare: „Unde erau modelele nud?"

Cel mai grandios sanctuar al frumuseții scrise este Sfânta Biblie și... Boaz în epoca cu Rut, Sulamita, Noe beat și demascat, David murind de dorințe lascive pentru soția unei căpetenii... Și zidurile noastre, cele ale Teatrului Colón însuși, cariatidele sale... Nu: am crezut că ceea ce este respingător este ceea ce moare.

Digitized by Google

de încântări canceroase și dorințe josnice manifestate *urât* ; acest lucru este demonstrat în istoria literaturii , cea mai puțin respingătoare dintre toate filozofiile, filosofia Artei, care, fiind astfel, moralizază viața, care este într-adevăr filozofie pură...

Comisia de Cenzură, ai cărei membri sunt familiarizați cu aceste discuții, nu s-ar opune reprezentării , de exemplu, a unei *Pola dezvoltate* inteligent și al cărei organism de erou și martir, dacă nu s-a născut astfel, este pregătit prin intermediul exemplelor și ascultând de tendințele sale psihiatrice; și în această gestație a unui suflet pentru destine mai bune, strigă într-o clipă de furie: jos cu tiranii! cu atât mai mult când, din fericire, avem un Guvern tolerant și luminat.

Și iată, oricât s-ar spune că așteptăm totul de la Guvern: entuziasmul, strălucirea și triumful artei vin din splendoarea unui Pericle, a unui Mesenas, a unui Medici, care au promovat-o cu generozitatea și simpatia lor, dar sub un Dr. Francia, lipsit de simpatie și irascibil chiar și cu literele, nu va exista un Virgil , dar nici măcar un om de rând.

Generalul Reyes, un om cu vederi largi, care a savurat delicatese intelectuale în conservatoare, muzee și teatre străine, înțelege mai bine decât oricine sensul a ceea ce am subliniat anterior.

***(America de Sud,* 22 martie 1905).**

Digitized by Google

50 de poezii selectate de autori columbieni

PRECEDAT DE IMNUL NAȚIONAL, COLECȚIONAT DE LISÍMACO PALÍU, CALI—TIPOGRAFIE MODERNĂ PALÁU, VE-LÁSQUEZ & C. până în ---------- 1912

Imnul Național, Aívarez Bonilla, Alvarez Henao, Arboleda, Arciniegas, Caicedo Rojas, Caro (José E.), Caro MA, Céspedes, Carras quilla, Conto, Echeverría, Fallon, Fernández Madrid, Flórez (Julio), Flórez {M. de J.), Gó mez Jaime, González Camargo, Gutiérrez González , Isaacs, León Gómez (Adolfo), León Gó mez (Ernesto), Madiedo, Marroquin, Medina Delgado, Mejía, Montes del Valle, Narváez, Nieto, Núñez, Ortiz, Obeso, Peña, Pérez (Santiago), Quijan Rico, W. Pozo, Repostre, Quijan (L. Mejía, Rivas Mejía, Rivas Groot, Rojas Garrido, Samper, Saavedra Galindo, Silva, Tamayo, Tejada, Uribe, Valencia , Valenzuela (Mario), Valenzuela (Teodoro).

literaturii columbiene ".

Cu ocazia acestei cărți, împodobită cu compoziții foarte frumoase, dar poate nu cele mai bune (și asta e o chestiune de gust), de către cei mai celebri poeți naționali; căci, în adevăr, nu toți cei care ar trebui incluși sunt aici, voi aduna notele marginale care mi-au fost sugerate. Nimic mai mult.

Digitized by kjOOQle

Este, fără îndoială, îmbucurător să fii menționat în presă, chiar dacă este negativ și îți critică scrisul – ceea ce, atunci când se întâmplă, înseamnă că merită – și, în plus, acesta este scopul acestei frenezii informaționale care ne infectează cu manie publică; doar că aceeași manie pentru informare împiedică critica literară, care nu ar trebui să se mai practice, având în vedere indiferența cu care este privită apariția cărților bune și a celor complet inutile, goale, majoritatea nici măcar nejustificând o judecată. De exemplu, se publică pagini admirabile de bun simț și patriotism, care ilustrează chestiuni de mare interes pentru țară, precum „Victoria democraților, ce înseamnă ea pentru Columbia" de Francisco de P. Matéus și totuși toată lumea se preface că nu a văzut-o. Sau nu înțeleg ei amploarea acelor studii în care autorii lor pătrund, cu o previziune rară, înrețelele complicate care înconjoară viața națiunii și, prin urmare, viața noastră, a tuturor? Dacă e vorba de uitare, cu atât mai rău pentru presă, căci puterea maselor este în mâinile lor: rostește orice cuvânt laudativ despre orice , iar presa continuă să-i cânte laudele fără să se obosească să examineze problema. Nimic mai mult, nimic mai puțin.

Printre aceste 50 de poezii, unele au fost deja consacrate doar de timp, dar altele trebuie consacrate și, din acest motiv, mâna mea va fi blândă cu ele, pentru că iubesc tot ce este columbian cu pasiune. Numai atunci când voi găsi multe greșeli, autorul va ierta, dar nu se va supăra dacă observațiile mele nu-i sunt pe plac; să se știe că sunt sincere.

De ce, ar putea spune unii, să vorbim despre ceea ce este deja în

Digitized by Google

)

Conștiință purificată? Tocmai din acest motiv; nu prin găsirea unor defecte, pe care le au toate poeziile, ci care trebuie evidențiate așa cum ies în evidență munții zbârliți, care pentru câmpie ar fi defecte sau câmpia pentru ei, dacă sinuozitățile liniei ondulate ar fi defecte, sau câmpia senină precum liniștea cântecului.

Dintre toate anozi, lucrarea domnului Paláu este bună, iar dacă a omis vreodată să includă cel mai bun, a fost pentru că nu l-a găsit, căci a dat dovadă de gust și acuratețe cu unii pe care i-a considerat cei mai buni ai fiecărui autor.

Dacă aș vrea să mă disting în mod obișnuit, rănind și calomniind, precum acele ziare josnice dornice de faimă sângeroasă și, mai ales, de bani, ce ar putea fi mai ușor decât să-l imit pe Balbuena criticând cu critici aceste *poezii* , care, ca opere omenești, sunt obligate să le aibă? Și atunci voi părea înțelept, un om de caracter, deși în mod obișnuit; pentru că a fi de caracter în mod obișnuit înseamnă a fi abuziv și ignorant în ceea ce privește opiniile altora. Și pentru a evita să fii așa, este necesar să lingușești? Nu. Cititorul poate înțelege ce intenționez.

JULIO FLÓREZ

Așa cum sfaturile sunt inutile în cazul durerii, critica conform căreia poezia bună nu respectă regulile gramaticale este la fel de ineficientă, servind ca un fel de instrucțiune pentru cineva care plânge în anumite poziții. Mă refer la Julio Flórez.

Timp de 20 de ani a fost poetul predilect al acestei Bogotá intelectuale , această Atenă a culturii, dar și a sarcasmului pentru ridiculizare; serios uneori , jucăuș alteori; Bogotá , Santafé-ul Oidores perverși, al întâlnirilor cavalerești și al se-

Digitized by Google

Renatas la poalele zidurilor cu bare de fier, lângă tinerii în armură; Santa Fe a fantomelor și a aparițiilor, a umbrelor care alunecă pe ziduri în nopțile întunecate și, cu vălurile trase , aparent liniștite, prin ceața argintie a lunilor noastre din Bogota, în căutarea aventurilor romantice, galanți precum viceregele Soifs Folch și Cardona , care și-au predat isprăvile interesante și misterioase mănăstirii, așa cum astăzi veselul bogotano își predă oasele cimitirului, după ce și-a dat carnea femeilor și vinului; Santa Fe a garnachei și a trestiei, Santa Fe, pe scurt, a atitudinilor ceremonioase, a iertării și a evlaviei; Curtea lui Venero de Leiva, a marchizului de Sofraga, în măreție și maiestate, suverani aroganți; Bogotá, grațioasă și elegantă ca o doamnă pariziană, pe care o imită în isteria ei senzuală și candidă, cu o notă de scepticism în eleganța ei extravagantă . În acest sens, ca și în alte lucruri ideale, vârful metropolelor americane (ca să nu mai vorbim de ținutul crud al yankeilor), Bogotá este de dorit chiar și pentru cei mai înăbușiți diplomați străini.

Fiórez era farmecul orașului Bogotá, de unde ecourile poeziei sale se răspândeau în toate zonele, îmbibate de durerea provenită din melancolia lucrurilor privite cu tristețe.

Plângeai citind versurile; și nu spune că e o prostie, așa cum a spus un prieten (foarte sincer și foarte puternic) când m-a auzit spunând că am plâns citind *María* de Jorge Isaacs; pentru că și eu, la fel de reticent ca oricine să înfrunt necazurile acestei vieți, am plâns pe ultima pagină a *Afroditei.* Deși sunt etichetat ca

Digitized by kjOOQle

Ca să descriu motivele voluptății, am plâns când am terminat de citit *Afrodita* de Pierre Louis.

Știu foarte bine că a fi curtezană în Grecia antică - însemna a idealiza formele carnale, printre cele mai puternice pofte de care nimeni nu se rușina, pentru că era un obicei cult și elevat și pentru că nu era păcat să te unești - întrucât nu exista încă promisiunea raiului pentru cei puri și casti - toate acestea adăugau la farmecul de a nu te pângări, ca acum în obiceiurile noastre ipocrite . Și cum aș fi putut să nu plâng, dacă tandrețea nu are nimic de-a face cu pofta și câțiva proști ipocriți trebuie să se fi desfătat în concupiscență, ca niște demoni, în timp ce devorau descrierile artistice ale acelei cărți care pare scrisă cu zăpadă diafană de perle roz... Căci este un imn al zorilor în aceste vremuri grosolane , ție, o, voluptate ideală, o, carne de marmură unsă, o, Anadiodema, iubitoare ADONIAN!

Așa este Flórez-ul cântecelor voluptuoase.

Poeziile sale, elocvente ca pasiunea, înnebuneau oamenii și erau cântate în fiecare acord, iar el creștea criticând acțiunile arbitrare ale șefilor, care, cu o aparență constituțională și susținuți de mastifi bipezi, exilau, exilau și împușcau.

Astăzi, nu știu dacă își ridică la fel de sus cum o făcea atunci plângerile sale sincere, intonațiile sale entuziaste, apostrofele sale radiante , strigătele sale socialiste împotriva numeroșilor oameni bogați care și-au obținut averile prin contracte în vremuri de regenerare care ne-au consumat în prostituție și mizerie; strigăte socialiste împotriva capitalismului imperialist, pentru că - din moment ce capitalul este menit să ușureze viața, oricine îl deține poate să fi vărsat sânge, dar asta nu-l face mai recunoscut decât faptul că l-a dobândit cinstit, dacă asta a făcut. Adevărul este că între talent și capital există diferența nu nesemnificativă că

Digitized by kjOOQle

acesta din urmă poate fi obținut , dacă se dorește, prin mijloace necinstite. Și când viața celor bogați este lăudată cu generozitate; moartea lui este jelită cu generozitate pentru că ziarul este plătit să o plătească; mi se pare că lacrimile adevărate ar trebui să se rușineze de astfel de declarații ridicole tipărite și să nu mai fie vărsate niciodată, chiar dacă vin din inimă: dovadă că scrisul măsurat al cabinetului rezistă și corectează mai bine decât scrisul înflăcărat al anumitor ziare senzaționaliste...

Nu știu dacă panteismul are un cântec precum *O idilă eternă* , prezentată de Flórez în această antologie:

> **„Marea vuie, se umflă și crește;**
> **Luna, pasăre a luminii, se pregătește de zbor și, în clipa în care fața ei se ridică, sărută marea și se înalță spre cer.**

Și apoi vin versuri și versuri de foc și iubire de la lună la mare:

> ***„Ea,* palidă și tristă, îl aude și se urcă, Îi vorbește despre iubire în limba ei cerească Și, ascunzându-și fața în spatele norului, Îi ascunde durerea ce-i apare pe frunte."**

Avea o dragoste la fel de fermecătoare ca a oricărui muritor; și nu mării, ci poetului însuși îi spune Flórez prin gura iubitei sale, așa cum am citit în atâtea alte cântece; căci Julio trebuie să fi iubit mult, iar dacă jugul sfânt al căsătoriei nu l-a legat, este pentru că îmi imaginez că el crede că, pentru unele femei, soțul nu este nimic mai mult decât o ocazie de a ieși măcar din statutul de celibatară .

***Idilio eterno,* din Ja luna, continuă , apoi vine aceasta:**

> **O clipă!... alină-mi amărăciunea! Căci mă scalzi în lumina ta cerească! Nu pleca.... Nu-ți vezi chipul pur strălucind în albastrul sufletului meu?**

Ce cere iubirea? Reproducere. Ca imaginea pură a iubitului să strălucească în pântece. O, Tereza a lui Isus! O, isterice pasionale care umpleți lumea cu misticismele voastre fecundante, pentru că nimic nu se pierde în natură; pare că totul moare și evoluează, dar în realitate pentru a forma și fertiliza noi organisme.

Y Acest poet, care n-a studiat nimic, este înțelept.

Așa cum poetul este un ghicitor, * *vatum est profetas, tot așa intuiția sa îl îndeamnă să dezlege misterul naturii rezervat omului înțelept.**

Julio Flórez este un pictor inconștient în descrierile sale pe care le evidențiază și, poate fără intenția de a aprofunda, sugerează idei foarte profunde, asemenea unui gânditor.

JOSE RIVAS CROOT

Darul fiecărui guvern este de a câștiga sprijinul public. Acest lucru este valabil mai ales pentru guvernele catolice; căci ar fi cu adevărat trist pentru ele să nu reușească acest lucru, deoarece ar deveni izolate de susținătorii care nu ar fi dispuși să accepte stilul auster de conducere care le-a caracterizat, mai ales în această țară, încă din vremea convertitului Núñez.

Y Din moment ce vorbim despre politicianul convertit, îmi vine în minte un alt poet, aparent un convertit.

Y E o poveste amuzantă că ieri am dat peste un prieten cu un avocado superb în mână.

—Îți plac avocado?

— Nu, e pentru soția mea.

Digitized by Google

—Îți coplești soția cu atenție.

—Dimpotrivă. Avocado este întotdeauna rău pentru el.

Lui Don José Rivas Groot, cândva HEGELIANUL extrem de talentat , ASTĂZI catolic , José María Rivas , aș dori să-i aduc laudele pe care poetul din alte timpuri le merită; dar acest lucru s-ar putea să-i facă rău savantului de astăzi.

Oricât de înțelept este în construcția impecabilă a limbajului său, la fel de mult cum este în Tomistica - o altă carte de cavalerism - în ea el unește adevăratul clasic cu adevăratul poet, respingând astfel teza conform căreia adevăratul clasicism nu poate fi poetic din cauza asprimei sintagmei învățate, rar folosite și aparent artificiale. Cel care nu este poet, dar ale cărui versuri sunt aspre, le cultivă mult .

> **Vaste constelații care strălucesc atât de departe, privind pământul din înălțimea voastră semeță, de ce privirile voastre sunt palide, atât de pline de tristețe, atât de pline de dulceață?**

Astfel întreabă omul stelele în acest dialog de înaltă poezie în care apar dorurile tânărului panteist din „Un cuib", precum în toate strofele sale se stoarce sinteza frazei plăcute auzului.

Păcatul este că Don José a schimbat adorația elocventă a TOTULUI cu promisiunea unei patrii împodobite cu aur; de când a fost inventată promisiunea raiului, toți oamenii, ajungând la bătrânețe, își petrec timpul cerându-l.

Și îmbătrânește Don José? Se pare că a îmbătrânit în cunoștințele sale științifice și acordă puțină atenție aventurilor ei recente, așa cum poate crede; și cu aceasta nu fac ceea ce face Taine, examinând opera artistului pentru a face...

Digitized by Google

Omul apare; vreau doar să arăt că, fiind poet, catolicul este un poet adevărat la fel de mult ca panteistul sau materialistul; pentru că poezia, cuibărindu-se în ea, cântă la fel în piatra stâncoasă ca și în puful mătăsos, și nu există niciun motiv să-i refuzi poezia negatorului pentru că nu este un catolic credul. Pentru această chestiune a poeziei, ca pentru orice ordin de idei, s-a ajuns să spună că este o slăbiciune a minții să creadă în orice altceva; iar cei puternici , cei slabi care au crezut că au încununat fericirea faimei, spun că este o slăbiciune a minții să creadă, de exemplu, în liniile mâinii; și au putut cei puternici să dovedească pedepse veșnice sau vise despre un rai după propriile lor sentimente? Au putut să dovedească că sufletul va suferi pentru greșelile sale sau se va bucura pentru virtuțile sale? Să se bucure, să sufere? Haide! Care este valoarea acestei credințe în comparație cu cealaltă că în mâini se vede destinul , soarta raiului sau a iadului omului? Ambele sunt la fel de valide, având în vedere ignoranța unora și a altora.

De aceea, Rivas îi face pe vedete să-i răspundă bărbatului:

De secole am văzut omenirea rătăcind, luptând, căzând, ridicându-se și, în dorurile ei deșarte,
Îndreaptă-ți privirea imploratoare spre noi,
Să ne întindă mâna cu mâini tremurânde.

Cu toții am simțit-o, dar dacă o putem explica poetic precum Rivas sau nu.

De ce atât de trist? Ascultați: strălucirea noastră este tristă pentru că a privit Omul. Mintea lui și lumina noastră sunt surori. De secole de compasiune, aceeași tristețe există în stele ca și în suflete.

Digitized by kjOOQle

profundă . Vor suferi lucrurile așa cum suferă noi? Sau pământul suferă pentru că are locuitori suferinzi?

E trist să vezi omul care ține în mână foc și noroi, cu sandala atinsă de praful pământului, privind în jos la noi cu o dor infinită, cu pupila atinsă de strălucirea cerului.

Acest contrast este unul dintre cele care rezistă pentru că te face să te gândești profund. Și trebuie spus cu plăcerea pe care buna credință o dă minților sănătoase, că acest poet aparține celor care au cultivat știința și limba și nu este unul dintre acei poeți ignoranți care uneori se dovedesc a fi cântăreți dulci fără să fi învățat să cânte atât de dulce.

«

O noapte a secolelor va veni peste tot ce există,
Și vor pieri printre gheață și amărăciune, Ultimii doi oameni pe o stâncă tristă, Ultimele două valuri pe o plajă întunecată.

Este frumos să propovăduim cu atâta poezie această filozofie mângâietoare care umple sufletul pentru etapele finale ale acestei vieți prețioase, pe care o prețuim cu atâta sârguință, ca și cum am dăinui dincolo de timp și spațiu, cu acea dorință de glorie care, în cele din urmă, răspunde doar unui nume care adesea nu a existat niciodată. Și, în cele din urmă, ce contează rugăciunile funerare pentru morți?

Y Veți muri, o, stele! în ziua de apoi.
Dar spiritele vor pluti cu palme triumfătoare;
Y Vor lumina atunci veșnicia sumbră, peste cenușa stelelor, constelații de suflete.

Această viziune religioasă este rezultatul schimbării

Un credincios care, în orice caz, câștigă credit bun pe pământ și pace în ceruri, precum și o viață bună pentru cei

care știu să o lucreze; căci prefer catolicismul meu unei religii pozitive, pentru că catolicismul îmi dă măcar monede, chiar dacă este prin muncă manuală , acum că au trecut vremurile când mănăstirea era o lenevire sub pretextul rugăciunii pentru păcătoși și acum atelierul este acțiunea pentru călugări, în care , prin muncă asiduă, religia - tot sub pretextul cerului - câștigă pentru organismul său; deși pot exista aceleași tendințe,

mi se pare frumoasă , poate pentru că astăzi sunt mulțumit și împăcat, și totul îmi surâde. Mi se pare frumoasă pentru măiestria ei și pentru ritmul care inspiră poezia, chiar dacă, cum se spune, există proză poetică și chiar dacă va veni vremea când poeții prozei artistice se vor descurca mai bine decât cu versurile, care sunt mai mult un instrument de ingeniozitate decât de poezie. Ingeniozitate, la urma urmei . De aceea se spune despre romancierii care nu au compus niciodată un vers: Ce poeți!

OPTZECI ȘI CINCI DE POEȚI!

Ați auzit bine, 85! Nici mai mult, nici mai puțin: și nici măcar nu sunt toți poeții pe care îi cunosc. Această antologie columbiană tocmai a sosit, cu 85 de poeți. Și toți columbieni, dedicați iubirii. Iubirii femeilor, acea jumătate prețioasă a rasei umane, care cauzează atâtea probleme în Anglia în aceste zile, pentru că acum vor să posede atributele bărbaților. Au devenit furioase și sunt considerate dezechilibrate, lăsându-ne acasă să le gătim mâncarea în timp ce ele pleacă la Congres. Va trebui să stăm în camerele noastre , sugând și cântând copiilor, în timp ce ele ne fac fericirea în Guvern.

Ah! Femeile despre care cântau 85 de poeți columbieni , dar în aceste poezii niciun concept despre acele fețe care se întrec pentru pantaloni.

Digitized by kjOOQle

Și am scris o carte, poate pentru femeia viitorului, în care o apăr de brutalitățile unui soț, cu care părinții ei nevoiași au obligat-o să se căsătorească; și am scris *„Castitatea...?”* Un roman poate de neînțeles în aceste vremuri, în care pledez pentru femeia care este victimă a bărbatului, a părinților ei; pentru femeia pe care binecuvântarea Bisericii o condamnă să trăiască veșnic între patru pereți, cu un bărbat pe care nu-l iubește. Pentru femeia pe care toate religiile o consideră fără creier; pentru că are un pântece, iar natura nu a înzestrat acel vas al vieții cu idei, decât pentru a-l hrăni.

Tocmai am citit în Almanahul Jurnalistic sonete de Juan Ignacio Gálvez, A. Martínez Mutis, laureat la Paris pentru epopeea sa despre *Condor ,* Alvarez Henao, acel poet al durerii, ironic, de care Gálvez tocmai și-a luat rămas bun cu o amintire frumoasă , dar care se termină astfel: «odihnește-te, Enrique, venim»!

Acest almanah prezintă portretele celor doisprezece poeți, precum și pe cele ale lui Gómez Restrepo și César Julio Rodríguez.

Într-adevăr, acele 12 sonete merită o mică carte în fiecare an; adică nu ar trebui uitate, pentru că sunt mici poezii care caracterizează cu grație luna fiecărui poet. Poezia lui Delio Seraville (a lui Ricardo Sarmiento) este printre cele mai bune pe care le-am văzut în acest gen de compoziție .

Și să nu uităm nici portretele, în a căror procedură artistul Leudo este privilegiat.

încheia , este potrivit să dedic o amintire unui poet care a trecut prin această lume, fericit în mijlocul nenorocirii vieții sale.

Henrique Alvarez Henao tocmai a fost înmormântat în mijlocul sărbătorilor răsunătoare și jubilante ale acestei zile de 20 iulie 1914, însoțit de patru prieteni; poate pentru că, fiind

un potentat al sentimentelor, nu a lăsat bani cu care să răsplătească prietenia sau presa pe care le-am menționat la începutul acestor 50 de poezii; dar poate că posteritatea își va aminti mai mult de cel care a avut cufere cu bani decât de cel care a împrăștiat comori de sentimente prin lume!

De la umoristul José Franco, un alt poet pe care norocul l-a bătut în strofe încântătoare , provine acest sonet:

4 ***Enrique Alvarez Henao***

Ea este muza ta fertilă și nu se oprește niciodată din a fura inimi, cum spui; dacă te-ai imortalizat cu „Albina" ta, „Cei trei hoți" te fac și mai nemuritor.

• Chestia cu „Perucho" e o poveste veche; în „Ei pleacă", oh! pleacă iluziile, „și ce-și sfătuiește un chimist fiul" e grozavă din mai multe motive.

Lira ta galantă are totul ,
care cântă, care suspină, care oftează și scoate consoane din nimic.

Pe fruntea ta, poet magnific, va fi așezată o frumoasă ghirlandă de violete de către „diavolul cu râsul său veșnic"!

POVESTEA UNUI INDIAN

Îmi menținideea că ceea ce se folosește acum este o poezie tehnică, care nu este poezia sufletului, adică expresia frumoasă a gândirii poetice; de exemplu , poezia populară, care spune atât de multe inimii cu versurile ei:

Cât de sus se înalță luna și o stea strălucitoare o însoțește! Cât de trist devine un bărbat când o femeie îl înșală!

Adriano Escarpeta, Arsenio Esguerra, Adriano Páez, Carlos Pradilla, textieri ai acelor vremuri simple , scoateți-mă

Digitized by kjOOQle

din acest adevăr, căci nu ați cântat în simboluri, nici *într-un mod repetitiv,* ca să spuneți o prostie și să rămâneți ca un poet nechibzuit.

Ei bine, așadar: asemenea multor poeți adevărați care, din modestie sau din dispreț, au ales să nu-și publice opera, alții îi depășesc în faimă, o strigătă înșelătoare care adesea aplaudă pe oricine găsește favoare, fie prin acțiunile vreunui trompetist angajat dedicat laudei necondiționate , cântărețul de povești din patria noastră, Antonio Morales, jurist, figură publică liberală la vremea sa, magistrat al Curții Supreme Federale , a lăsat în urmă numeroase cântece populare care exprimau emoțiile nativilor acestui platou înalt.

Așadar, continuați rimele vechi:

Și o frumoasă țărăncă, pe care am văzut-o din cauza păcatelor mele,
un mic sărut, a cerut Ja.
din acea gură divină a ei.

, este în povestea umoristică a unui indian. Figura melancolică a băștinașului, ale cărui gesturi , privire și voce tristă , impregnate cu o urmă de răutate, dezvăluie observatorului sufletul rănit al unei rase învinse, se desfășoară în versuri precum brizele noastre rurale.

Este istoria poetică a obiceiurilor noastre, chinuite de legi opresive și înrobitoare precum recrutarea obligatorie, concepute pentru indigenii, care au fost conduși la măcel în hecatombele noastre fratricide. Și aceste obiceiuri s-au înrădăcinat atât de adânc încât, deși etichetate drept retrograde și sângeroase, unii politicieni încă tânjesc după ele și luptă împotriva unor măsuri demne, precum serviciul militar obligatoriu, care, cu eforturi imense, câștigă treptat teren în mijlocul fanatismului.

Pentru că sunt amuzante, și ca toate, voi copia

următoarele: Sunt José Resurrisión

Y Porecla mea este Ramos, sunt aici să-mi slujesc stăpânii cu deplină satisfacție.
Nu știam unde m-am născut: m-am născut în Sutapelao
Y După ce am crescut, m-au adus la Monguí. Bunicul meu a fost Luis Moneo.
Y Se spune că era din Sora.
Y Draga mea mamă, doamna Créygo, care era din Sopó. Au murit în Usaquén. În anul virguelei.
Ah! Umanitatea bunicii mele
Y și de la bunicul meu.
Y mama mea după aceea
Într-o zi l-am văzut pe tata cântând la cimpoi
Y S-ar putea să-i fie bine. Tatăl meu i-a spus „la revedere", iar ea a râs înspăimântată.
Y Ca și cum ar fi fost dorința lor, cei doi s-au căsătorit. Familia li s-a predat; căci aveau contul meu și al soțului meu, Tenisláo.
Y Isus care a murit. Apoi Salvor, apoi Serajina, dar în spatele lui Blasina
Y norocul că a fost minorul.

Și apoi, în 80 de cătrene poetice, povestea iubirii, suferinței și recrutării micuțului băiețel indian continuă, cu aceeași grație a limbii *indiene* care este folosită aici, la *colțul străzii țăranilor* (al telegrafului, strada Florian), care este astăzi *rendes vous.* recensămintelor din savană.

Modalitățile și corupțiile limbajului sunt la modă în cărțile de astăzi; și aceasta pentru că, prin inflexiunile vocii

Digitized by Google

pentru a pronunța, desfigurând sunetele, sociologul, psihologul poate reconstrui geniul popoarelor; și chiar mai ușor în cuplele oamenilor de rând.

Aș putea dezlega fără efort multe evenimente și povesti multă istorie națională, pur și simplu deslușind sensul cântecelor populare.

Clasele superioare sunt puține la număr și au adoptat cu grijă obiceiuri pe care le consideră civilizate; aceste obiceiuri, atât de atrăgătoare, împiedică pe cineva să sesizeze geniul poporului, care, cu sângele său neamestecat și trăsăturile sale naturale, dau naștere caracterului național . Prin urmare, expresia lor autentică se găsește în cântecele lor.

Omul le compune, *imprimându-le asupra a ceea ce* suferă sau de care se bucură (acest provincialism este intenționat *),* compunându-le precum nota vibrantă a unei bandole smulse în izbucniri de bucurie sau precum jalea profundă a unei tiple care plânge, precum un ecou al sufletului interpretului. Și aceste cântece sunt o expresie a multor acțiuni lăudabile sau ridicole, a unor evenimente care sunt adesea puncte de cotitură istorice și transformări socio-politice; la fel ca în glume și proverbe, putem fi siguri că spiritul unei țări vorbește prin gura poporului său.

Inspirația populară este atât de puternică încât, în multe ocazii, lamentările sale tandre te fac să plângi dacă empatizezi cu tristețea lor.

Melodiile sunt istorie
De la cei care le scriu.

Unele sunt pornografice, precum obiceiurile încă primitive ale unor țărani sau locuitori ai suburbilor; dar sunt povestea propriilor lor vieți.

Astfel, Candelario Obeso, în „cupletele" sale, la fel ca Marro , ne-a lăsat documente prețioase. Deși acesta din urmă

ne-a lăsat o povară grea din administrația sa din 1903 , cu afacerea Panama, trebuie să-i mulțumim pentru multe dintre romanele sale și mai ales pentru versurile sale picarești , a căror ingeniozitate este greu de reprodus.

Digitized by Google

POEȚI CARE NU SUNT INCLUȘI ÎN ACEASTĂ CARTE

Cine n-a scris versuri în Columbia? Și de ce să le scrieți, dragii mei *versificatori ?*

În acest secol XX, suntem cu toții nemuritori cu puțină răbdare și mulți bani. Croitori de versuri, preoți de soldați, inimi de excentrici. Holloway și alți *anticotali* , odată cu publicarea remediilor voastre , sunteți nemuritori în ziare.

Desigur, există poeți care se simt importanți , dar care nici măcar nu au fost citiți și care se ascund, vai! poate pentru totdeauna, precum acel Don Juan Pedro Aladro y Domecq, visătorul andaluz de pe tronul Albaniei (citește: Malsines Corral). Și mor precum Don Juan Pedro, milionarul, risipitor și combativ, după acest tron: mor de demnitate și dezamăgire văzând sosind poeți prozaici, înălțându-se pe aripile acestei justiții venale numite faimă. Faimă, ah! Și mor, în timp ce alți poeți, prinți ai Wiew, sordizi și șmecheri, se înalță în Albania, propulsați de figuri puternice care consideră convenabil să-i înalțe.

Y Istoria nu-i primește cu brațele deschise pe poeții ignorați...

Desigur, fiecare își caută perechea. Îmi spun asta când citesc, de exemplu, că Roosevelt promovează Germania imperială în acest război. Desigur. Kaiserul trebuie să fie pe placul celui care ne-a furat Panama, ca să poată apoi să-și continue cucerirea Americii.

Y Revenind la subiectul meu despre poeți, e adevărat și că există unii. Ei bine... sincer . Ce poți face? Eu sunt mereu republican, dar când citesc inițialele LENC, sunt mișcat de sentimentul unei lungi plimbări prin câmpie; și mai spun că...

Digitized by Czgle

Pastorala fatală a lui Don Fidel Cano împotriva pedepsei cu moartea, deși *este* scrisă de un autor atât de ilustru și senin, nu este meritată de domnii cu majuscule; care, prin gura ziarului *La Prensa,* s-au predat învinși în fața acelei miopii... pentru că erau atât de ocupați; cu care a fost suficient să nu se discute, nici măcar în Congresul șomerilor din 1914, care a dat Bugetul lui R. și G. foarte curios; ca al medicilor, *poeților flămânzi și* finanțatorilor răzbunători pe care *poporul îi alege* cu plăcere la alegeri.

Și, din moment ce tot încercam să mă abțin de la subiectele de actualitate , hai să vorbim despre poeți adevărați. Nu despre cei din Congres.

Federico Rivas Frade nu apare în această carte, dar Diego Uribe și Ismael E. Arciniegas sunt, precum și Víctor M. Londoño, Ismael López și alții considerați printre primii poeți din America Latină.

Poate că domnul Paláu nu crede că există sau preferă să fie considerați morți? Poate că, de teamă să nu vadă atâta frumusețe vie, e mai bine ca acei DII să rămână ca nevii.

Pentru cei dintre noi care au învățat să citească versuri de Bécquer și Heine și păreau să vadă, prin visele copilăriei , ochii, părul și formele intangibile ale iubiților lor și mai evazivi; pentru mine, care stăteam trează simțind durerea exprimată în acele poezii triste, scrise cu o amărăciune atât de dulce încât vibrează ca o batjocură a durerii lor în lamentele, lamentele pe care milioanele de lamentele care se vor succeda de-a lungul timpului nu le vor putea stinge niciodată. Pentru mine, poeziile lui Rivas Frade au trezit ecourile care dormeau în pieptul meu, ecourile pe care Bécquer le-a lăsat acolo adormite. Întrucât nu era o imitație neglijentă, ci un ritm care dezvăluia starea dureroasă a sufletului lui Bécquer, autorul cântecului popular a fost original.

Digitized by)OQle

Cum se îndepărtează trenul, cum se îndepărtează...

Cu José Asunción Silva — acesta care este un mare poet și un maestru modern, pentru care avem un capitol separat, pentru că „precum eseinții, bolnavi de aristocrație și tristețe", atunci când inspirația îi zboară, este atunci când domnește cu o artă sublimă peste spațiile „adevăratei glorii", — Joaquín González Camargo, Candelario Obeso... aceasta a fost o renaștere.

Fără îndoială, acel ciclu a fost luna plină a poeziei visătoare , luminând o generație atât de generoasă (Rivas Groot, Alejandro Vega, toți acei romantici ai „Nouei Lire" - acel mândru și distins Julio Añez, uitat ca alți poeți ambițioși de acești urmași care îi datorează atât de mult - Julio Defrancisco), toată acea pleiadă plină de teorii care a rămas uluită în fața Articolului K și a legii cailor din furioasa Constituție din 1886. La fel, Julio Flórez, Guillermo Valencia , creatorul modernismului nostru, ilustrul „Anarcos", o vedetă serială odată cu alegerea șefului conservator al Cauca pe care l-am văzut într-un almanah de portrete de generali; Alvarez Hacnao, Soto Borda cu pulsații de harpă anarhistă au zguduit spiritul columbian .

Fiecare moment istoric are cronicarii săi care îl interpretează: primii prin teorie, idealizare și vise; ceilalți... doar timpul va spune. Poate că va fi lupta dintre clasele sociale, dintre cei defavorizați și cei puternici; oamenii slabi împotriva imperialismului.

- **CLIMACO SOTO BORDA**

O tânără femeie i-a scris soțului ei absent: —Iau condeiul ca să te salut, pentru că nu am nimic de făcut și închei scrisoarea pentru că nu am nimic să-ți spun.

Astfel, de la început până la sfârșit, anumite poezii nu spun nimic, precum acele peisaje copiate de apa zgomotoasă a fântânilor și din care această carte a adunat destule.

Deși cred că poezia ar trebui să fie muzică, fără ca muzica să ne învețe ceva, ar fi mai bine dacă poezia , scrisă cu fraze, și frazele care dezvăluie ceea ce suferă sau se bucură, ar conține gânduri și nu ar fi doar un zgomot rimat.

De aceea îmi place Soto Borda (care nici el nu este menționat aici, ceea ce nu contează). Citindu-i avalanșa de fraze acrobatice, ești precaut în fața aparentului gol – pentru anonimii intelectuali – însă, dacă te adâncești în aceste jocuri *de cuvinte , descoperi preocupări profunde legate de amărăciunea și acrobațiile altora în acțiunile lor actuale; iar în acel curent amar pe care* Casimiro îl batjocorește plângând, *există* multă reflecție solidă care invită la gândire.

La el, poezia nu este șoapta pâraielor, nici dulce melodie a *biberoanelor poetice,* ci conceptul genial a ceea ce pasiunea omului păstrează în acele biberoane ale iubirii sau umorului.

După aceea „Vârful copacului", o ironie melancolică a vinului, trebuie să copiez asta pentru voi, cititori ai armoniei carnale trezite de „Chitarist":

> **Din vechiul instrument melancolic, începe mecanic, uneori note agile și curate, alteori sumbre și prelunge. Acele note, împrăștiate printre degete, presără liniștea: unele urcă prin eterul umed, altele se rostogolesc la pământ ca niște lacrimi.**

Digitized by CJOOQIC

Și alții se vor duce să se ascundă, tremurând.
Ca într-o peșteră, în interiorul cutiei.

Ca să le faci pisicilor să iubească casa, le ungi nasurile cu unt; dar cred că și poeții din Columbia ar trebui să aibă nasurile unse... cu aur, ca să cânte din nou și să nu renunțe să caute ceva de mâncare, după vârsta de 30 de ani, așa cum se întâmplă cu poeți de talia lui Luis Carlos López, Augusto N. Samper, Cervera.... ceva ce Soto Borda nu are.

Antonio José Restrepo, în istoria jurnalismului columbian, se remarcă printre figurile de frunte pentru lupta sa arzătoare și de succes în favoarea tuturor revendicărilor de eliberare. Poet al poeziei pure și prozator și mai elegant, un menținător al stilului în cea mai pură castiliană, a fost întotdeauna un prieten al umorului adevărat, iar astăzi îl primește pe Sorto Borda la *La Tribuna* , unde scrie cronici sclipitoare și pline de spirit. Întrucât are versuri foarte elocvente, voi cânta despre el, adică nu despre el personal, ci despre „Salpi que"-ul său, editat magnific de distinsul purist și autor, Dr. Arturo Quijano. S-a întâmplat ca, într-una dintre călătoriile mele de muncă la țară, să port cartea în geanta de călătorie: a căzut în mâinile unei țărănci voluptuoase. Lee citește „Șunca fericită", întoarce cartea, vede admirabilul portret al lui Casimir realizat de Leudo și, în fața acelei siluete, pe care oamenii de rând nu o găsesc atrăgătoare, exclamă: „Animal verde!".

Dar citește versuri de la acest animal sensibil, inteligent, care își tratează penisul; urmărește-l pe chitaristul care

În sfârșit, când se ivește zorii
Y stelele se sting,
Y Orașul se trezește, iar oamenii apar pe străzile pustii,
Cu acea oboseală care urmează mereu

În extazul iubirii, cu mâinile și mintea obosite, muzicianul își eliberează tovarășa credincioasă, care se agață de gâtul lui și tremură de furia unei femei îndrăgostite nebunește...

Era Arcadio Velásquez, chitaristul naiv și popular, nocturn, pe care și-l amintea tandru Soto Borda.

CĂTUN

Cei dintre noi care vedem în dramele lui Shakespeare mult mai mult decât piese poetice ingenioase menite să distragă atenția publicului; cei dintre noi care înțelegem personalitățile fiecăruia dintre subiecții acelui geniu englez care, prin pură inconștiență, a pătruns fiecare conștiință umană și a modelat întreaga umanitate analizată în cele mai intime mecanisme ale sale, vom împărtăși ideea lui Eduardo Echeverría despre Hamlet : pentru cei dintre noi care înțelegem maturitatea vieții la niște adulți, deja mușcați de răceala analizei, în interiorul cărora ceața îndoielii cade strat cu strat până când ne ajunge într-un scepticism iremediabil; pentru noi, Hamlet este ceva mai mult decât un tip ideal, reprezentarea „sinelui" nostru modern, care se mișcă între această societate pe jumătate credulă, pe jumătate ironică în îndoielile și aprecierile sale , rapidă să ierte fără examinare, dar și să se răzbune fără reflecții suplimentare, dar nici fără *arrière-pensée* ; Ne uimește, așadar, pe toți că - drama turcească saxonă, în percepția sa străveche asupra timpului, a fost înaintea timpului său în modelarea unor creaturi atât de perfecte încât ne tentează să credem că mai degrabă Dumnezeu a fost cel care a scris sau a simțit acea umanitate pe pământ ·

Digitized by Google

pământ, închis în îngustele circumvoluții cerebrale ale acelui muritor uimitor.

„A muri, a dormi", exclamă el cu durere.
Și rătăcind în tristul cimitir, sătul de farsa celor vii,
El interoghează craniile morților.

Și nu cred că în vreun alt mod se poate pătrunde în mințile celor vii care sunt insidioși. Poate precum Ministrul acestei noi Administrații, care într-o scrisoare privată publicată de indivizi indiscreți acuză francmasonii de moartea Generalului Uribe ; când, de fapt, mulți dintre acoliții folosiți în scopurile sale politice de către ilustra victimă sunt francmasoni; și așa cum acel Ministru este unul dintre cei 90 care dezvăluie, așa cum spune Prea Ilustrul Domn Herrera în înțeleapta sa Scrisoare Pastorală, „abisurile perversiunii care sunt încă ascunse în inimile născute în religia catolică"; perversiunea chiar și a limbii împotriva reputației altora, deși jignirile lor sunt repede uitate ; căci am ideea că iertarea sau răzbunarea sunt efecte ale memoriei. De aceea eu, care uit totul, iert ușor. Și, cu scuzele mele față de Tolstoi - Sfântul , mai mult decât un Geniu al acestui secol - cel care în aceasta, ca în multe lucruri, îl imită pe Rousseau, în remarcile sale disprețuitoare despre poezia rimată; Ce geniu poate fi Shakespeare pentru apostolul rus? Eu, cu scuzele mele, simt în drama uluitoare a prințului danez opusul a ceea ce simt citind acele drame fără suflet, fără viață, spre admirația de neînțeles; și prin care știu că publicul larg moare, dus de zgomotul frazelor „clișeice" și sonore, multicolore ca panglicile iridescente ale unui jucător de zaruri, pe a cărui scenă apar zdrențuite sau decolorate ca niște fantome ale iluziei.

tas, sau pictate ca în nopțile de echilibristică, spre încântarea celor care se bucură de romane fantastice , ca de opere consacrate.

Nu am, de fapt, ideea că sinteza acelui filosof amar nu a fost încă înțeleasă și nici dacă, în cele din urmă, va fi așa cum spune Echeverría.

> A te îndoi înseamnă a suferi. În existență există ore de profundă descurajare, în care sufletul tulburat și mișcat îngenunchează tremurând în fața misterului.

Pentru că, și deși acest verset mi se pare o reminiscență a lui Victor Hugo — (oare această expresie este într-o inimă sub o piatră?), se suferă mai degrabă cu credința, împiedicându-se de la o împiedicare la alta în întunericul ignoranței (credința nu este nimic altceva). Și, deși Hugo, în potențiala sa poezie, mă poate contrazice sublim, credința duce doar la negație și nu la examinarea care aduce în cele din urmă lumină și înlătură îndoielile ; dar Victor Hugo nu a pătruns natura lui Hamlet, pentru că temperamentul său poetic extrem de agitat nu se putea potrivi cu proza vieții, ca să nu mai vorbim de faptul că nu era capabil să înțeleagă viața umană în dramele lui Shakespeare; poate pentru că geniile nu se ocupă ca acest om de examinarea mecanismelor și tendințelor interioare ale lecturilor lor ; dar aceasta se întâmplă în organizații.

Hamlet ezită, spiritul său se clatină,
Y copleșit de vertij furios *
El răspunde durerii ei cu sarcasm
Y Ucide-le pasiunea cu dispreț!

Poate că poetul a făcut același lucru în unele ore când dragostea aproape triumfa asupra morții... din cauza eșecurilor și ingratitudinii umane.

Digitized by kjOOQle

Ah, dacă mă gândesc din nou la zădărnicia vieții și la faptul că trebuie să o înduri doar pentru a o trăi, sentimentalismul binecuvântat mă face totuși să nu văd decât ipocrizie în toate, chiar și în acele conglomerate pe care le numesc țări, care n-ar trebui să aibă pasiuni. Nu vă amintiți ce au făcut frații ei, cărora le-a dat propriul sânge, patriei mele? Nu vă amintiți anul 1903 când au aplaudat în cor lovitura de picior a gigantului din Nord? Și singură, fără alt prieten decât ecuadorianul, Columbia a trebuit să-și devoreze tristețea și ingratitudinea celor pe care îi favorizase atât de binevoitor . Sunt momente când iluzia desflorată ne zâmbește sardonic, iar nubilă și acum a noastră, pleacă ca orice altceva în această viață; fără nicio consolare dacă albul idealului, acum pătat, se întoarce, pierdută virginitatea ei. Atunci noi, cei calmi, cei care ne zgârie interiorul cu unghia realităților, îl înțelegem pe Hamlet; și asta ne împinge să luptăm pentru și nu cu viața, care, în cele din urmă, este ceea ce umple și moartea.

Și deși poate părea simplu, pentru asta au fost create sărbătorile, pentru asta le-a inventat omul; sărbătorile spiritului, adică, pentru că nu totul trebuie să fie viața furnicii; ci, cât timp aceasta umblă legată de praf, să fim, pentru momente, fluturi după curcubeu și miere în aer.

Acum să trecem la această mică glumă de la un autor la altul:

—Ce mai faci? Te deranjează mult drama ta?

—Ar trebui să producă mult; dar regizorul e atât de prost încât cere să fie jucat în serile când nu merge nimeni.

Deși nu înțelege dramele lui Sha-

Digitized by ne

Conform spuselor lui Peter Pan, teatrele vor fi pline așa cum erau când au apărut acele opere pentru prima dată. Și nu voi spune, împreună cu Macaulay, că vor dăinui cât va dăinui limba engleză, ci mai degrabă că vor dăinui cât va dăinui ultima limbă; pentru că acele opere vor fi traduse în ultima limbă vorbită de ultimii oameni. Ce trudă este să trăiești în mizerie și după moarte să trăiești în glorie! Da, domnilor, în glorie!

A trăi în glorie, da, domnule, este ceva ce li se va întâmpla multora care încă nu sunt înțeleși, Balzac, Stendhal; pentru că ei au sintetizat pasiunile bune și rele ale oamenilor; adică, pentru că ei l-au creat pe OM.

Dumnezeu

Indiferent cât de mult ne îndoim în întunericul în care suntem cufundați, vom vedea întotdeauna o lumină care strălucește asupra noastră în căderea noastră: ideea de Dumnezeu!

Manuel de Jesús Flórez nu a fost tocmai un om devotat; totuși, cât de plăcut urechii este poemul pe care l-a intitulat cu numele iubit care încep aceste versuri: acele strofe emană dulce, precum parfumul pădurilor virgine, iar frazele lor răspândesc o adiere blândă de devoțiune care trece încet ca o briză în zori de vară. Lejeritatea imaginilor curge cu o ușurință poetică în acest imn către Dumnezeu, din care citez strofa finală:

> **M-am concentrat asupra sinelui meu înstrăinat,**
> **am coborât în adâncurile conștiinței mele; Acolo o voce de o măreție solemnă, Adâncă ca marea, la fel de imensă ca ea, O voce mai dulce decât briza și mai teribilă**

Digitized by Google

Că uraganul care urlă în furtună, a pronunțat și numele
Fie ca universul să fie plin de gloria sa;
Și cum buzele mele o bâlbâiau din nou În liniștea nopții sublime, Mi s-a părut că stelele palide și ofilite se înclinau, tremurând!

Nu este surprinzător faptul că autorul „Rumores del Saravita" se exprimă atât de profund; căci este o organizație poetică, întrucât întreaga familie Flórez este alcătuită din poeți: Julio, Alejandro, Leonidas, Mercedes; toți au luminat orizonturile Patriei cu sclipiri de poezie pură.

Există o abundență de substantive și adjective, ca în aproape toate piesele inspirate de romantismul vremii, care își valoriza eleganța în prelungirea perioadelor cu cuvinte uneori găunoase, crezând parcă că, procedând astfel, dădeau mai multă intensitate, mai mult zgomot expresiei scrise; dar este adevărat că uneori au realizat acest lucru printre șoapte onomatopeice.

FIUL MEU .

Nu știu care vor fi armele tale de luptă, tinere călător, și nici nu știu dacă vei fi un om înțelept, un nebun biet, un poet, un ticălos sau un aventurier.

Mă vei ierta dacă greșesc schițându-ți această cale simplă: Să suferi, să plângi, să lupți ca un războinic și poate să te bucuri puțin uneori.

Dar oricum, indiferent cum ți se întâmplă, fie că cedezi pe o plajă îndepărtată, fie că cucerești orașul triumfului

Digiti, ' by kjOOQle

Fiul meu, poartă ca o moștenire prețioasă un gest de dispreț față de existență și o îmbrățișare iubitoare pentru cei triști.

Am fost un colecționar nebun de ceea ce îmi imaginez a fi bijuterii ale lui Arle. Poate că sunt un naiv sau posed o perversitate înnăscută atunci când văd literatură sau artă proastă, căci îmi doresc din tot sufletul iertare pentru păcatele lor sau uitarea, astfel încât autorii lor să-și poată îmbunătăți metodele. Găsesc ceva care mă face să reflectez datorită frumuseții expresiei sale sau a ceea ce sugerează sufletul său și îmi creez instantaneu un idol din suflarea care animă opera.

Dacă sufletul omenesc ar fi un zeu, îmi imaginez că creațiile sale ar trebui să poarte asemănarea lui.

Din păcate, la o examinare mai atentă, nici Socrate nu a fost atât de moral pe cât predica în filosofia sa divină; nici - Cicero nu a fost atât de drept pe cât ne imaginăm că este juristul; nici batjocurile lui Voltaire, Leopardi sau Heine nu au fost rezultatul unor muritori fericiți, ci mai degrabă al celor sfătuiți de mizantropia vieții; nici leșinurile Terezei de Avila nu sugerează prea multă castitate sfântă, așa cum Ofelia pune la îndoială virginitatea ei cu cuvintele ei nestăpânite; și tot așa, Machiavelli a fost mai virtuos decât ne face să credem „Prințul" său; căci uneori cea mai dulce lingușire nu este altceva decât produsul acrimoniei negre a cărbunelui. Prin urmare, artistul trebuie să fie impersonal și sincer.

Din fericire, autorul acestui sonet extrem de original, Francisco Restrepo Gómez, strălucește în poezia sa, care este de cea mai pură descendență, precum o rază de lună în spatele unui nor senin. Aceasta pentru a nu stârni emulație printre cei de aceeași meserie; căci aceasta este natura gânditoare și visătoare a operei acestui poet.

Ca să fiu sincer, seriozitatea lui Pacho mi se pare izbitoare.

Digitized by kjOOQle

o reflectare a severității concepției sale triste, asemenea barzilor din Evul Mediu îmbrăcați în cavaleri practici ai vieții prezente.

Astfel, cântecele lor au strigătul puternic al chemărilor și... care în sfârșit ajung, pentru că spiritele pătrunzătoare sunt cele care trebuie să stoarcă sucul existenței și nu după ce l-au etalat în mici versuri cu „murmur de pâraie" și „tril de păsări".

Un întreg ocean de sensibilitate poetică este conținut în acel mic sonet pe care îl prezint aici, ca o mostră a originalității lui Gómez Restrepo ; unde nu apar locurile comune ale fericirii pentru fiu, ci mai degrabă profeția vieții pentru acea bucată de suflet care, poate fiind cel mai iubit lucru, îl va costa multe lacrimi...

Pacho este un suflet copilăresc care își dezvăluie dragostea cu sentimente atât de frumoase și nu ar fi putut găsi o expresie mai bună decât o poezie atât de blândă în acea - structură prețioasă de sonet, care a îndeplinit ceea ce Shakespeare ar fi vrut să fie sonetul: că oceanul conține o mică perlă de sidef.

SAAVEDRA GALINDO

\--''

Se spunea că stilul e omul:

Poate că în alte vremuri; pentru că viața era atunci leneșă și monotonă, cu aceleași haine, mâncare și obiceiuri, oricine se ridica de la acel nivel somnoros trebuia să se distingă, de unde și stilul său.

În arta scrisului de astăzi, este dificil să te distingi prin stil, unde toți cei care publică sunt mai mult sau mai puțin culți, cel puțin în Columbia; ceea ce ar trebui să-și modeleze și propriile distincții sau stiluri. Prin aceste modalități de expresie, eleganță și alte caracteristici...

Digitized by IjOOQle

Manierismele, puritatea limbajului etc., exemplificate de stilistul Sanín Cano în comentariul său înțelept la adresa lui Bonghi; de unde și stilurile lui Pérez Triana, Rivas Groot, Mendoza Pérez, Guillermo Camacho, Rodríguez Triana; și, în acest sens, compatrioții săi sunt puțini și rari. Astfel , observ la Saavedra Galindo că stilul studiat al discipolului Dr. Rafael M. Carrasquilla și student al lui Rosario, varia în funcție de înțelegerea doctrinelor.

Se credea că cei educați în școli religioase precum Rosario, San Bartolomé etc. vor deveni catolici devotați, dar se dovedesc a fi mai degrabă ca Voltaire. Probabil progresul social, printre altele prin libertatea sa de cult, tinde să destabilizeze religiile sau să provoace o lipsă de fidelitate dacă acestea nu se îmbunătățesc sau nu se integrează în civilizație, ceea ce nu este o credulitate obscură. Acest lucru este valabil mai ales aici, unde facțiunea pe care au numit-o *Runta,* pentru a se salva și a trăi din banii publici, s-a agățat de religia catolică, impunând-o cu forța sub pretextul protejării ei. Acest lucru este contraproductiv, așa cum i-a observat Papa Pius al X-lea cardinalului Gibbons al Statelor Unite, recomandând separarea Bisericii de Stat când a spus: „Fără îndoială, înflorirea Bisericii în Statele Unite se datorează separării sale de Stat". Este firesc ca în țările în care libertatea de cult nu are efectul dorit sau în care conștiința este subjugată teocratic de Biserică, independența religioasă prevalează în rândul majorității populației , iar materialismul său flagrant domină raționamentul claselor conducătoare. International *American Review* of Dun îl citează pe Suveranul Pontif.

Mă gândeam că acest actual membru al Parlamentului

Digitized by kjOOQle

Originar din Cali și membru al partidului Bloc în Adunarea din Cauca, dar și un adevărat reprezentant fără salariu (îmi face plăcere să spun asta), a fost conservator și chiar *un susținător al unei teze sau scrieri pe care* cred că le-am văzut publicate de Saavedra Galindo în vreo revistă religioasă . Și acest polemist erudit știe să scrie sonete bune dacă toate sunt ca acesta pentru Páez:

> **Precum soarele ce strălucește pe tocitul suliței sale, — Cu pieptul și brațele goale de armură și scut— Războinicul se înalță peste vasta câmpie Pe spatele neîmblânzit al bravului său armăsar.**

Y terțetul final care rezumă:

Și precum fulgerul care-i moarte, și-i tunet și-i foc, Viteazul om al câmpiei și-a plantat steagul pe vârf, Unde Spania, eroica, nu și-a văzut niciodată steagul.

Îl învăluie un anumit aer de parnasianism, asemenea celui al francezului Heredia, în stilul acestor mici poezii destul de laborioase, numite sonete, al căror ultim terțet trebuie să fie un compendiu, chintesența întregului. Această piesă de construcție artistică a lui Páez este demnă de Leul din Apure.

Y Ca să nu ne supere aceste cuvinte (de aceea vorbesc despre politică, a cărei greutate ne copleșește mereu), îmi aplic spusele unui ginere care a participat la consultația medicală pe care a primit-o soacra sa:

— Ah, doamnă, exclamă doctorul, aveți o limbă foarte rea!

La care ginerele a răspuns imediat:

— Nu vă faceți griji, doctore, întotdeauna a fost așa.

Digitized by IjOOQle

VISE , .

Spuneam cu regret că în această Carte de «50 de poezii alese» este mare nevoie de operele multor nume pe care le cunosc, unele inedite, iradiații care așteaptă să-și rupă tăcerea precum atunci când se sparge cărbunele, diamantul sare în scântei orbitoare.

Voi face o digresiune relevantă pentru această lucrare, mai degrabă decât o critică a justiției, ceea ce ar trebui să fie, în cele din urmă, orice critică.

Am spus în câteva versuri publicate în *El Alba dedicate doctorului Tilo Simón de Rojas:**

> **„Dacă notele arată colorate**
> **Și coloratul emană vibrații, pe măsură ce durerea**
> **este comprimată în gemete. Acestea pot fi văzute**
> **transformate din linii negre în proiecții rare.**

Ceea ce este demonstrat științific în „Noua și interesanta descoperire a domnului Furniers d'Albe, profesor de fizică la Universitatea din Birmingham : audibilitatea luminii sau percepția ondulațiilor sale eterice de către ureche?"

Așa cum fiecare zbucium a spiritului care ne animă trebuie să se reflecte în zvâcniri ușoare, dar evidente ale simțurilor, emoțiile sufletului, sau expresia lor palpabilă, gândul, trebuie comprimate în contorsiuni subtile, dar loiale, ale mușchilor; așa cum, la rândul său, contracția musculară externă se reflectă în creier.

Întrucât cred că viața nu este doar produsul unor *agenți vitali,* ci poate fi produsă și de factori chimici în procesul de

Digitized by kjOOQle

Fecundarea, de asemenea, întâmplarea, care se numește destin, nu este doar produsul unei forțe care dă viață destinului, ci este desfășurarea evenimentelor prin care trece fiecare individ *și care* își fecundează viitorul incert , dar *vitalizat* de cauzalitatea faptelor.

De aceea, teoria eugeniei *umanității* , prin eliminarea oamenilor imperfecți din punct de vedere fiziologic, este o crimă, născocită de ferocitatea germană, care se arată atât de mult în acest război; *și,* de asemenea, pentru a te denigra, o, rasă latină, pentru că te judecă decadentă, sterilă și coruptă; pe tine, care i-ai dat respingeri formidabile; pe tine, pe care formidabilul Joffre l-a preamărit din cele mai mari victorii, pe 7 septembrie 1913, când i-a telegrafiat lui Poincaré: „Republica trebuie să fie mândră de soldații pe care i-a educat". Și pe tine, cei fragili care, pentru germani, le-ai dat lovitura de grație. Da! Nu știu ce ciudată nervozitate a sensibilității mă obligă să meditez la măreția ta, o, rasă latină! Republicană, grațios înțeleaptă, inventatoare originală, mereu mândră și mereu tânără! Ave! Și războiul, care este durere, trebuie să te mărească; acum rasa germană va fi înnobilată și mai mult de Republică, singurul guvern , oricât de imperfect ar fi; dovadă cât de imperfectă este încă umanitatea, să nu-și permită un Împărat, chiar dacă acesta nu este un imbecil.

Cu eugenia inventată de kaiserieni, ei îi ucid PE CEI care nu sunt giganți robusti; căci giganții cu musculatură atletică nu au fost întotdeauna genii; nici bolnavii și fragilii Shakespeare, Edison, Pasteur și Dante nu au avut vreo legătură cu hipopotamii; nu-i așa? Și acești părinți ai civilizației - desigur, nu hipopotamii -

Digitized by IjOOQle

Adevărata civilizație, care nu este lumea materială a banilor și a obiceiurilor lor senzuale, este un produs al vremurilor, nu o apariție intempestivă și exotică, așa cum destinul omului nu este o chestiune de întâmplare care i se pare că îi împiedică calea cea dreaptă, chiar dacă viitorul se desfășoară în ondulații și zigzaguri ca orice altceva din univers; valuri ondulatoare precum vise care, în timp, s-au dovedit a fi fapte științifice, după ce acele vise au fost considerate minuni în domeniul îndoielii...

Aceste observații sunt pentru următoarele:

Ne-am întâlnit la biroul Associated Press din Bogotá, unii dintre noi fiind fideli ai Societății Autorilor. Era 28 mai 1913, ora 8 într-o noapte geroasă și foarte întunecată. Ora sabatului vrăjitoarelor, amintind de adunările contelui Cornelius Agrippa și ale marchizului de Yillena.

Secretarul, domnul Gómez Corena, romancier și dramaturg , a început să aprindă lumânările – noi, scriitorii și poeții, ne lipsea lumina electrică, de care se bucura chiar și burghezia – și când s-a dus să o aprindă pe ultima, care era a treia, unul dintre noi a sărit în sus exclamând: „Dacă aprindeți trei lumânări, să se știe că am venit la sesiune, dar nu particip!"

Pentru a se rezolva acest lucru, fatidica a treia a fost împărțită în două, și astfel au existat patru lumini.

Firește, acestea au fost urmate de fantezii despre predicții și divinații, iar vise despre viitor, ca niște aripi de liliac, au fluturat prin mințile sugerate, învăluite în nori de praf tremurând și amenințători...

A apărut țiganca, idealul frumos și simbolic al necromantei, iar prezicerile ei au fost relatate.

Printre cei prezenți în acea seară s-au numărat Max Lorenzana, președinte;

Digitized by kjOOQle

Eduardo de Valenzuela, Jorge Bayona Posada, non- marinist; Víctor Martínez Rivas, poet-jurnalist; Dr. Manuel M. A Fajardo, romancier; Gonzalo Santamaría, Carlos Castello, autori dramatici; Eduardo de Toro Pereira, poet și romancier, și... eu.

Cel cu cele trei lumânări era prietenul meu al intimităților, al viselor și al destinului... necunoscut: Dr. de Pereira.

Spun că acestei cărți îi lipsesc numele multor poeți, mai ales din această epocă columbiană, a căror explozie poetică va fi citată cu onoare în istoria literaturii naționale; dar visătorii sunt puțini...

Poezie robustă, *parnasiană,* decadentă , mai puțin - pastorală decât cea cultivată astăzi, și poezie ideală, imaginativă ; ce lucru, când poezia este așa; cum poate fi ceva mai puțin decât poezie? Găsesc limite celei actuale și văd că adevărata poezie ideală, adică cea care flutură în briza blândă a reveriei, se găsește doar rareori.

Și, din moment ce cred, mai mult decât orice altceva, în poezia necunoscutului, a misteriosului, constat, de exemplu, că poezia iadului, deși tragică, este foarte poetică. De aceea cred în iad, datorită poeziei. Îi spuneam asta unui preot când un prieten m-a întrerupt, spunându-ne că a visat că este în iad. „Și pe cine ați văzut acolo?", l-am întrebat. „Am văzut", a spus el, „avocați, doctori, soldați..." „Și nu ați văzut niciun preot?" „N-am văzut niciunul", a răspuns el, „din moment ce sunt atât de îngrijiți, trebuie să-i aibă înăuntru."

Fără urmă de răutate, pot spune că acele locuri, oricât de chinuite ar fi, posedă o anumită poezie. Și pentru o minte saturată de uimire, necunoscutul are o anumită atracție, căci nu-mi amintesc în ce ziar Jo a scris cu acest simbol: ?....

Digitized by IjOOQle

Y Urmăresc zborul enigmei, Fie ea lumină,
vârtej sau stigmat! Căci misteriosul mă seduce:
Taborul care ne reduce la tăcere,
Vocea necunoscută care-mi vorbește în aer, sau umbra abia vizibilă
Y Acolo, în fumul viselor, zace...

Poezia s-a materializat, poate prin contactul cu științele pozitive, și atinsă de acest progres brut care ne senzualizează, ea nu coboară în ceață pentru a săruta aroma florilor, nici nu se ridică spre gloria albastră unde dorm sufletele sincere; dimpotrivă, totul în această epocă mercantilistă conspiră împotriva idealurilor poetului, făcându-l poate un matematician al frumuseților sau un bijutier mecanic al cuvintelor rafinate, sapidorfice, în care se abordează multe probleme; dar adevărul este că sufletul meu tânjește după acea poezie a secolelor trecute.

E adevărat că frumusețea depinde de ochii care o privesc; de aceea găsesc frumoase găurile interogative ale craniului care mă privește de la birou; rănile și urâțenia lui Hristos al lui Rivera care mă privește cu compasiune; trăsăturile portretului fiicei mele mici, chiar dacă aspectul ei general nu este cel al Ciprinei ; sau figurina palatială a șoricelului care îmi adulmecă copiii și fuge; astfel, poezia contemporană este pentru toate gusturile și e o pierdere de timp să pretindem că poezia de astăzi este poezie, dar că poezia antică este mai multă poezie, precum crângurile antice, nu cele artificiale, precum cele de pe marile bulevarde civilizate. Pe scurt, trebuie să tânjim după ele.

Poezia care dispare este o iluzie a necunoscutului, cuibărită într-un potir de irișI. Dolien-

Digitized by kjOOQle

O privesc cum se îndepărtează, deși unul sau două fragmente de opal irizat se așează în pajiștea literaturii noastre.

Nu cred că sunt orbit de această iubire, pentru că odată, stând în biroul lui, am ascultat în anii de a doua zi, cu inocența unui cititor începător, versurile doctorului Eduardo de Toro Pereira. Tocmai fragmente din acea poezie care acum se estompează și după care tânjesc.

Mi-a citit multe altele visătoare și poate mai bune decât aceasta pe care o citez, dedicată cu galantrie mie sub numele de „Norocul":

O țigancă, pe care am întâlnit-o din întâmplare, mi-a povestit
câteva dintre lucrurile pe care mi le-a dăruit norocul;
Y Apoi, vorbindu-mi foarte încet la ureche, mi-a spus în mod misterios anul morții mele.
„Hei"
O, frumoasă țigancă! În cartierul țigănesc
Vei marca o etapă de culoare purpurie,
Y Acele mărgele ale tale și acele pietre prețioase ale tale
Îți vor face ochii să strălucească, plini de soare.

„Vei avea aur", mi-a spus el. „Pentru ce vreau aur?"
— O brunetă te adoră. — E pură iluzie;
Femeile vor fi geloase pe tine; vei găsi comori
Plină de noblețe precum inima ta.

Și continuă să povestească prezicerile țigăncii, acea ghicitoare antică și modernă care i-a interesat atât de mult pe nefericiți și pe magnați, spre consolarea lor, care merg în pelerinaj – fie din curiozitate, fie din credință, fie din calcul – ca să li se citească viitorul în cărți, în vise sau în liniile mâinilor lor; căci preoții și necredincioșii deopotrivă trebuie să știe, oricât de mult ar nega, că visele sunt gravate cu litere de foc pe creier.

Digitized by CiOOQle

al omului, pentru că îl avertizează, fără să se gândească, că sunt semne prevestitoare ale viitorului. Pare ca și cum sufletul ar fi o oglindă concavă, unde imaginile s-ar reflecta înapoi în adâncurile trecutului, întrucât, odată realizate în această existență, este ca și cum zborul memoriei ne trece pe lângă el, uimindu-ne cu asemănarea dintre ceea ce există - astăzi și ceea ce am văzut deja în trecutul îndepărtat. Este pentru că , spre deosebire de trecutul minunat, în acest secol al minunilor, în care înțelepții credeau că vor reuși să cuprindă într-o vastă sinteză explicația celor mai complicate fenomene ale universului, o astfel de perioadă de încredere s-a estompat încetul cu încetul și de aceea există această nevoie de explicație, o explicație pe care știința nu o poate oferi și de care omenirea are sete. Aceasta, așadar, duce la studierea în vise, în semne prevestitoare, în liniile mâinilor a ceea ce i s-ar putea întâmpla.

„O! Adorabilă țigăncă din mâinile reginei,
Cu rochia ta pictată ești o vestală virgină;
Sub acele fuste, formele tale de sirenă
Se unduiesc ca șerpii pe lacuri de cristal.

Poate că, după părerea mea, astfel de versuri murmurate sunt poezie; dar adevărul este că, din păcate, poezia pentru alții este cu totul altceva; dar nici eu nu cred că nu este poezie, când chiar și legea morală pe care oamenii, din egoism - pentru că nu sunt jefuiți, uciși sau violați - o pretind este imuabilă, ceea ce variază și în opinii, de la factorii climatici, etnologici și nu știu ce alți *factori eugenici,* de exemplu, că ceea ce este rău aici este comun în Europa și invers, ceea ce este în Africa nu este în Asia; doar că omenirea, în dorința ei de a se perfecționa, consacră anumite obiceiuri ca fiind bune.

Digitized by kjOOQle

De aceea voi avea un cântec perpetuu pentru cei care ne poetizează viețile, povestindu-ne aventuri misterioase sau care, cu voci de evlavie, ne pot înșela, făcând un viitor paradisiac; căci și eu mă voi ruga lor așa cum alții se roagă sfinților devoțiunii lor, eu, împreună cu acest poet, zânei norocului meu:

> **„Țigancă a viselor mele; pentru acele coliere care-ți cad pe sâni; magnolii înmugurite; permite-mi să mă rog ție tremurând și în genunchi, o singură rugăciune în ritmul unei implorări."**

Și oare rugăciunea este o superstiție ca aceasta în acest secol de muncă, dar și de foame? Este ceea ce am mai spus; căci misterul îi ispitește pe credincioși deopotrivă, și pe necredincioși nu mai puțin... Desigur, superstiția era scuzabilă în epocile trecute din cauza lenei care provoca vagabondajul, din cauza neputinței destinului, care în aceste vremuri este învins de putere și îndrăzneală, și mergeți mai departe și fiți scandalizați de superstiția mea . Dar nu există oare *sporturi sângeroase* practicate de oameni de înălțime și chiar de Sancho Panzas cu bun simț ? Coride, hipodrom, lupte de cocoși și alte forme de box. Pe scurt, cel puțin acest sport al meu nu este dăunător și, dacă se dovedește, așa cum cred că se va întâmpla, este o consolare. Învățăturile sale înmoaie umanitatea imperfectă.

Și anume că S3 aduce vremurile ideilor cu adevărat libere, democratice , care vor investiga ceea ce se numește mister: misterul, adică superstiția.

Sportul meu valorează, așadar, mai mult decât cele purtate aici ca o fustă la modă pentru femei; și n-ar fi atât de rău dacă ar înviora rasa măcar prin forța mușchilor , cu acea dorință a marilor forțe...

Digitized by IjOOQle

Două popoare care să rotunjească și să mărească patria; dar este pentru a produce năzbâtii și viclenii. Și, deși poate nu este pe placul lor, *filichinii par* a fi cei 3.000.000 de vagabonzi care roiesc în teritoriul nostru fertil al celor 50.000 de doctori și al celor 5.000.000 de ignoranți.

Ar trebui să explic și că, dacă sar de la un subiect la altul în aceste notițe, este pentru că sunt note marginale, așa cum mi-a sugerat fiecare poem. Nimic mai mult, nimic mai puțin, așa cum am spus de la început.

EXUBERANȚĂ

Am păstrat compoziții remarcabile ale multora dintre poeții noștri, pe care le-am adunat în decupaje din ziare, pentru a ajuta pe oricine intenționează să publice o Antologie a Poeziei Columbiane. În acest scop, am această listă, pe măsură ce decupajele și numele pe care le am până acum avansează: Carlos Arturo Torres, opera literară a acestei minți a fost foarte intensă și totuși nu apare în cartea domnului Paláu; la fel, multi lipsesc (este adevarat ca nu sunt mai mult de 50), Samuel Berna, Eduardo López, Luis Gaitán Sordo, Pío Vélez Malo, Manuel J. Ballesteros, Senén J. Calvo, Pedro Lozano, Ricardo Defrancisco, M. Gómez E., E. Arias C., Rafael Escobar R., I Poona Bay Antonio, J. Poona, Jorge Antonio Escobar, I. Poona Castillo, Luis Calderón Flórez, Alberto Carvajal, P. Cervantes, A. Fernández, Juan Martínez Ferro, Enrique W. Fernández, Alfredo Gómez - Jaime, E. González Martín, Roberto Suárez L., Roberto de Narváez, Venancio G. Manrique, Luis Vargas Tejada, Abel Marín, Francisco A. Gutiérrez, Joaquín Güel, autorul - Federico V. Martínez Rivas, Arturo Manrique, Rubén J. Mosquera, Luis María Mora, Lorenzo Marro-

Digitized by Google

Quin, Daniel Arias Argáez, Hortencia Antomarchi, Mario - Fernández , Agripina Montes dei Vaile, Gabriel Arango , B. Byrne, J. Joaquín Casas, Julio Defrancisco, Pedro María Carreño, Alejandro Vega, Antonio Gómez Restrepo , Isaías Gamboa, Federico A. Gutiérrez, Abdalasis Gómez, J. Ezequiel Gómez, J. Ezequiel Gómez, Lorenza Gómez, J. Ezequiel A. M. Londoño, Manuel Machado , Alejandro Rodríguez, Ismael López, (a publicat multe cărți de poezie și istorie), Julio Vives Guerra, Alfonso Otero, Francisco Padilla, Jorge Pombo, Guillermo Posada, Jorge Perea, Ricardo Nielo, Luis María Robiră , Vicente Rubio, V. Rocamonte, N. Velasco, JP. Tablada, Tobón J. C., Martínez Mutis, R. Tirado Macías, Pacho Valencia, Roberto Vargas Tamayo , Carlos Villafañe, Julián Páez, Jorge Mateus , Juan C. Dávila, Mister Cat, Ricardo Sarmiento, Luis și Emilio Galanes, Leopoldo Argáez, Benjamín Palacio Uribe , Martín Jara Cortés, Javier Acosta, Martín Camacho, Rogelio Cortés, (poet nefericit în stilul lui Palacios, Juan García Bartrina), Julio Ramírez A Bartrina C. R. Tafur Guerrero, Rafael Espinoza Guzmán, Francisco Giraldo, Samuel Velásquez, cel cu poeziile orientale și fraza extrem de cultă, UA Pérez, Sergio A. Valenzuela, Luis María Terán, Leonidas Flórez A., Carlos Julio Barreto, Jorge și Efraím Delacruz, Caros , urmașii continuați ai poeților precum Flórez, Samtomarchi, Antomarchi, Samoper, Antomarchi, A. - Ancízar , Acebedo de Gómez, Isaza, Jaime Gómez, romancier de Mario și Frinea; Angel María Céspedes - (glorioasa «Tinerețea Soarelui»), Enrique Aponte, Raschiala, Z. Cuéllar Ch., E. Rivera, Caicedo A., Gustavo del Castillo, Manuel Sarmiento C., Tito S. Rojas,

Digitized by kjOOQle

Manuel Alvarez Jimenez, Gabriel Gómez Guarin, Manuel - Antonio González, Quijano Torres, Añez, Víctor Julio Corredor, Constantino Obando Espinosa, Sautiago Pérez Triana, Enrique Pérez, Raúl Pérez, Eduardo González C., Salomón Correal, David Salgado , Pacho Valencia, Rivas Vargas , Antonio Alvarez L.I., Marco A. Hovezio L.I., Marco A. Hovezio L. de Guevara, Octavio Valencia, R. Carreño U., A. Pérez, Eduardo Castillo, Ismael Urdaneta, Gabriel González, C. O. Bello, Gustavo Otero, Augusto Alvarez, Mario Cajiao, Jaramillo Medina, marele Vargas Vila; altul, Eduardo Talero, De Marcel, Humberto D'Aquiardi, Joaquín Pontón, Celso Cárdenas , Eustacio Ramos, Constancio Franco, Forero Salazar, Alfredo Tomás Ortega, Bruno Maldonado Meléndez, Edmundo Velásquez, JM Garavito, Daniel del Río, Augusto Duffo, Diógenes Arrieta, reverend Jiménez Laverde, JM. Vargas, Valenzuela, Celedón, Fabo, L. de Guevara, Posada, Rojas, Mesanza; costumbrista José D. Guarín, Jesús Arenas, Darío Quiñones, C. Velandia, A. España, Melesio Sánchez, Sarabia M., Robledos, Caridad G. Vanegas, JB Jaramillo Meza, Los Santos, Pedro Morales - Pino, Roberto Macduall şi Jorge, Bravos, Ricardo Pinzón, Los Rozos, Fernández Madrid, S. de J. de J.J. Ocampo, E. Tamayo, D. Gil Lemos, Suárez Murillo, Tartarín, León de Suscar , Carlos Arturo Soto, Guimat, Gómez, Israel Lozano Franco, Arturo Jaramillo C., Francisco Zaldúa V., Tarciso López, Carlos Sáenz E., Alejandro Echeverría, Fidel Cano, Julio J. Sánchez Arguello, César J. Sánchez Arguello, Pedro Elía Sánchez Arguello, César A. Ananias Muñoz , Mejía Robledo, MJ Padilla, Restrepo Mejía.

Digitized by CiOOQle

JOSE MARIA ROJAS GARRIDO

Atât de mare este puterea clerului în Columbia, atât de influent este asupra maselor, încât este potrivit să vă spun, dragă cititorule, ce urmează:

Într-o dimineață am ajuns în Chirvaquirá, călătorind prin nord: m-am dus direct la biserică, deoarece se țineau exerciții spirituale: preotul fusese ținta unei tentative de revoltă în acele zile, iar când am intrat în biserică, vorbea de la amvon:

—Crezi în Isus Hristos?

Y În timp ce oamenii tăceau, atârnând de cuvintele sale, predicatorul a exclamat: „Spuneți da, domnule", iar oamenii au spus: — „Da, domnule" — Și din moment ce credeți în Iisus Hristos, credeți și în slujitorii Săi?

Y Oamenii au răspuns la unison: — Da, domnule!

—Și din același motiv trebuie să dați zeciuială și pârgă!

-Da, domnule! *

La această afirmație, preotul a răspuns:

—Și veți continua să provocați scandaluri și să trăiți în condiții proaste în Chirivachirá?

—Da, domnule! au răspuns oamenii (sugerat de „Da, domnule!")

Y Se poate dovedi că preotul conduce alegerile fiecărui oraș, politica sa, administrarea justiției; lucru de dorit atunci când sfântul ministru nu își îndreaptă evanghelizarea împotriva liberalilor în care crede că vede eretici și șerpi (în ciuda protestului autorizat tocmai făcut de generalul Uribe Uribe că oricine este liberal este catolic); și apoi liberalii răniți de bâta sau cuțitul clerical (citește RUNTA), își înalță strigătele către Dumnezeul dreptății, și acolo

digitis Google

Aveți ură partizană și, prin urmare, câte un război mărunt ocazional, care însângerează și sărăcește națiunea și nu face decât să ucidă populația indigenă. Atacarea religiei la acest tip de ministru ar fi la fel de dăunătoare ca și atacarea justiției atunci când judecătorii părtinitori sunt criticați.

Pentru catolici, Rojas Garrido a fost, în ultimii 40 de ani, liderul necredinței. (Spun asta nu pentru că nu aș fi catolic.) Datorită independenței sale de adevărat eclectic în exprimarea ideilor sale, datorită operelor sale filozofice elocvente și mai ales datorită „Teoriei miracolelor", în care, anticipându-i pe Littré și Renan, demonstrează că miracolele nu pot fi produse rațional.

Dar ascultați poezia lui înflăcărată:

Doctrina Calvarului!... Foc de tabără veșnic!
Luminată de Dumnezeu pe malul râului
Din marea vastă unde rătăcește omenirea! Lumina ta se estompează în munții îndepărtați ce formează douăzeci de secole de orizonturi! Oh! Ce noapte de atâta întuneric!

Deschid la întâmplare cartea lui de poezii și găsesc:

Religia a coborât în catacombe,
Ca Isus la mormintele antice
El s-a născut triumfător din sânul lui Avraam.
Proscripția, închisoarea, chinul, cruzimea și moartea erau hrana viguroasă a martirului în credință.
Ce giganți erau aceia!... Văzând atunci că bare imense de bronz greu nu le puteau înlănțui pașii, ura aprigă față de despotism a încetat, acesta a devenit un aliat și chiar pe tronul său a ridicat altarul sacru religiei!

Digitized by e

Aceasta ar fi fost semnată de starețul Moigoó, dar filosoful Ies i-a mustrat pe clericii răi pentru comportamentul lor necinstit în satele aflate sub paza lor pastorală .

Adevărul este că clerul, și poate nu Biserica însăși, are o asemenea influență în Columbia încât vai de oricine se opune poruncilor lor. Și chiar pentru a înfrumuseța Sfântul Nume al lui Hristos cu porecle, pe zidurile orașelor sunt lipite semne precum „Hristoase domnește!" și „Purifică-te!", ba chiar merg până acolo încât îi dau un nume de familie precum acesta: „HRISTOASE DOMNEȘTE!".

Familia Reina este din Chipaque; și unul dintre ei se numește Cristo!

JOSE MARIA PINZÓN RICO

„Frumoasă e patria noastră, întinsă aici,
Voluptoasă și blândă între două mări, Legănată de
brizele tropicale, Acoperită de pădurile ei
străvechi!"

Inspirația poetică a lui Pinzón Rico este splendidă în imaginile sale, poate mai ritmică decât oricare alta din Columbia sau chiar din America Latină; acest poet încântă cu frumusețile sale simple, colorate și foarte îndrăgitoare...

Mergeam cu mare calm la asta, dar... norocul nu era de partea mea. Atunci a apărut un recuperator de creanțe înrăit, căruia îi datorez o sumă mare de bani, și nu mi-a lăsat pace să mă bucur de frumusețile tale, o, Artă! Spirit al lui Pinzón Rico! Și tu le-ai suferit, îmi spun cei care te-au cunoscut, și nu te-ai putut dedica să ne lași opere nemuritoare. Iartă-mă dacă nu continui să te admir pentru că te duci să încasezi facturile de la zidarul înrăit al creditorului meu. (Din *Răni,* numerele 15-25—1912) NOTĂ —Erată în aceste articole: Linia 14, pagina 94, citită 1914. La linia 20, pagina 82, jurist. Tipsy, linia 17, pagina 82. Cratița dintre liniile 7 și 8, pagina 96. Ștergeți ISAS-URILE, linia 28, pagina 83. Audibilitate, pagina 93. Cu litere, ultima linie, pagina 98.

Digitized by C 2>gle

DIN „LOCURI DE MUNCĂ ÎN SECTORUL PUBLIC”

Paragrafe transcrise de stenograf într-una dintre „prelegerile mele” intitulată „Proletariatul intelectual”, pe care am ținut-o anul trecut la Teatrul Municipal, în fața a numeroși intelectuali:

„Nu vreau să adun cuvinte, așa cum alții ar aduna petale diafane de trandafir. Vreau să adun date care vor deveni idei în circumvoluțiile cerebrale, așa cum substanța vine din multe combinații simple...” ....

Vreau să spun că, din moment ce banii sunt cea mai rea dintre tiranii, sărăcia în guvernare este impedimentul în calea conducerii; cu excepția intrigilor josnice. Dar dacă cineva nu se poate ridica din lipsă de fonduri, cel puțin puterea de sus să nu obstrucționeze calea celor de jos, deoarece fiecare element al acestei puteri, unitate cu unitate în aceste democrații corupte, a venit de jos, chiar dacă călugărul nu-și amintește când a fost frate laic; și poate că aceleași elemente vor deveni eficiente în fața șanselor de victorie, pentru că, fiind sus, au fost și sunt din aceeași tulpină din care sunt făcute scările. .....

Problema este că le privim cu o lupă, pentru că le vedem atât de departe, sus. Când, în realitate, țânțarul zburător poate ateriza pe gândac, chiar dacă asta înseamnă să și-l dorească, pentru că se spune că acolo unde există voință, există și cale. Și aspirațiile sunt împlinite fără a încălca calea cea dreaptă; căci adesea spirala se dovedește a fi mai scurtă și mai viabilă. În această lume, flexibilitatea, care, dacă este întinsă, duce la ipocrizie, a câștigat avantajul.

Digitized by L DQle

Nu există niciun motiv pentru care

Digitized by L DQle

Aruncă piatra cu o forță excesivă; ca nu cumva să ricoșeze și să ne rănească...

În aceste vremuri de civilizație în care vrem să ne adaptăm, violența și ura sunt negative; mușcă precum scorpionii .....

Mă simt obligat în acest moment să compar extremele membrilor comunității Runtanos cu grupul fragil care este *republicanismul nostru civilizat* , care a luat ce e mai bun de la partidele odioase și a lăsat în urmă amintirea acelor uri de care s-au distanțat oamenii noștri republicani. Din acest motiv, ca un adio de la fostele sale convingeri, Dr. Nicolás Esguerra lasă o urmă de dor în scuza sa adresată Centrului Liberal pentru că nu a acceptat funcția de membru în care a fost ales. Există în aceasta un suspin al inimii puternice care se îndepărtează, chiar și de viață, din cauza unei deziluzii profunde și a unei hotărâri de neclintit înrădăcinate de mult timp. În mod similar, marele general Vargas Santos spune: „Dacă Partidul Republican va muri, atunci vom face călătoria eternă în plăcuta sa companie".

Astfel, se poate spune fiecăreia dintre sectele antice: Pentru voi am fost o rază de lumină care a trecut, iar voi ați rămas în același întuneric antic .....

Să ne cucerim idealurile, precum puterea apei ductile care subminează, fiind atât de benefică, zboară și vindecă.

....

Lucrarea apei în fundații este o lucrare ductilă, fină, prețioasă ... .

Să nu credem că stânca este invulnerabilă; picătura tocește piatra, iar duritatea poruncii se macină singură. Diamantul își mușcă propriul interior cu propriul său praf.

....

Toate acestea te conduc la înțelegerea faptului că, având un loc de muncă...

Digitized by kjOOQle

Un număr critic de lideri buni își îndeplinesc cerințele în lumea veche; și ce lucru! Pacea este război împotriva violenței. Sunt convins că cei care evită războiul dobândesc puterea mai repede; dar nu mă refer la acea pace rece care paralizează, deoarece tot ce este rece izolează și generează impotență. Impotența este neîncrezătoare și își creează propriile obstacole.....

Ah! Nimic nu este mai mântuitor decât căldura acțiunii, căldura cuvântului, căldura vibrației. Ea oferă fiecărui creier spațiu nelimitat și fiecărui corp aripi pentru a atinge înălțimile la care a visat ....

Cuvântul este elocvență, este curaj. Și actul arzător este tot elocvență, este convingere, este carul care ne poartă spre viitorul mult dorit, unde mărșăluim cu pași victorioși . . ..

Cuvântul este apa cristalină sub care se ascunde gândirea; căci pentru mine, cuvintele au suflet, au viață, se mișcă în creier, iar sensul lor se distinge așa cum fizionomia ființelor vii este în gesturi și mișcări. Am văzut cuvântul mișcându-se, gesticulând, vorbindu-mi despre sensul său, și fiecare dintre particulele sale componente mi-a apărut ca alte ființe pulsatile! Oh! Am suflat asupra lor și s-au apropiat de mine, trăind după chipul și asemănarea gândului meu; uneori senine ca niște călugărițe resemnate, calme; iar dacă sunt vesel, triste ca melancolia; sau râsul vesel al unei fete când sunt trist. Când strălucitoare, sonore ca cristalul sau aurul lustruit, sau se ridică ca o frumoasă apariție alunecând prin arcadele creierului meu și se eterizează rapid; când albe și albastre ca niște mirese aeriene; când violet-purpurii ca o furtună.

Digitized by IjOOQle

furios!..... .. ..

Și așa cum degetele bătătorite ale țăranului sunt incapabile să simtă delicatețea mătăsii, tot așa există creiere care nu pot aprecia emanația subtilă pe care o emană cuvintele...

În aceste vremuri, noi înșine căutăm sărăcia, așa cum o găsesc cei care caută bogăția. Ea este în om așa cum lumina este în ochi; închiderea ochilor nu o face să dispară.

Vrem să ne îmbunătățim situația, așa că haideți să explorăm calea. Întrucât brațele noastre sunt departe de ceea ce dorim să apucăm, haideți să eliminăm distanța, iar brațele noastre scurte vor ajunge perfect; dar haideți să ne educăm să ajungem perfect, adică: să învățăm să ajungem, pentru că suntem demni de faptele noastre. Haideți să ne educăm să merităm recunoștința, căci recunoștința nu se câștigă prin violență. Nu vom urca cu un singur salt, căci asta e pentru patrupede, și nu este potrivit ca ființele cu două mâini - care, de altfel, cred - să imite broasca, care, deși sare și sare, aterizează întotdeauna în același loc. Dar nici nu ar trebui să alunecăm, chiar dacă reptilele s-au târât până în vârf; căci este potrivit ca omul să meargă cu corpul drept, cu fruntea întoarsă spre cer.....

De fapt, din întâmplare, sistemul nostru nervos este responsabil pentru faptul că suntem cutare sau cutare lucru, în funcție de faptul dacă un anumit lucru sau o anumită circumstanță ne face plăcere sau ne atinge în mod nefavorabil, determinându-ne să acționăm în funcție de izvoarele schimbării care ne înconjoară. Și acesta nu mai este un mister . Nimic din univers nu este un mister; totul este natură. Căci, chiar dacă îl cunoaștem doar prin pură răbdare, totul este rezultatul unor funcții simple ale Naturii. De exemplu, Biblia a greșit și ea făcând...

Digitized by kjOOQle

că Eva a provenit din coasta lui Adam , când noi suntem o anexă a femeii; întrucât existența femeii este prelungirea vieții bărbatului .....

În conferința mea vreau să fiu firicul de apă care fertilizează germinarea creierelor voastre, nu licărirea puternică care umbră și mai degrabă jignește prin orbire .

Bine. Haideți să explorăm istoria intelectualilor pentru a găsi legăturile dintre această frăție și liderii statului, astfel încât statul să ne vadă într-o zi, auzindu-ne bătând zilnic la acea ușă care este mereu deschisă și mereu închisă, pe care oamenii o au atunci când fac legile care ne guvernează.....

După ce m-ai ascultat cu o atenție pe care nu o merit din partea ta – căci cunoști viața intelectualilor mai bine decât acest umil om – nu este oare întristat să vezi razele soarelui irosite inutil în interstițiile murdare ale acelor cutii numite trenuri guvernamentale, în care se urcă doar oameni care sunt, dacă vrei, practici, dar egoiști și, de cele mai multe ori, lingușitori ignoranți? Oh, după ce i-ai văzut pe Isaia, Hesiod, Seneca, Petronius, Dante, Cervantes și pe toți cei din constelația lor universală, martiri și disprețuiți de guverne care abia îi tratau ca pe „copii milostivi" – precum cei fragili din casă – după toate acestea, au oamenii practici dreptul să vorbească despre proletariatul intelectual?

Desigur, nu vorbesc aici despre țarcurile de judecată care sunt închiriate; chiar dacă

În această luptă eternă pentru viață,
Nu există nimic altceva decât mâncare...

Digitized by IjOOQle

Nici nu vorbesc despre cele la modă. Ah! Paria aia - chineză care consacră chiar și scriitorii mediocri; iar artiștii adevărați, autentici, nu sunt flatați de șarlatan. Pentru ea, sunt lipsiți de valoare.

E trist să vezi talente care mor de foame atunci când operele lor ajung să îmbogățească egoiști sordizi ; pentru că timpul le face să valoreze milioane, pe care burghezia le risipește pentru ele.

Milton, Balzac, Rafael, René Brant, Shakespeare... Mureau din lipsă de un ban, și să te gândești că o „Madonnă" costă acum un crescător american de porci trei milioane și jumătate de franci, iar „Moulin" două milioane și jumătate. Ah, de-ar fi putut număra artistul el însuși acele milioane!

Și acesta este momentul în care nu există opresiune. Totuși, nu credeți că opresiunea aduce ordine, pentru că în libertate există iubire, iar iubirea este libertate, iar fără iubire nu există inspirație, iubire pentru tot ceea ce este iubit.

.....

Proletariatul analfabet este masa proletariatului intelectual și, ce lucru, este mai fericit decât acesta din urmă. Ciocanul și mâna se completează reciproc. De aceea oamenii needucați greșesc în pretenția lor de a merge singuri. Au nevoie de creier care să-i călăuzească spre nordul drepturilor lor , și anume intelectualul care iubește poporul, o inimă sănătoasă, și nu instigatorul turbat al ideilor grosolane ale poporului, cu atât mai puțin abuzatorul care îl trădează; deși un popor care suferă de neîncredere va simți întotdeauna frig și va fi eliminat, deoarece încrederea este căldura cuceririlor . Dați-mi un Scevola care-și arde mâna, sau un Gracchus, dinastia lui de prinți nu contează, sau un Mirabeau, dacă își ridică trupul și vocea pentru dinastiile de jos...

Digitized by kjOOQle

Piața orașului

DIN „CAMPANIA MEA”

J¿^o, uno de los cautivos, aunque he vencido con frial
Cu toate visele mele, a trebuit să stau, bolnav, pe pragul unei uși în piață, pentru că toate ușile sunt închise.

Trei soldați zdrențăroși apar după colț. Unul își mișcă mâneca stângă, pentru că îi lipsește un braț; altul merge cu cârje într-un picior; iar al treilea are o față ca o jumătate de mască, fără nas și parcă cu o tăietură pe obrazul stâng, pe care a pierdut-o.

Cred că am scăpat de aceeași soartă în război și poate că până acum camerele mele n-ar fi decât o îmbucătură grasă pentru viermi, dacă oasele mele nu ar albi deja pe vreo câmpie, ca niște așchii de iluzie în visele întunecate ale omului; și ce bine s-ar rostogoli bila craniului meu, după ce a tremurat la șoaptele vulturului, oh! cum s-ar rostogoli cu o articulație tăcută, dar expresivă, la poticnirea copitelor fiarelor care resping calm câmpul; și mă gândesc la orfanii mei fără sprijin.

Frigul pe care l-am prins în campanie mă face să tremur; soarele, ce lucru, mă face și mai rece, pare o lună, pentru că burnița care plutește printre razele stăpânului orbitor ce ne ocrotește viețile, aproape că îmi străpunge carnea ca un praf de spini.

În mijlocul pieței, fântâna, ca o umbrelă maiestuoasă, își revarsă binecuvântările de apă în jeturi preoțești, iar în apropiere un măgar își ridică botul și scoate un raget solemn și maiestuos, urmat de

Digitized by Google

Tăcere respectuoasă. Apoi, acest animal, un protest împotriva războiului, năvălește cu picioarele asupra unui măgar, o relicvă a bătăliilor; și atâta e zarva încât îi împrăștie pe cărătorii de apă, singurii oameni care apar acolo . O femelă slabă, aproape o femeie din cauza sânilor atârnând care se ascund printre cârpe, apucă măgarul cu bețe, strigându-i: „Gherilă bandit ce ești !" Nici măcar într-o primărie de altădată . Împotriva unui biet roșu, cum țipă măgarul, cum lovește cu piciorul și, în cele din urmă, îl apucă pe bietul măgar de gât și, buf, *se prăbușește* la pământ.

Dintr-o prăvălie se izbește aroma îmbietoare a tocănițelor și îmi îndrept privirea furios în acea direcție. Gândește-te că chiar ieri am fost flămând degeaba, eu, care mi-am potolit toată foamea!

Îmi îndrept privirea, pierdută precum dâra lasă de o aripă în zbor, văd pavajul neted al pieței, ici și colo vâscos din cauza bălților; o văd fumurie din cauza burniței, ca și cum aș vedea-o prin sticla acum opacă a unui stereopticon uzat .

Rafala continuă, suflând puternic de-a lungul pereților trotuarelor aproape drepte.

La colț, la capătul acelui rând de balcoane gri, verzui, cu case pe jumătate vopsite, unele mai înalte decât altele, apare un acoperiș de paie, al cărui acoperiș, ca și cum ar fi o coloană vertebrală de cămilă, aburind prin aerul umed . Din acea căsuță mică, pe jumătate îngropată, pe jumătate scufundată, precum curba care îmi trasează destinul, a ieșit o femeie mică într-o rochie de oraș, albastră, lungă până la genunchi , cu ciorapi roz și pantofi uzați; un șal lăcuit pe - umeri și o panglică roșie pe cap.

Cu visul bolii mele și cu atmosfera, mi se părea o evadare dintr-o noapte îndrăzneață; astfel, cu cal-

Dit. 'ed by IjOOQle

Curele lungi, gambe subțiri, deși cu șolduri bine formate; venea în direcția mea cu un legănat urban, legănat. Am văzut-o alunecând pe lângă mine. Era o fată tânără, dar în acea formă feminină mi-am amintit de tânăra din capitală care și-a petrecut cei doisprezece ani în bordeluri, mergând în orașul ei natal să se trateze sub pretextul că își vizita rudele, mândră de onorabilă *domnișoară* , cum o numeau inocenții...

În timp ce trecea, a ieșit un câine foarte gras și a început să latre la ea, iar în timp ce ea continua să meargă, acesta continua să latre neatent, când un ticălos de vreo zece ani s-a strecurat în spatele ei și, în timp ce câinele lătra, i-a dat o palmă puternică peste coada ridicată, speriindu-l cu un râs de ticălos. În spatele fetei, a apărut fața roșie a unui dandy burghez. A trecut pe lângă mine, pantoful său de piele lăcuită atingându-mă fără să se încumete să se uite la mine. Am rămas fixat asupra gambelor ei slabe, cu aceeași nerăbdare cu care priveam tocana, fără să-mi amintesc de împiedicarea burghezei la modă.

În timp ce se întâmpla asta, burnița îmi șiroia pe barbă, când deodată am simțit o strângere îngrozitoare pe umeri, care m-a înțepenit de la tremur.

Mirosul de coniac mi-a rănit simțul mirosului ; mi-am ridicat privirea spre ridurile unei fețe pe jumătate violete, colțuroase, mustăți aspre și ochișori mici de beție pe care i-am crezut doi jar aprins între un trunchi noduros.

—Ce faci acolo? m-a provocat el, ca și cum ar fi fost șocat de cât de neîngrijită și bolnavă arătam.

„La asta mă gândesc și eu", am răspuns tremurând.

„Urmează-mă, recrutule."

—Dacă mi-e frig...

—Nimic! Oprește-te, sau te voi pune să continui să ajuți.

Digitized by Google

8

Digitized by kjOOQle

către Guvern, din moment ce nu- i oferiți provizii sau contribuții ; și și-a scos maceta.

—Și de ce n-o recrutează pe majoreta aia?, am spus, arătând spre burghezul care mărșăluia ca un șef got.

—Nu e treaba ta! E fiul șefului satului.

În acel moment, se auzea sunetul focurilor de armă în ultimele rânduri de munți și, în timp ce încercam să privesc prin burniță cu ochii mei șovăielnici, m-am gândit: Când își va recunoaște Legea din Columbia fiii ca bărbați?, și mi-am spus din nou, indignat :

—De aceea trebuie să -și dea viața oamenii aceia în luptă acolo!

***(Cântarea Cântărilor* , octombrie 1915)**

Estetică!

Linia! Din creierul lui Michelangelo, alcătuit din curbe, a ieșit un mănunchi imens de linii transformate în frumuseți, care se transformă precum fluidele în esențe; care se simt mai mult prin puterea miraculoasă a mâinii docile spiritului.

O, mână! O, mână! Cine te-ar putea călăuzi spre lumea care se strecoară înăuntru, poate pentru a fi centrul unor noi universuri? Cine te-ar putea obliga să suspendi în arcul stelelor dorințele care izvorăsc din acest alt abis, creierul? O, mână, de ce nu strângi între degete, ca niște arcuri comprimate, linia impalpabilă care conturează

Digitized by Google

ca un văl plutitor de tifon impalpabil, blocurile animate ale *lui Moise* sau *Jupiter Capitolinus 2*

O! De ce este linia sufletul lumilor reale , precum și magia viselor!

Pentru că linia este sufletul blocurilor modelate de dalta lui Phidias sau a lui Rodin. Din loviturile lor a răsărit linia a creat o suflare care a animat piatra, iar în degetele lui Allegri au vibrat ca părul în contorsiune tensionată adâncul, insondabilul, maiestuosul *miserere* , iar în tonalitatea lui Schubert , cu limfe ondulate de pâraie, cu clopote delicate de mină de aur și argint suspendate la buiandrugul Amores , *și cu ecouri pierdute* , dar auzite în adâncurile inimii, murmura argintiu, ondulat, visător cu fumul trecutului, murmura *Serenada...*

O! De ce este replica de pe buzele lui Shakespeare transformată într-o frază, iar fraza lui transformată în flacără și gheață, pumnal și balsam , pedeapsă și iertare, cel care a modelat acele bile, bile vii rupte în pasiuni, dureri și blasfemii din adâncuri foarte adânci de calcar subteran; și ei erau oameni. Hamlet și Othello, Macbet, Lear...

Pentru că tu, o, Linie!, ești gândită distilată în filtre care au filtrat marea, steaua... și stânca , toată Natura; și noi sori vor continua să filtreze și prin care trebuie să treacă o nouă geneză a Cosmosului...!

Imaterialul, ireductibilul, dar totuși încremenit în forme — acolo se află linia. Fără linie, ce se întâmplă cu statuia? O explozie de pietre, un hohot de zbârlire, o grămadă de cadavre ale sentimentelor !

Și care este linia? Consistența mâinii lui

Digitized by kjOOQle

Geniul îl face să alunece peste colțurile și marginile unei stânci; și cu adieri șerpuitoare bătute de o aripă misterioasă, ondulează, netezește, remodelează și în cele din urmă CREEAZĂ!

Este linia, acțiunea luminii și a sunetului, căci este mișcare, și este căldură și magnetism, transformate în două, contopite împreună și, la rândul lor, unul, și este seninătate, calmul Statuii Elene. Căci culoarea este ceea ce cuvântul este pentru idee și cum nu ar putea fi „apa care fertilizează pământurile aride atunci când este canalizată printr-un pat de întuneric clocotitor, care este linia... Oh! Culoare! Formă! Ovarul ideii... Oh! Linia. Cea mai blândă licoare care se revarsă peste marmura colțuroasă și, împrăștiată în abisuri, izbucnește în scântei de acorduri și fraze."

Voi, Artiștii, amețiți de băutura turnată pe Olimp; când vă simțiți legănați de somnul Artei, pictați, sculptați, vibrați, rostiți cuvintele Parnasului, chiar dacă vă însoțește cu ting, ting, ting al baccaratului, sclipind cu bulele opalescente ale șampaniei și cu ciocnitul ulcioarelor de vin falern... căci acolo plutesc petale de trandafir și frunze de mirt și de laur. Chiar dacă vaporii lui se ridică în coloane până la bolta fumegândă a craniului, fără durere modelați linia... căci linia provoacă o durere care se cutremură pentru a o smulge din Hecatompolis *unde* zac vlăstari muți, deși tumultoși.

Simte atunci stânca ascuțită și aspră și treci dalta peste ea, atinge unguentul pe care numai mâinile Eterului îl pot înmuia și apoi, ondulând, întinzându-se, mișcându-se cu moliciunea unui boboc de mătase, linia se va dezvălui treptat dintre acele perdele în spatele cărora moțăie în necunoscut. Fă-

Digitized by 3OQle

Dinte sau statuie rece cu respirații ale respirației tale, care este culoarea, forma, rozul, veselia vieții...

***{Cuvântul* , 1900}**

La Teatrul Colón

„ÎNVIEREA" DE CONTELE TOLSTOI

Este IMPOSIBIL ca memoria să uite acea izbucnire a celei mai mari femei: „Libertate! Câte crime se comit în numele tău!" A trebuit să exclam aseară, în primul act al *Învierii, împreună cu girondinul :* O, dreptate! În numele tău, câte fărădelegi se comit!

Această creație a Apostolului Moscovit, punând răceală în inima omenească peste cea mai dulce căldură a primelor iubiri, peste căldura evlaviei ridicată în Judecător, peste căldura plină de compasiune a unei inimi îmbolnăvite de rana pasiunii carnale și împietrind-o până când uită existența oamenilor, căzută în acest pustiu al angoasei, căzută definitiv sub forme protectoare, în acea duritate a răcelii pe care prințul seducător, pe atunci judecător, și colegii săi au pus-o peste ea, Tolstoi a găsit viață, caldă, pulsând sub gheață!... Așa cum în nebulozitățile biblice Iehova este văzut determinând , într-un mod miraculos, evenimentele misterioase ale umanității, în acest simbol numit *Înviere* este determinat într-un mod și mai miraculos, pentru că este uman — în ciuda fluxului natural, tăcut al sufletelor — din întâmplarea ființelor destinate a fi tri-

'Digitized by CJOOQIC

Nedreptatea umanității în anumite etape întunecate ale acestei serii de vicisitudini care este viața, așa cum într -o junglă stâncoasă un călător rătăcit a dat peste fălcile vorace ale unui boa constrictor... — nedreptatea umană — care a decis viața oribilă a unei victime, poate destinată unor destine magnifice, doar că un incident întunecat a făcut-o să dea peste fiara rece care a devorat-o impasibilă.

Scriu impresionat de această dramă uluitoare, a unei vieți dureroase, pe ale cărei țărmuri Oceanul furtunos numit Shakespeare nu a îndrăznit să calce și abia a luminat cu strălucirea de seară a destinului Infernul, din cauza nedreptății Zeilor !

Cel puțin grecul era mânat de religia sa de noțiunea de fatalitate și era necesar ca hoțul divin al focului care a îndrăznit să se sfințească ca un Zeu să cedeze; dar la dramaturgul rus, umanitatea este cea care își devorează victimele, adesea în mod inutil.

Nu cunosc nicio durere mai profundă, mai reală, - întrupată vreodată ca cuvânt al Artei, cu excepția acestui simbol mântuitor unde inima, oricât de dură și crudă, varsă chiar și o singură picătură de lacrimi. Oricât de nemilos ar fi, oricât de vinovat de toate nedreptățile, oricât de criminal în numele legii spânzurătorii, va fi necesar să-i smulgem un strigăt de milă.

Iată bunul suprem al Artei, dăruit celor privilegiați spre consolarea tuturor științelor umaniste, de către acea Dinastie de mari creatori ai lui Oedip, Prometeu , Hamlet, Paolo, Donquijote, Mignon, Cosette, Marianela, Maria.

Pentru că și tu, Columbia, ai dus parfumul văilor tale ca pe un balsam pentru marile dureri umane.

Digitized by kjOOQle

Nu este surprinzător, așadar, că *Catalina Maslova* , mai întâi victimă a magnatului seducător, apoi a celui mai puternic, merge mână în mână cu *Mignon,* cu *Maria,* Victime și ale celui mai puternic, ale Anihilării, și vor trebui să-l însoțească pe calea aproape eternă a pelerinajului uman!

În cele din urmă, gânditorul își croiește drum prin - mulțimea stâncoasă pentru a o îmbunătăți, dând din carnea sa sfâșiată, care este ideea; și fiecare Iov al gândirii își poartă durerile și răul pentru răscumpărarea umană .

Domnule conte rus, în acest pământ fericit din primii săi ani, au existat mântuitori care și-au oferit chiar trupul și, asemenea dumneavoastră, deși pe un drum necunoscut, există încă unii buni care luptă precum Beecher Stow pentru a ne face viața tristă mai suportabilă, eliberând-o de formele tradiționale de sclavie, și anume de una... recrutarea obligatorie . Vreau să vorbesc despre „Soldatul" ilustrului meu prieten León Gómez. Dar scriu pentru ziarul său, iar ceea ce este rezonabil va fi înțeles greșit, deoarece îl văd ca pe o cireașă de pe tortul îmbunătățirii, cu atât mai mult al instituțiilor care sunt ca sângele vital al multor milioane de suflete care alcătuiesc o națiune. Nu știu de ce amintirea fratelui țăran al recrutului, sacrificându- se pentru libertatea familistului, evocă o noblețe mai mare decât cea a prințului seducător din *Înviere* , care în sfârșit a fost mișcat de *ceva* mai puternic decât el: dragostea pentru *Catherine Katiusca. Un pumn de iod aruncat în propria inimă, care o transformase în asta... și în* acțiunile lui *Nerklidqff* există egoismul celui care se luptă să scape de remușcări . Da, există egoism acolo.

Comparația mi se pare cea mai apropiată, cu excepția acesteia.

Digitized by kjOOQle

incident; când magnifica interpretă, doamna Luisa Martínez Casado, îl respinge pe strălucitul prinț, proprietarul primei sale iubiri, când îl respinge într-o strălucire de demnitate, care i-a apărut prostituatei *Maslova,* fără, prin urmare, să uităm să recunoaștem noblețea acțiunii ; când doamna Martinez, cu un gest atât de uman încât a transformat-o pe bețivă într-o preoteasă a datoriei, respingând mărinimia celei pe care o adoră, *Luis mi s-a arătat* respingând cu blândețe bunele intenții ale fratelui său.

A nara drama gloriosului Conte... este o sarcină zadarnică, dacă nu se face prin copierea literă cu literă a acelei concepții luminoase, făcută umanitate pentru propria sa răscumpărare.

A fi mers la Teatro Colón când avea loc acel studiu profund al nedreptății înseamnă a fi fost martorul unei zori.

***(America de Sud,* 15 martie 1905)**

Noapte tragică

DE ARTURO R. DE CARRICARTE

Decadența în această țară, și poate că este cu adevărat decadentă doar în Bogotá, a urmat o formă piramidală, căci, deși îngustă la bază, s-a extins treptat, până când părea că va umple pământul; dar apoi au apărut spirite batjocoritoare care au scos în evidență defectele de care suferea decadența orașului Bogotá, în special în abuzurile de limbaj, creând un jargon pe care nici măcar propriii săi compozitori nu îl pot recunoaște astăzi.

Digitized by L DQle

• **vor fi de acord asupra a ceea ce ar însemna; şi apoi a fost redusă până când s-a terminat într-un vârf de piramidă. Astăzi este mai lizibilă, deoarece puţinii săi reprezentanţi folosesc în sexquipedalia lor aceleaşi cuvinte care, din cauza uzurii lor , sunt deja înţelese de poporul de rând; de exemplu, săptămâna aceasta am şase decadenţe de la diferiţi autori, unde „floarea sângelui" este aplicată de fiecare la ceea ce îi place, iar în altele „floarea fără sânge" este prisma luminoasă a multor bijuterii pe care le am în vedere; motiv pentru care decadenţa *a devenit deja foarte comună* . Cuvânt sau colecţie de cuvinte care sunt inventate , le combină algebric, până când formează „cristalizări", dar a fost ruptă de acel lucru care nu se supune niciunui scop determinat în Bogotá şi se luptă cu calea noastră naivă, chiar precisă, un copil al obiceiurilor noastre care mi se par micşorate în comparaţie cu cele ale centrelor unde simbolismul prosperă ; realizată cu o literatură la fel de clară şi transparentă ca cerurile noastre, cel mai adesea la fel de profundă pe cât este ea; dar mai presus de toate, construită pe temeliile limbii castiliene, pe care multe naţiuni au invidiat-o; pentru că aici, nici măcar în zelul jurnalistic nu se strecoară erori gramaticale.**

Ceea ce spun mă duce cu gândul la NOAPTE TRAGICĂ, o încântătoare colecţie de povestiri, evenimente reale ale unor pasiuni vulcanice care ocupă zilnic multe dormitoare ; o bogăţie de romane scurte aşa cum ar trebui să fie poveştile , spuse de Carnearte cu o alegere de cuvinte pure, elegante, strălucitoare, fine ornamente diamantine în care fiecare gând sclipeşte, sugestive, hipnotice cu emoţii - care, pentru că multe sunt crude, ne pun într-o stare de tensiune nervoasă, cu atât mai mult datorită descrierilor lor, subtile în natura lor delicată, morbide de dorinţe, sunt sculpturale-

Digitized by Google

ras ale căror contururi luxoase nu ar îndrăzni să fie dezvăluite în *atelierele noastre* Prea contemporană pentru a-i uimi pe compatrioții mei și pentru a sfida anumite interdicții chiar și în Artă. Aș vrea să am timp și perspicacitate să analizez această carte , oricât de scurtă ar fi, una dintre cele mai artistice din America, conform - metodelor moderne; și mai presus de toate, acel Prolog al lui Don Ricardo del Monte, distinsul jurnalist, care în acel eseu și-a adunat anii de experiență literară pentru a-i insufla în mințile noastre în perioade singulare de înaltă filozofie, certitudine, convingere și învățături ...!

Literatură

În Argentina — Întrucât guvernul național a organizat un concurs pentru a celebra al treilea centenar al publicării acelei *Comedii a Umanității* de către divinul om cu un singur braț, este potrivit ca *America de Sud* să aplaude remarcabilul discurs rostit din același motiv în orașul La Plata, la Teatro Olimpo, de Dr. Luis R. Fors, care, printr-o explorare profundă a spiritului care animă opera nemuritoare, dezleagă rădăcinile acelei opulente înfloriri a bunului simț, oricât de evidentă ar fi nebunia lui Don Quijote. Căci cine poate spune că nebuniile noastre, ale tuturor, în stilul lui Don Quijote, nu vor fi, în rezultatele lor, roade ale bunului simț pentru binele umanității însăși? Acest lucru, spre meritul Dr. Fors, nu se regăsește în discursul său, în care, cu fraze bine alese, își lasă pana să curgă spre încântarea unei urechi perspicace și a unei bune înțelegeri. El vrea să se concentreze...

Digitized by Google

scrierile sale despre „admirabila învățătură și doctrina morală a lui Cervantes, în măsura în care se referă la conceptul și misiunea femeilor în societatea modernă".

Cervantes a portretizat obiceiurile și pasiunile oamenilor de-a lungul istoriei, în diversele lor forme, chiar dacă ar fi avut în vedere un singur tip de nebun, presupunând că cei dintre noi etichetați drept nebuni de alții cu manii diferite suntem într-adevăr nebuni, chiar dacă îi cuprinde pe toți. Și într-adevăr, în toate literaturile antice, chiar și în poeziile lor mărețe și teribile, „nu se vede ieșind la iveală un personaj care să înnobileze și să demnifice jumătatea cea mai frumoasă a omenirii, iar Cervantes o ridică deasupra prejudecăților și nedreptăților trecutului".

adevăruri dureroase precum acesta : „Este suficient să evoci numele și să citești operele nefericitului captiv din Alger, nemuritorul Cervantes, pentru ca toate frunțile să se plece și toate sufletele să se umfle de entuziasm; pe când, atunci când sunt amintite numele despoticului Carol al V-lea, ale crudului Filip N, ale imbecilului Carol N sau ale ticălosului Ferdinand al V-lea , ale căror rămășițe odihnesc acolo, în aridele câmpii castiliene, sub bolțile sumbrului Escorial, păzite în mausolee superbe și aurite, sufletul simte doar dispreț sau indiferență sau nimic!"

Acest discurs oferă perspective valoroase asupra operei lui Cervantes și este publicat în generos editata *Revista Nacional del Plata* de către ilustrul jurnalist Rodolfo V. Carranza. Această revistă abundă în lucrări academice perspicace și demonstrează o vastă cunoaștere a subiectului său; este extrem de judicioasă, deoarece este lipsită de acele pasaje care, oricât de glorioase ar fi, se dovedesc în cele din urmă a fi simple absurdități la o examinare mai atentă, dezvăluind strălucirea operei.

Digitized by kjOOQle

Stilul este ca o spumă, care curge rapid prin prismele acelor precursori comuni ai tuturor barurilor. În această revistă, se desfășoară un discurs elocvent, însoțit de o gândire bună *și* perspicace , amintind de doar patru reviste din Bogota , în care dorințele cititorului literar au fost împlinite cu conștiinciozitate. O anumită erudiție și un instinct sigur pentru frumos ghidează selecția materialelor oferite de prima; o orientare către surse antice sau moderne care oferă o bogăție de emoții estetice și, prin urmare, o dorință de a continua să se cufunde în ceea ce înseamnă bun gust; totul exprimat plăcut auzului și cu o înțelepciune proaspătă pentru înțelegere.

Precum: *El Repertorio Colombiano,* Revista *Gris,* Revista *Literaria* și acum foarte solicitată, atât pentru editarea corectă, cât și pentru intelectualismul care o stă la baza , *Revista Contemporánea.*

***Uniunea Ibero-Americană.* În prezența leneșului saxon care amenință să ne scufunde sub valurile sale turbulente și tulburi, este urgent să aruncăm o frânghie de salvare pentru a ne sprijini și a ne opune împingerii fatale a maselor cu vigoarea tinereții și să rezistăm turbulențelor care avansează cu rezistență. Întăriți de aceleași curenți, vom opri umbra gigantică ce vine asupra noastră; și dacă forța este necesară, uniți vom avea unități mai mari și mai complexe cu care saxonii vor trebui să lupte. Amenințată , producția saxonă va putrezi în propriile cămări, pentru că uniți, noi, latinii, vom fi suficienți pentru a ne extinde bogățiile, iar atunci acea rasă se va pocăi de lăcomia sa neînfricată. Pentru a uni și armoniza rasa, așa cum se străduiește *America de Sud* , *Uniunea Ibero-Americană,* al cărei număr extraordinar din ianuarie trecut publică revista...**

Digitized by IjOOQle

níficos de ţmis de Armiñán, Lombroso, S. Fuentes, Al varez Q., Gómez Restrepo, Froilán Turcios, Gabriel Galán, Parada y Santón, Díaz de H., Amado Nervo, López, Ramos Montero y Vargas Vila.

Descoperirea Braziliei. **Dramă în patru acte de Moreira de Vasconcellos (F.). Premiată în concurs - şi comandată pentru tipărire în comemorarea celui de-al IV-lea Centenar , de Institutul Geografic şi Istoric din Bahia.**

În această dramă istorică, deşi o relatare fidelă, pasiunile sunt stârnite într-un mod uman; şi în versificaţii strălucitoare, sonore şi concise, personaje precum aventurierul Cabrai sunt aduse la viaţă , iar personajele sunt făcute să pătrundă în minte fără lirism fantezist sau gratuit. Trebuie să vorbesc pe larg despre această dramă, care - onorează cu adevărat teatrul american, căruia îi lipsesc amarnic operele bune.

(America de Sud, **iulie 1905)**

Din „Poveşti din Bogotá"

CONCURSUL „TOMBOLA GUILLERMO TORRES"

COMPADRE CANIJAS

ÎN I9OI

Banda mediană a străzii Alameda, scăldată de o burniţă uşoară de San Juan, era o baltă pe care fiarele şi roţile îndrăzneau să o traverseze cu *clic, clic* ...

Puţin mai jos de Gara de Nord venea un câine mic, cu faţa lungă, ca o şopârlă, care mergea tropăind pe trotuar, alunecând şi dând din greu.

Digitized by kjOOQle

sâni înghesuiți și bombați pe care deja îi purta în brațe ca să -i facă să sufere, șase căței de poștă, iar sânii lăsați erau acuzați că ar fi alăptat și alte ori.

Câinele s-a oprit în fața depozitului de carne numit *Las Novillas* (al autoarei); după ce a adulmecat, a continuat la trap mic, iar când a văzut un alt câine într-o cușcă, și-a spus: iată-l pe prietenul meu *Canijas!*

Când a întâlnit-o, a salutat-o: — Bună dimineața, micuțo, încotro mergi ?

— Ei bine... e timpul să-ți câștigi existența.

„Nici eu", a răspuns el cu un rânjet viclean; se părea că trebuie să fie vreun tip plictisit, amuzat de viața așa cum vine ea. „Dar, dragul meu prieten, mor de foame *;* Doamne, *îngheț* și stomacul meu e cât o *clătită.* Vino încoace, hai să ronțăim puțin niște os cu carne."

—Stăpânul de acolo are o inimă de aur, ne compătimește, vinde carne bună chiar și pe bani mici săracilor, e o adevărată binecuvântare; nu ca alții, care au două *conștiințe* și un băț *pentru* noi; dar acum e supărat pentru că spune că la abator au mărit prețul.

—*Anton,* hai să mergem *în centru* , răspunse prietenul căscând , și împreună porniră la drum, vorbind așa:

De când m-am trezit, prietene, nu m-a impresionat - nimic, ca un țăran recrutat târât să primească gloanțe. Ceva *e pe cale* să se întâmple.

—*Nu te-ai temut* de *foame,* a răspuns prietenul.

— Dar, fiindcă Dumnezeu ne ajută, micuțule chinez, eram alaltăieri la colțul străzii La Rosa Blanca, *în fața* străzii Ven-

Digitized by IjOOQle

turoJi; *pondiba,* dacă nu intram, când oamenii s-au înghesuit în jur să citească un *anunț lung,* scria , *după câte am auzit,* că pentru doar 300 de pesos se putea câștiga la tombola lui Don Guillermo Torres niște case în valoare *de chipurile* trei milioane, și imediat *mi* -am amintit de economiile mele; ei bine, acolo unde vezi *destule* știu facturi și uneori *îmi pierd* dinții, cine *știe* pe ce sărac s-ar putea *să se răzbune,* pentru că ce *are un bogat* nici măcar nu e un dinte de bătrân; *m-am săturat* de cei norocoși .

—Și *la ce vrea* casa dacă o ia? o întrebă cealaltă cu interes, oprindu-se să o privească.

—Ei bine, *acum* o să vezi... Lângă mașinile de gunoi, unde dorm printre cele mai bune cârpe pe care le *găsesc acolo,* îmi țin bancnotele, pe care le apuc cu dinții, împreună cu osul mic pe care îl iau din *Las Novillas pentru* cină. Uneori, un băiețel de la groapa de gunoi vine să mă mângâie și să se joace cu mine — dar sunt prea bătrână acum și nici măcar nu mai am chef de atâta suferință — și îmi spune că va avea grijă de cățeii mei când se vor naște plângând... și și-a întins botul să guste mirosul de *cârnați prăjiți* care se găteau în față.

Pe o tejghea, pulsa, ca un bogat supărat pe un cerșetor, gras, vioi și stufos, un cățeluș de poștă. Gânduri chinuite o chinuiau pe cățelușa slăbănoagă, simțindu-se ca mama unor căței înfometați, pentru că din ugerele ei slabe nu scoteau nici măcar zer... când cea răsfățată de pe tejghea nici măcar nu observa brânza pe care dansa; și se gândea, ca atâția care, epuizați, abia vor avea suficientă pâine neagră pe care nu și-o pot permite; dar se întoarse la speranțele ei, conversând:

—Da. Băiețelului care îmi va iubi atât de mult buclele, care le netezește ușor și se bucură să mă provoace la joacă, îi voi lăsa facturile... mușcându-l.

Digitized by kjOOQle

Dintre zdrențele lui , l-am condus să se uite la anunț , dând din cap în semn de anticipare. Fiind atât de inteligent ca noi, a înțeles, iar a doua zi i-am slăbit un teanc de 300 de pesos din dinți. I-a numărat și, parcă ghicind, mi-a spus că se va duce să-mi ia chitanța, ceea ce a și făcut. Am tras de hainele zdrențuite care îi erau pantalonii și l-am făcut să înțeleagă ce îmi doream. Din moment ce știa să citească și să scrie, l-am pus să-mi noteze dorințele. Și când a citit în ziar ce se anunța despre casă, l-am convins cu bucurie arătându-i niște orfani de pe stradă și ducându -l la Spitalul San Juan de Dios. Am fost atât de încântat! Ah! Uite, prietene. Atât de mizerie trăim încât până și brânzeturile murdare și uscate sunt cumpărate de oameni.

În timp ce adulmeca tocana, tremurând de frig în noroi, câinele se apropie de ușă și își ridică piciorul , când o lovitură de picior ca de catâr sălbatic îl aruncă în stradă, făcându-l să geamă ca o păpușă de cauciuc, gâfâind după aer. A scâncit și a gemut.

—O! Ce bandit, nici inima unui șarpe n-ar simți!

„A scăpat, îl va omorî!", exclamă femeia miloasă. „Nu vezi, draga mea prietenă, cât de cruzi sunt oamenii? Și cum, pentru acele bancnote fără valoare (zic ei, pentru triotism), se omoară între ei în războaie ca niște fiare feroce, și își trădează țara și onoarea ca niște jurnaliști de rahat, și *tot tot vorbesc despre* cum noi suntem cei fără suflet. *De aceea vreau* casa. O voi transforma într-un cămin de caritate, în loc de adăpostul de câini inuman unde ne închid să murim, unde ne înfometează fără să ne dea o mușcătură în patru zile."

Ah! Un azil de caritate pentru bolnavi; care să-i scoată din frigul grămezilor de bălegar, unde trebuie să...

Digitized by Google

să ne întindem ca mine, să-i vindecăm de râia abandonului, de ciumă, să le facem oamenilor un bine împiedicându-i să se infecteze; *chiar și* o școală care să-i învețe cumva cum să se înțeleagă cu bărbații, astfel încât să ne ia în considerare, să ne moralizăm uniunea fără trândăvie; fără scandalul inocenței; ei bine, ce credeți, ar fi un bine pentru om; și câinii bogaților ar trebui obligați să ducă pomeni.

—O, da, răspunse compadrele cu tristețe; ... ca acea cățelușă, dragostea mea, care m-a înnebunit cu felul ei disprețuitor, chinul meu, draga mea comadră, una frumoasă de mărime medie ca o bilă de vată, cu ochi mari, ce posterioruri, pe Sfântul Roch!, și cum aleargă ridicând coada; o numesc Gloriosa, e răsfățată mai mult decât *orice* fiu, un domn pe nume Jar.... jarchar.... viche și câinele și-a deschis gura să-l pronunțe, atât de mult, încât a sfârșit cu un căscat lung.... Da, aș vrea casa pentru ea, pentru Gloriosa mea, cum i-aș face patul, ce pături fine , ce căldură încântătoare, oh! niciun purice. Când am avut *fetițele ei chinezoaice*... ce grijă, ce răsfăț, cum le-aș fi purtat!... dar ce *dacă* nici nu se mai uită la mine pentru că e atât de efeminată, iar zilele trecute, când m-am apropiat de ea, a început să zgârie pământul pe spate ca și cum l-ar fi aruncat și mi-a spus cu dispreț: —Ăăă.... nu mă ajuta; și când am insistat, —uf! e prost dispusă!... și totuși, cum aș fi tratat-o ca pe o prințesă.

—Așa e, dar atât de săracă, spuse cățelușa melancolică , amintindu-și de starea ei... și acum avea să ceară Guvernului, care e atât de bogat...

—Dar trebuie să fie hârțogărie, pare un tipograf *bun* .

—Un *bun* ce?... *De ce* vorbești *așa!*

—Dacă e din cauza timpului petrecut prin prăvăliile de tocănițe după

Digitized by kjOOQle

Cu aceste tipuri, poți prinde limba *jin* -ului.

—Nu vezi sărăcia? — și au continuat să meargă la trap, tremurând, udați leoarcă de ploaie.

„O! Plouă douăzeci și cinci de ore pe zi", a spus câinele .

Ajungând la colț, cățelușa s-a oprit, plângând , ca și cum visele pe care le împărtășise s-ar fi mistuit .

„O! Am avut o presimțire", spuse însoțitorul cu tristețe. „Uite, e celălalt bandit. Nu-l vezi la ușa magazinului de băuturi alcoolice?"

„E proprietarul, dar nici măcar nu ne dă firimiturile pe care le lasă beției. Vinde totul, iar carnea pe care o scoate putrezește. Mai bine ne dă ceva decât să ne dea cu piciorul și cu bățul, nenorocitul înrăit. Ieri a avut o bucată de carne pe jumătate putredă, pe care poliția ar fi trebuit să o inspecteze. Ieri, a spus, am mușcat din carnea urât mirositoare și știi ce? Proprietarul ăla afurisit de acolo, dacă mă prinde, o să-mi dea o lovitură teribilă cu bățul."

Într-adevăr, bărbatul, văzând câinele venind, a intrat în casă și a aruncat discret în stradă o bucată de șuncă otrăvită.

Câinii treceau deja pe acolo. Cățelușa, familiarizată cu curtea, deși năzdrăvană, imediat ce s-a uitat la bărbat, a mirosit șunca, a făcut un ocol și... cu otravă și tot ce avea, a dus-o în gură, devorând-o cu nerăbdare.

—Vezi, cel cu ciupitură e mai norocos, i-a spus câinele.

—Dar cine știe... a fost atât de delicios încât poate va deveni *indigest* cu *fiecare* îmbucătură pe care mi-o dă stomacul. O! Ce săracă e, orice gură gustoasă doare.

Nu s *-a dovedit* că a fost chiar *o mușcătură*^ sunt atât de răi

Digitized by Google

„Bărbați", a afirmat celălalt, cu un accent convins.

— Nici să nu spui asta, prietene; îmi spune inima .

Apoi o altă crampă a oprit-o pe femeia slăbită, iar alții și alții au împins-o până când, nemaiputând continua, s-a întins pe jumătate pe picioarele din spate; dar câinele nu a fugit ca orice prieten care își abandonează prietena în durerea ei, ci a lins-o.

Cățelușa, târându-se, ezitând ici și colo, aproape paralizată de otravă, s-a dus să se întindă în fața bărbatului care o ucisese, ca și cum ar fi vrut să -i reproșeze o faptă atât de urâtă cu cele mai cumplite dureri ale ei; dar bărbatul , în loc să fie îndurerat de prosternarea micului animal, a izbucnit furios, lovind-o cu picioare cu ecouri melancolice și obosite, și a călcat-o în picioare afară.

Chiar și cu un mic tremur, cățelușa s-a gândit la răul făcut puiilor ei și la cel al oribilului otrăvitor, care era un jucător irecuperabil, ai cărui copii ar rămâne în mod firesc cerșetori; cum și-a întors capul în hohotul ei chinuit de moarte, să vadă dacă își poate găsi prietenul, băiatul, printre oamenii care se bucurau de scena spânzurătorii; o altă *scenă barocă,* la care au participat mai multe femei decât bărbați în ziua aceea a spânzurătorii!

Cățelușul murea printre contorsiuni, lovituri și scâncete jalnice.

Și voia să-l vadă pe băiat ca să-i recomande ca, dacă va câștiga casa, cu biletul lui, să-i găzduiască în ea pe copiii nefericiți ai acelui jucător, ucigașul său.

Nu l-am văzut și, în supremul rămas bun, s-a întins cu o rigiditate îngrozitoare și, ca un ultim cuvânt de iertare, a lămurit în privirea glaucă care a vărsat ultima lacrimă, toată bunătatea infinită a neamului său.

Digitized by kjOOQle

***Și* cățelușa a murit în noroi, gândindu-se să -i ajute pe copiii călăului ei.**

Sfântul Ioan de la Pechina din Catedrală

Epifanio Garay

Oricât de mult ar încerca artistul să scape de propriul său stil sau de propria sa cale, cultivând grădini ale căror flori îi sunt străine, el va fi întotdeauna atras irezistibil de propriul geniu, așa cum frumusețea atrage un tânăr îndrăgostit, iar artistul nu va avea de ales decât să pornească în urmărirea viselor care îi ating cel mai mult sufletul, a ceea ce simte cel mai mult.

Epifanio Garay ar fi trebuit să-l aleagă pe cântărețul - iubirilor divine, al fericirii „leprosului divin", cum îl numea Vulturul din Meaux, descrietorul frumuseților umane amestecate cu Învățătorul în iubirea euharistică, întrucât tot ce-i venea trebuia să rămână fără pată, iar Garay nu l-a ales pe cel exilat pe Patmos, deja bătrân și slab când a scris pentru a-l aminti de Mântuitor, când, conform credinței exegeților - în special a Sfântului Irineu - Vulturul merita să-l simbolizeze ; ci mai degrabă l-a dăruit cu prospețimea unor membre chiar și dezirabile, adică atunci când, plin de bucurie, s-a rezemat în acea noapte pe pieptul iubitului Isus, când poate a atins cu propriile sale mâini frumoasele păcătoase: femeia samariteancă.

Am mai spus-o și înainte, și încă o dată, că Garay a simțit contururile cărnii în detaliu, în forma ei moale și culoarea ei blândă, și că pensula lui nu ar fi conturat niciodată subțirețea castității senobiarhale cu linii aspre de austeritate, pentru că formele sale sunt întotdeauna-

Digitized by IjOOQle

pre-atins de dorința care l-ar face sculptor de fauni; fără ca aceasta să-i diminueze înțelegerea artistică, căci Arta este castă atunci când Artă, întrucât în ea natura este admirată poate perfecționată de mână, chiar dacă ar fi pictați aceiași incub care, fiind o manifestare ideală , fiind o operă de Artă, nu vor mișca carnea, sau vor fi... același păcat care o contemplă cu încântări .

Mai mult, frumusețea va fi frumoasă dacă ceea ce este descris sau pictat este frumos, cu condiția ca, prin propria sa frumusețe absolută, să diminueze perversitatea ochiului viciat al privitorului. Și să nu se spună că o pictură lipsită de modestie este frumoasă, căci nu ar fi frumoasă dacă ar distrage intelectul cu o leșinare carnală, care nu este încântarea idealurilor , ci ar curge într-o castă savurare a emoției pentru perfecțiunile unei capodopere, cel puțin pentru apreciatorii aleși ai frumuseții complete, integrale .

Și spun despre Garay că conturează cu linii, deși el nu apreciază linia, ci mai degrabă că pensula sa degradează culoarea în estompare armonioasă sau o luminează în colorații muzicale.

Ei bine, un astfel de artist, cu idiosincraziile sale păcătoase pe care le-am subliniat deja în acea schiță critică a Expoziției de Pictură din 1899, este un artist care l-a ales ca subiect pe voluptosul Sfânt Evanghelist Ioan, pentru a-i oferi, ca și în cazul „Femeii levitului", inspirațiile sale iubite și, cu siguranță, pentru a risipi culoarea, iubitor de o voluptate pe care bătrânețea probabil nu o va potoli: și cine știe dacă, privind apatic la neclaritatea albă a pandantivului, s-a îndoit de mâna rebelă care i-ar picta ceva pofticios.

Garay ar fi fost mulțumit cu momentul în care

Digitized by Google

Beniamin din Cenaclu a văzut apropiindu-se pe femeia necurată din Magdalum, tot păcatul sub forma unui trup frumos.

Y Atunci Garay ar fi colorat cu măiestrie scena aceea și mai ales acele cadavre.

Datorită simțului său ascuțit al contururilor, a făcut asta, și de aceea, având în vedere natura sa artistică, lucrarea a ieșit bine, pentru că trebuie mărturisit că în culori, nici măcar cea a *Sfântului Luca* , care a fost redată superb acolo, nu a putut să o întreacă, în ciuda faptului că autorul său nu a reușit în compoziție, întrucât figura care apare în prim-plan este taurul urlător al circurilor noastre spaniole și nu cea a Sfântului Luca la care se așteaptă. Dar totul va fi... privirea este atrasă de acea splendidă coloratură și cu tristețe pentru că nu găsește nicio răutate în compoziția subiectului. Acea coloratură le-a dat piciorul jos celorlalți doi bătrâni... așa cum Sfântul Ioan le-a dat piciorul jos în fața lor, ceea ce este de iertat datorită puterii execuției , deoarece a conturat fără să se gândească că avionul va avea de suferit , căci l-a distrus rupându-l... cel mai rău este că poate a făcut -o intenționat.

Y Ca în orice caz, există gusturi; în opinia unui scriitor intrigant, vorbind chiar despre acest lucru, „griul se armonizează mai bine cu geniul arhitectural al picturii decorative...”

Spun că gama care predomină în paleta lui Garay, atât de vibrantă, este perfectă din punct de vedere pictural, dar nu spun că griul nu este; întrucât nu i s-ar potrivi în niciun fel tânărului evanghelist , pentru că tânărul este deja văzut ca viguros, iar sângele va precipita culoarea febrei la pubertate, așa cum pentru bătrân totul ar fi gri: barba, ochii....

Pentru că raza sa de acțiune nu era gri, Garay a creat San Juan,

Digitized by IjOOQle

tânăr, Sfântul Ioan care a îngrijit casa Belaniei și singurul care a pronunțat atât de încântător cuvântul „dragoste", în intimitatea Maestrului; dar nici nu a vrut, pentru că nu era al lui, să-l conceapă în transporturile tulburătoare ale apocalipticului, ci mai degrabă ca simplul narator al femeilor păcătoase și cel care este văzut prin râs

ul său —

țiune, un mic zâmbet imperceptibil în epopeea Mării Tiberiadei, când Iisus i-a lăsat să ezite lași, la Ì

legănat de valuri și cu batjocura sa cerească de „ah!

h

om-

„Puțină credință! "

Și, la fel ca critica, oricât de mult ar dori să fie statică !

Nu trebuie să aibă coloranți, nici să se plimbe cu sugestii, ci să fie precis, deoarece altfel nu este bun pentru cei care fac bule de săpun; din acest motiv, îl critic pe Garay pentru ruperea neobișnuită a liniei cu piciorul Sfântului Ioan, ceea ce l-a obligat să tiranizeze ribotul doar pentru spectacol; da, domnule, doar pentru spectacolul de a demonstra o carne opulentă, când se știe că o pictează astfel ...

în floare, ca și cum ar fi fost violată... în soția levitului; dar în pandantiv a distrus planurile.

Acum, acea privire arzătoare a Sfântului Ioan de Garay este foarte feminină, pentru că este modernă, nu cea a bărbatului exilat, gri, ci cea a tânărului, al cărui ochi nu este „încărcat de priviri întoarse spre interior...", care este ochiul care a simțit cel mai mult confidențele umane ale Maestrului , ci mai degrabă, prin învățăturile formidabilului distrugător, *

În timp, ucenicul iubit a ajuns să fie cea mai formidabilă (simbolic) dintre faptele apostolice, când a fost cel din Apocalipsă .

Aș prefera să nu discut aici, când tratez stilul strălucit al lui Garay, în ce constau cele două moduri de a fi ale acestui pictor, lucru care mi se pare surprinzător atunci când îi studiez lucrările.

Digitized by kjOOQle

Una, a pictorului, indiferentă față de cealaltă, pare să o îmbrățișeze în măsura în care este menită să stârnească animalitatea omului văzând acele linii carnale, cu care Epifanio Garay se delectează să miște simțurile.

Y Este indiferentă în ceea ce privește interpretarea modernă a formelor umane, care nu este cea vulgară și plinuță a lui Sancho, ci carnea delicată și fină înflorită, care dezvăluie prin venele albastre rețeaua nervoasă rafinată, focul tineresc al pasiunilor.

Aș vrea să spun, așadar, că primul este modul în care pictează, iar al doilea, fără a-l urma în ordine cardinală , este înțelegerea instinctivă a artei originale din Columbia, unică lui Garay, în ciuda maestrului în blândețea și impasto-ul culorii, esa *maniere dont un tableau est peint* (i), domnul Acebedo B., *Cest a dire,* blândețe în stilul lui C. Durand, nu cu griul pe care vin să ni-l învețe, ci cu Hay impasto, deși tandru scăldat de bucuria sinceră a bunului artist care trage cortina, în spatele căreia se află („linii puternice sau tușe de pensulă, cum spun cei răi".

Y Cealaltă, în ciuda *acelor* tușe de pensulă, este formula cu care Garay arată voluptatea voalată de o dorință care se ivește și se ascunde.

Ei bine, atunci, Sfântul Ioan este *Juvenilia,* în prima senzație amoroasă, pictural vorbind, deși cineva va spune cu siguranță că Sfântul Ioan este virgin, și aici se vor opri, fără ca eu să încetez să susțin că Sfântul Ioan de Garay își are locul în arta creștină, întrucât, deși creștinul dorește macerarea cărnii prin penitență și trebuie să o picteze mortificată, suplu, au existat și sfinți și martiri.

(1) Dictionaire de termes de art. Adeline.

Digitized by Google

Grasă și roșie: un caz, Maica *Domnului* primitivilor cu seninătatea formei și fața ovală plină, în Renaștere cele ale lui Correggio, Rafael, sunt spongioase, cu curbe umflate; și asta mă face să mă gândesc că până și Fecioara celor Șapte Dureri, așa cum au înfățișat -o pictori mistici iluștri , nu este altceva decât Ceres, diavolul roz al grecilor. Până în acel moment, în pumnale am văzut sulițe tebane.

Și de ce, când văd îndrăzneala lui Garay în a sparge planul, pe care am subliniat-o, a dat dovadă de o plasticitate atât de emoționantă în piciorul voluptuos al tinerei fecioare? Pentru că tunica roșie nu definea clar forma, dar piciorul evanghelistului dezvăluia cum Garay pictează carne palpabilă, ca să spunem așa. Aceasta este *virtuozitatea lui.* din lucrul în pliuri.

În această lucrare, pe care pensula fină a lui Acebedo nu a îndrăznit încă să o încerce, seamănă cu cea a lui Garay în definirea conturului, pe care ambele pensule o completează în mod satisfăcător ; căci carnea pe care o pictează Acebedo B. este realistă și, dacă execuția sa nu este încă atât de netedă, cu un impasto lucios și fără trăsături definite, s *-ar simți* ca a lui Garay. Într-un studiu pe care îl revizuiesc în prezent, detaliez acest aspect.

Y De îndată ce Garay interpretează litera Noului - Testament, trilogia simbolică a Teologiei este acolo pentru a o dovedi: Credință, Speranță și Caritate.

Y Ca prim expozitor (capitolul i versetele, i axiv și relevante, Evanghelia după Sfântul Ioan), Teologia îl plasează ca Garay în vârful unui templu, al cărui vârf poate fi văzut în această imagine a Ja pechina.

***(La Razón,* iulie 1910).**

Digitized by kjOOQle

ceea ce urmează a apărut deja în unele ziare (deși am un volum inedit), ceea ce probabil nu-i va îngrijora pe cititori. O spun sincer: mi-e teamă să continui entuziasme copilărești pe care le voi putea repeta doar când voi fi bătrân, astfel încât, prin simpla întâlnire a versurilor mele, să fiu numit poet în sensul convențional.

O public pentru delectarea sau pentru a-i ocupa pe critici; și am o scuză: există multe cărți de „Poezii" ca aceasta. Când toți ceilalți aruncă florile din casele lor literare pe stradă, de ce ar trebui să stau eu la intrare cu asta?

Franchețea mea... Voi plăti pentru tot.

Treizeci de ani

Pentru foarte dragul meu unchi, domnul Dl. José Antonio Castillo F., deoarece, și-a ridicat mausoleul în timpul vieții

*

când sale

Lângă biroul său, privea moartea mai direct în ochi.

Aseară, la miezul nopții, ticăitul păianjenului m-a trezit, iar „oprește-te și stai" mi-a fost dat inimii cu o voce ciudată .
cele treizeci de clopote bat, încet...
Ca ecouri melancolice, treizeci de ani
au repetat aseară din viața mea
orele pe care în multe amăgiri
și flori, le dăruiește acest pământ atât de... iubit.
Apoi zorii copilăriei
Și-au oprit zborul din cauza neurasteniei.
de entuziasm, de febră, de inconstanță, iar trecutul
le-a acoperit cu vălul său.

Digitized by Google

Arcadele de lauri, trandafiri și iubire pe care delirul le-a stârnit în viitorul meu s-au învăluit în nori; iar ogarii

*** Ambiția era deja chinul meu.**

Atunci himera viselor din trecutul orbitor se ridică și pare să zâmbească ironic viitorului oniric delirant!

Și precum strălucirea soarelui pe spuma curentului puternic, speranța din viața mea de odinioară se estompează printre cețuri.

Și ambiția, luptându-se cu soarta ciufulită, epileptică, se ivește; nici delirul n-o potolește, nici moartea n-o mai îngrozește, nici soarta n-o îmblânzește!

Numai viața mea dureroasă, abia oprind marșul îndrăznelii sale, îi trage de la gât lanțurile care o leagă de lațul nenorocirii!

Am văzut viitorul în însăși ființa mea, iar pasărea pe care am eliberat-o spre Est a zburat spre întuneric, arătându-mi întunericul Vestului*...

Citind „Don Quijote" de Cervantes

Umbra, acum complet formată, a ieșit din craniul gol al fantezistului, al cavalerului obosit...

S-a cufundat într-o vagă nefericire la întoarcerea din ultima sa călătorie.

Umbra* care creștea, ca de la o lună joasă, se lungea la nesfârșit.

Digitized by C-ooQle

Întorcându-se din ultima ieșire, umbra lui dispărută se făcu nevăzută în clopotnița natală... iar viața lui se desfășură într-un strat de amintiri vagi; precum valurile turbulente ale aventurilor sale nebunești transformate într-un imens estuar...

Privirile lor, întristate, se îndreptară încet spre acea clopotniță natală, sub ale cărei nave pe jumătate întunecate ritul visător simțea cu săruri mușchiul evaziv, (e liber de îndurări și miracole ce-n acest viitor se împlinesc);

Capelă unde i-au așezat mâini palide cu degete subțiri, în timp ce apa sfințită cădea peste acel cap cu două mâini, în al cărui sân deja matur – cine ar fi văzut! – dansa o nepăsare făcută din viață și energie, și într-o luptă teribilă, dar întunecată, o luptă veselă, acum o întrecere ca alte, vai! nebunii triumfătoare!...

Apoi... flăcări de lumină prin cenușă, noroi cernut...

Și rațiunea — ei bine, și oh! grea, se arăta în sensul ei comun, vulgar și lent al lucrurilor materiale care se opun gândirii nebunești!

Și a lăsat în urmă plajele cunoscute de toată lumea, da, de toate ființele vii,

Digitized by Google ,

Dar din cauza relei-credințe, nu au fost niciodată crezute și au fost negate de ei, cei conștienți...

Y Deja spiritul nostalgic al acelei fantezii simțea crudul semn prevestitor al oboselii din monotonia vulgară,

—mână neagră ce atârnă veșnic pe pragul sufletelor delicate— • *bunul simț* este cu siguranță orb...,

Și rătăcitorul Don Quijote *

Slăbănog, pe jumătate întins pe spatele calului subțire, la trap aprig, cu mâna dreaptă uitând deja mânerul sabiei; sub greutatea unor realități extraordinare, se lăsa dus meditativ în vise reconfortante despre moarte...

Nici măcar nu s-a gândit la visele vieții și a traversat țărmurile seninătății și liniștii ....

Și sub o cruce, foarte curând a visat că deja adormea... cu adevărat!

Y în interiorul creierului lipsit de viață, ca și cum ar fi fost printre buzele smarbunculate

Dintr-o peșteră, a izbucnit îndrăzneața spargere .

c. \ !

Trec. Eu caj aqi

Digitized by Google

Constante

Ai spus: Ador cameliile și ți-am adus o camelie, ți-a împodobit pieptul... apoi am văzut-o la picioarele tale fără frunze.

Mi-ai cerut veșmântul ca semn de iubire,
Și ți-am promis inima mea,
Dar apoi te saturi... și ce dacă? Voi face la fel ca tine... Îmi voi găsi o altă iubire.

Către un muncitor

Când privirea sinceră a muncitorului pătrunde de la Guvern la știință, acesta va fi uimit de dovada lui zero, căci, deși numărul crește, este întotdeauna zero. Blândețea albă a mielului doarme în răbdarea bouului; cataracta și turbulența furioasă sunt, însă, apele liniștite ale unui pârâu...

Am văzut că numărul este o avalanșă! și animalul de povară este boul, țăranul! iar pârâul care se lărgește este un torent!

Mulțime loială! Milionarul stângaci
Sau demagogul ți se pare absurd! Legiunea păcii: Res sirles fără pată!

[f] și motivul bine ^licist și... s-a arătat în simțul său comun, vulgar al lucrurilor materiale \ r< care se opun gândirii nebunești^ q Și a lăsat în urmă plajele cunoscute de toți, da, de toate ființele vii,

Digitized by Google

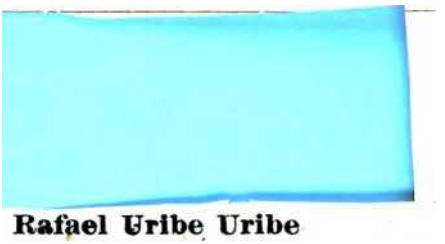

Pentru Diego Uribe.

Ai vrut-o. Fulgerul nu atinge noroiul. Strălucirea lui rugineşte acolo . Nu face decât să sfărâme roca care a rezistat loviturilor ciocanului.

Vulturii zboară deasupra uraganelor, despicând abisurile care îi muşcă şi astfel , cu răcnetele care izbucnesc, luminoşi ca tine... în sfârşit sunt pierduţi!

(Noul Timp Literar, 8 noiembrie 1914)

Din Sibaris

Vino, uită-te: în acel vas pompeian — o bijuterie sculptată cu creaţii artistice — îţi păstrezi focul ecuatorial al sufletului tău, toată lumina aurorelor arctice.

Trandafirul îşi exhalează aromele, frumuseţea în curbele sale parfumul, carnea buzelor bobocul se ridică şi plânsul tremură printre frunzele umede.

Tuberoza, esenţă a augustei încântări, mă îmbată şi ating sânii împletiţi: sâni calzi de marmură ca ai tăi... Oh! Ia floarea aceea de pe cariatidă!

Mahonul lustruit, vedeţi, reflectă mugurii cărnoşi ai tuberozei:

Digitized by Google

că *f* constante
S.U.A

jiste: Îmi plac cameliile

Am luat camelia și a împodobit-o...

ca și cum ar ascunde farmecele Evei.

Culorile imaculate ale acelei liliac se văd prin carnea netedă; în timp ce verbena simțea rușine în obraji, aceasta tremura în pielea ei elenică.....

Păstrează laleaua, căci într-o sărbătoare veselă îți voi aprinde fruntea cu ea, frumoasa mea.

Aspasias sunt arse în flăcările sale, așa cum trebuie să ardă impunătorul Bosfor.

Cât de mult iubești heliotropul virgin! Dar ai grijă, aroma lui te scoate din minți.

Dacă îl iubești, nu-i inhala respirația când sunt cu tine, căci potirul lui e beat cu dioxid de carbon...

Nu vezi cum ploaia albastră strălucitoare strălucește pe acele flori?

Care etalează un microcosmos de o frumusețe rafinată și stele de safir pe violet!

Bani

Sunt ore de intensă încântare când viața luminoasă se îndreaptă spre tărâmul norocului; ore când sufletul meu crede că totul e bine, că suntem iubiți de cel care pare loial ca nimeni altul.

Digitized by kjOOQle

Orele în care viața e adorabilă
și este alcătuită din iluzii prețioase,
și am cucerit inimi
Și toată lumea asta e foarte bună cu mine.
Ore în care viitorul e simplu și în care deja ai
bani în buzunar.

Cine ştie

Ieri am oftat
fără să vreau, fără să mă gândesc la tine,
dar atât de profund și atât de sincer
acel ceva... ceva mi-a fost luat.
Și apoi, cum a trebuit să mă gândesc la
tine, mi-am pierdut mințile pentru o clipă
... Prima dată — mi-am spus — când
craniul simte mai mult decât inima.

Dr. José Raimundo Russi

Poetului Dr. Guillermo Neira Matéu.

Când citesc disertații, mai mult sau mai puțin...
»-e in^mretaciónt) **de i**
icia
așa-
pentr
u
mine
Ja
sau ti
tion

e la
nial

Digitized by Google

Înțeleg că norocul nedrept al lui Jo poate influența chiar și știința.

10

Digitized by Google

Dar și recea omnipotență a timpului care face totul inert, fugind de pasiunea care te-ar transforma într-un martir, într-o victimă a nerăbdării. Nimeni nu-ți cunoaște crima și chiar justiția însăși o ignoră – din păcate. Ce este atât de ciudat în asta? Când, la orice oră, pentru a crea victime, sofismul unei legalități eronate, autoare de vărsare de sânge, pe care augusta Lege o deplânge, era superfluu.

Acuarelă

Prin crăpăturile colibei tale bate vântul înghețat. Tu, așezat în fața vetrei, flacăra îți dă strălucirea ei; și astfel trist și zdrențuit, în patul tău pe pământul rece, uneori vesel, alteori indiferent, cânți, *ciocârlie...* continui trilul tău.

-din ploaia strălucitoare de lampă albastră? Ì care strălucește un microcosmos de minuni, stele de safir pe violet!....

Bani

(

Sunt ore de intensă încântare !

în care viața luminoasă se îndreaptă spre tărâmul norocului;

X ore în care sufletul meu gândește

---- OlWjodo esJmeiKX-auc jjos o iubește pe aauella

Erată: La pagina UO, rândul 1. [a], se citește: publicat, citit public; la pagina 141, rândul 9, se șterge litera y; la pagina 146, rândul 14, se citește: impunător, citit indolent; la pagina 99 se citește: Beina, citit Siena.

Digitized by Google

Pentru un detractor.

Nimic nu contează. Valurile furioase
S-ar putea să mă inunde. Plutesc calm în ea.
Dar balta, noroiul murdar, îmi murdărește pantofii... și sufletul!

Calomnie! Vrednică fiică vitregă de invidie!
Cum te urci până la mine din balta ta?
Tristețea mea batjocorește trădarea ta, căci semnul tău nu-mi este de niciun folos.

AV.

Te-am adorat pentru că ai meritat cu adevărat. Ciclul care se reflectă în sufletul tău, pentru că inima ta este simpatia care lasă mereu o rană ușoară în sufletul meu.

Sânul tău e un izvor de tandrețe, Alinare loială din melancolia mea credincioasă. Ca tine, în amărăciunea vieții mele, Nimeni nu te-ar putea întrece în har și iubire. Poți minunea grațioasă de a mișca aspida și pietricica, Căci dulceața ta smerește plăcut.

Mor*'na! Și ei vor să fiu nevrednică, până la noroi. Iubirea ta, ei cred că e o pată.
Nu! Este carul strălucitor al vieții mele!

La moartea mamei mele

doamna Enriqueta Castillo de Albarracin

Dacă n-aș fi înțeles, mamă, că viața e jocul durerii și bucuriei, că speranța e hrănită de udarea lacrimilor.

Digitized by Google

Din florile căzute, reînviată de vreo amintire, mi-aș fi deschis mormântul orb. Aș fi desființat rațiunea puternică în nebunia impie, în noaptea aceea când, pe pieptul meu dur – cu fața întoarsă, ascunzând agonia – gura ta rece mi-a șoptit rămas bun de la moarte în pat.

Y Cunoscând ironia lucrurilor din această lume, cu inima frântă de cea mai cumplită durere pe care am simțit-o vreodată, am putut în acea mărturisire profundă să-ți ridic trupul fără viață,
ca și cum ar fi ridicat trupul moale al nou-născutului.

Atunci am văzut lumina existenței mele, apoteoza perpetuă a gloriei mele (tot ceea ce erai, singura mea credință) dispărând ca o spumă prăfuită!

Y Viața asta...
—lucătură lentă a Naturii fatale— ca o evadare instantanee Am contemplat-o pe chipul tău înțepenit, ca o inscripție indescifrabilă ce se roagă mult sufletului.
Ca o amărăciune fără sfârșit!

Către Preasfânta Maria

Pentru autorul cărții „Scrisori despre psihologie", Dr. Víctor Penitela R-

Mângâiere pentru cei învinși prematur, dacă cel rău se uită la tine, se oprește,

Digitized by Google

Un potir alb în care apare deja simbolul Artei în viitor...

Pentru tine se întoarce călătorul întunericului, Pentru tine, creierul deja obosit are Extaz cu care să ne umple viața, Pentru tine este pixisul virgin al celor puri.

Dacă ai fi un mit într-o religie moartă
Ai fost o trezire poetică a unei bărci scufundate; Ai fost întotdeauna un simbol al adevăratei Frumuseți. Și fiind tu, ideal nobil adormit în scorbura minții mele tulburate, fii frumosul Dumnezeu al credinței mele absente!

***(Farul,* numărul 24 din 1905)**

ADEVĂRAT?

Mâna ta pe carte, mi-ai spus.
Te iubesc, băiete prostuț, dacă chiar acum ne-am scufunda împreună, ne-am îmbrățișa, cum mi-aș dori cataclismul!

Și ai jurat din nou împotriva absenței.
Adevărat. Rugăciunea ta a fost ascultată; Căci sufletele noastre zac îngropate De cataclismele uitării.

Către cine știu....

Pentru Hernando Villa (poaia)

Servit cu un cadou romantic
Ca o regină a vieții mele, cu oboseală te-ai bucurat de ospăț, toate lucrurile rele ducându-mă la un delir blând.

Digitized by kjOOQle

Păcătosul purpuriu din gura ta a stârnit atingerea mea,
Y Pe măsură ce șampania se termina, sufletul meu nebun simțea că erai o agonie extrem de plăcută.
Mortificările dorinței
Ți-au ascuțit instinctele virginale; Marmura lui Himen a rămas goală
Y albul tău înroșit, roșul tău...

Amintește-ți de mângâierile acelei nopți... Oh, mi-ai mișcat inima austeră! Ai rupt trandafirii cu extravaganță, exact ca dragostea ta de mai târziu, care a fost sinceră.

După aceea?... totul, bule de șampanie; Săruturi nebunești de un violet sângeros, Din acea emanație stranie a corpului tău, Totul, totul, iubirea mea, e de vânzare.

Astfel încât ?

Către ilustrul poet J. Maldonado Pla [tft] -

A muri fără glorie, precum o povară inutilă rostogolită în abis fără amintirea celui pe care l-a salvat, sau o adiere iluzorie pe care uraganul o târăște spre fund.

Ca ceva fără suflet și fără istoria unui om demn de tine; fără ca nimic să-i apese pe viață; și nu scufundându-se în dezastru ca o scânteie stinsă printre gunoaie!

Să mori fără să-ți păstrezi secretele
Nicio urmă, iar a-ți pierde cunoștința înseamnă a-ți transforma munca în hrană pentru viermi.

O, Doamne! Este o lipsă de respect față de tine însuți. Cât de bine ar fi fost în zadar faptele care mi-au dat existența.

Digitized by C-ooQle

Până la moarte

Pentru Gabriel Gómez Guaria.

Am văzut-o cu gura rece, venind să-mi dea sărutul de bun venit. M-a găsit bolnav și, văzându-mă zâmbind, „Suferă!", a spus, „Nu e încă timpul!"

Uneori simțeam în mine, ca o aripă invizibilă, un zgomot ciudat. Atingerea moale a pielii moarte a fost...
Y O întreb dacă în sfârșit e a mea.

Apoi, din glorie, stelele
Y Soarele iubirii mi se arată, căci nu simt nici certurile lumii.

Și cufundat în visele mele înflorite, traversez viața și frumoasele ei câmpii, fără să mă gândesc că s-ar putea ruga brusc pentru mine.

Pietate

Către Dr. Julio J. Arguello

Tu, care afirmi miracole, tu, credincios și religios, eu, un necredincios, nu pot dormi... tu, fericit că ești pios. /Oare vor muri gândurile mele sărace?) Floarea virtuții ei, și poate că fiul în luptă serioasă va ruina onoarea mamei. Și va putea în sălile iadului, cu poftă turbată, chiar și piticul
Să dansez cu uriașul în bucurie veșnică.

Este vorba despre faptul că acei oameni nu sunt deranjați de păcat.
Distincția. Că poate vor exista vicii nobile atunci când cineva are demnitate umană!

Digitized by CjOOQle

Să iubesc, să cred și, asemenea unui slab infuzor, să mă aflu în apă... (Pentru că urmez nu știu unde); și sunt un naufragiat pe apă, luptându-mă cu valurile.

Uite cum *sunt, toată fierbinte și tulburată!* Fă din acest sân frumos un cuib numai al credinței!

I4i Gran Columbia

(Către cele trei mari surori).

Asemenea Rasei Latine, inovatoare, ai înaintat, luminând Continentul. Asemănare strălucitoare a Condorului, aripa ta victorioasă se simte cu un urlet răsunător.

Sângele africanilor care încă aurește bronzul aborigen nu este o pată care să rănească. Și toate trei, contopite împreună, sunt împinse spre Est de o misiune dominantă.

Dar, dacă odată te-ai prăbușit, odată cu soarele acela care ți-a luminat destinul, nemuritorul Bolívar îți deschide brațele.

Te unește mereu înaintea yankeului, chiar și a celui posomorât; Fiindcă e scris despre destinul tău: Să te oprești? Niciodată pe calea ta!

un nume se spune așa; fără ifcie'
Viața lui e ceva; și nu să se scufunde în dezastru, ca o scânteie stinsă printre mizerie!

A muri fără a păstra nicio urmă a secretelor tale și a-ți pierde cunoștința înseamnă a-ți transforma munca în hrană pentru viermi.

O, Doamne! Este o lipsă de respect față de tine însuți. „Cât mai bine dacă faptele care mi-au dat existența ar fi fost în zadar."

Digitized by Google

Știam deja, Doamne, toate înșelăciunile ei Și umbrele în care s-a învăluit Cum mi-a sfârșit cei mai glorioși ani Cea trădătoare numindu-se a mea.

Haz que la olvide poique sufro jnucho ; No fue hidalga ni leal con mis amores, Pues me engañaba y temo si la escucho

A fi lăsat fără inimă și fără ranchiună.

Sau dă lumină ochilor mei tulburați Dacă este nevinovat, fii bun cu mine, Doamne! Nu tace, căci mânia mea îl va mistui pe cel plin de viclenie!

***(El Faro,* numărul 9, 1906, februarie).**

— O nn rühnla—

Demnitate

Din moment ce trebuie să cheltuim, haideți să cheltuim cu noblețe.

(Bourget, „Epoca iubirii")

Pot ieși din noroi și mizerie vânzând onoarea, sufletul și chiar numele lor și tot ceea ce respectă omul, pe bani într-un târg stângaci.

Y Femeia decăzută se poate ofili prin viciu sau depravare – fără să mă surprindă – floarea virtuții sale și poate deveni moloz.

Fiul își onorează mama aflată în lupta serioasă.

Y În sălile iadului, cu o poftă turbată, chiar și piticul va putea dansa cu uriașul în plăcere veșnică.

Este vorba despre faptul că acești oameni nu sunt deranjați de distincția dintre păcat. Poate că există vicii nobile atunci când cineva posedă demnitate umană!

Digitized by Google

Să iubești, să credinți, și ca un
infuzor slab precum apa...
(Urmez nu știu unde parcul); și
sunt un naufragiat în derivă pe apă,
luptându-mă cu valurile.
Uite cât de *încurcat sunt* !
Fă din acest sân frumos un cuib
numai al credinței!

Gran Columbia

(A las tres grandes hermanas).

Cual la Raza Latina, ¡novadora
Avanzaste alumbrando el Continente.
Brillante símil del Condor, se siente

Las rosas que formaron el cariño
Profundo por los que en el alma moran.
Ay ! rosas desgranadas cuando niño
Agolparán recuerdos que aún lloran.

Así es dulce morir cuando esos ojos Muy queridos nos miran con ternura, Y en la delicia de esa angustia, flojos Se abren los brazos a última amargura....

Se abren para estrechar lo que se deja.... ¡
Ojos de amor y desgranadas rosas ! Muy
dulce es morir sin una queja En medio de
visiones ya gloriosas !

Othello către Dumnezeu

Lasă-mă, Doamne, să-i ucid amintirea
Alungând-o din măruntaiele mele rănite,
—Inima—pe care o pierd și mai mult
Printre valurile vieții sale impure.

• gitized by

Acum știu, Doamne, toate înșelăciunile ei și umbrele în care s-a învăluit... Cum mi-a sfârșit cei mai glorioși ani

*** Cea trădătoare care se numește a mea.**

Fă-mă să o uit, căci sufăr mult ;

Nu a fost nici nobilă, nici loială iubirilor mele,

Ei bine, mă înșela și mă tem că, dacă o ascult, voi rămâne fără inimă și fără resentimente.

Sau dă lumină ochilor mei tulburați. Dacă este nevinovat, fii bun cu mine, Doamne! Nu tace, căci mânia mea îl va mistui pe cel plin de viclenie!

***(El Faro,* numărul 9, februarie 1906)**

Către o rabulă.

Slugă, ești unul dintre acei șarlatani ai codurilor a căror bună-credință prevestește un proces pentru moștenire, un proces pe care îl născocești cu intrigi întunecate, o parte echitabilă din omologul comedianului!

Slugă! Ah! Îngenunchează-te în fața mea, căci cu o mănușă îndrăznesc să mă apropii de tine și cu pași nobili... Meriți oare această soartă, litigator iscusit?...

Lingăsirea ta și legănarea ta vulgară

Îmi amintesc de povara de pe umerii tăi și de dezgustul meu pentru frunțile necurate.

O, slugă! Iartă-mi uimirea: nu vreau să fii înrădăcinat în iad, căci conștiința ta nu este doar moloz.

Testamentul de ultimă oră

Poruncesc (și acesta este testamentul meu ferm):
Că în sfârșit sunt mort și sunt împăcat.

Digitized by C 2>gle

Fie ca să mă ardă, fie ca să mă transforme în fum într-o clipă!
Prieteniile mele deșarte pe fir
Din acel fum își vor vedea iubirea zâmbitoare
destrămându-se în suspans,
Ca și cum am văzut mereu fumul visului meu.

Comandantul Caspicias

(AVENTURA UNUIA DINTRE GENERALII NOȘTRI)

Din fericire pentru Columbia, odată cu crearea Școlii Militare moderne, datorită generalului Rafael Reyes, „ militronche ” , „JUANA” și oalele cu cuchuco și cartofi cu SOBREBARRIGA, pe care le purta pe cap pentru a supraveghea acei șefi care beau CHICHA la prânz, nu vor mai reapărea niciodată. Prost ar fi conducătorul care ar reînvia acele scene grotești.

Dintr-un articol al autorului despre „ Serviciul militar obligatoriu”. „New Magazine ” din 1911.

W

Pentru a suta oară și a doua oară în acea noapte, - comandantul Caspicias a povestit asaltul asupra orașului Tununguá.

Stând pe banca unsuroasă, răsucindu-și cele patru fire zbârlite ale mustății, care dezvăluiau buzele groase și jupuite, încerca să-și curețe somnul de pe ochi cu ciotul mâinii stângi, când pentru a doua oară în noaptea aceea a început relația lui.

—Generalul *Mandobles^* mai mult de trei odată, apropo, era încăpățânat, a ordonat, din impuls, un marș spre Quebrada Negra.

Digitized by kjOOQle

Corpul se mișca cu supunerea unui soldat, în ciuda faptului că înțelegea bestialitatea ordinului. „Ah! Generalul Mandobles a fost o brută, sau ceva aproape!", exclamă comandantul Caspicias, coborându-și borul pălăriei pentru a-și proteja ochii injectați, răniți de lumina unei mici lămpi cu ulei atașate la raftul tavernei.

„Dar te face să-ți fie sete", izbucni el vesel și scuipă - gloanțe din cauza cât de uscată era saliva lui.

—Paharul! Întâmplarea, prieteni, cumva munca mea în acel asalt este plătită doar cu puțină coniac? Servit, ridicând fața să ia băutura, o bău dintr-o înghițitură, nu fără un gest și scuipând cu putere.

—La ordinul generalului Mandobles, Corpul a mărșăluit într-un ritm regulat și după două ore a ajuns la Quebradagrande.

—Eram revoluționari, dacă tânărul nu știe asta, spuse el, adresându-se celui care îi oferise băutura, și din acest motiv (bine disciplinați, fiindcă eram din anii șaptezeci), nu am găsit ușile hotelului Quebradagrande deschise.

Generalul Mandobles, morocănos și înjurător, cu silueta aceea zgârcită și bandajul pe jumătate uzat pe ochi — mi-l pot imagina — cu nasul turtit ca o broșă ruptă, cu o gură gotică în formă de X și ochi injectați ca un pește prins în cârlig; generalul Mandobles era urât, dar curajos, frumos, asta e sigur, și avea să scrie istoria campaniei, mi-a spus. Era mai violent decât de obicei, mereu prost dispus. Dumnezeu sau Diavolul să-i odihnească sufletul.

— Dar ce zici de ceașcă? se întrerupse el, ca să-și pună accentul pe cuvinte... un litru?

Digitized by kjOOQle

Luégo, terminând conținutul, continuă, nu fără să fredoneze cu o voce nazală, tușind *și* tușind din ce în ce mai tare.

— Generalul era un adevărat diavol, furia lui bătea în piept și o expulza în respirații mortale ca niște lovituri: „La naiba!", strigă el, „Să se spargă ușile dacă hoții ăia dinăuntru nu le deschid!"

Apoi a apărut una – o tânără femeie a apărut la ușă, trebuie să fi fost o regină a acelor locuri îndepărtate. Doamne ferește, era însăși Venus; melci mici, ce coral erau buzele ei, *coșulețe* cu ardei iuți, achiote în roșeață, ca acei obraji de... flăcări ale zorilor, ca niște rafale de tun; oh! Îmi venea să-i sărut cu mușcături; și ochii aceia, două iade negre: chiar dacă ar fi reale , m-aș cufunda în ei cu trup și suflet; ochii aceia erau gloanțe care îmi străpungeau măruntaiele; imaginați-vă dacă ar fi fost un vis , *un mic vis* în mijlocul după-amiezii când ți s-ar fi dat o bucată de iasomie.

—Ei bine, cine ar fi crezut că un sfânt atât de mic de ceară albă și roz, care l-ar fi înmuiat chiar și pe Sfântul Anton și pe toți porcii lui, este strigat; Generalul , cu un strigăt care mi-a frânt sufletul, doamnă, ce gloată de bandiți e cu tine acolo, nu-i bine!

—Cu sunetul unui pârâu acolo printre munți , ca și cum inima mi s-ar fi frânt, ea i-a răspuns: domnule, e deja deschisă; fără alte formalități, a fugit ; ca și cum s-ar fi îngropat, ca și cum ar fi fost mistuită de papură.

Și comandantul Caspicias a rămas, cu privirea sa obtuză fixă, ochii mari și groși, sprâncenele ca niște fire încrețite...

Digitized by kjOOQle

sutás chamiceras și, îndreptându-se spre hangiu, a apucat-o.

„*Dobliú* ”, a spus ea, folosind termenul ei preferat. „Fecioara aceea era mai frumoasă decât tine, porumbiță.”

—Odată ce ușa magazinului s-a deschis, ne-am răsfățat cu ceea ce ni s-a părut mai bine — a continuat căpitanul — cu o poftă considerabilă, și trecuse cam o oră de când ajunseserăm la magazinul de provizii, când, iată!, generalul Mandobles m-a chemat cu un strigăt stentorian.

—La dispoziția dumneavoastră, domnule general, am spus, gâfâind din cauza coniacului pe care tocmai îl înghițisem și pe care strigătul mă silise să-l înghit.

„Comandante! Am încredere că ești foarte curajos . Alege patruzeci dintre cei pe care îi crezi ai tăi și, împreună cu ei, ia drumul pe care merge spre Tununguá. Cazarma va fi cucerită, mă auzi, va fi cucerită”, a repetat el, împingându-mă afară.

— Doamne ferește! Când generalul Mandobles era la conducere, chiar și avanposturile iadului trebuiau ținute sub control.

— În trei câte patru îi adunam pe cei patruzeci care se aliniau în cel mai scurt timp posibil. Dar... dar îmi lipsea - cineva care să-mi spună unde era Tununguá. Auzisem odată pomenit de nenorocitul ăla de Tununguá, că erau petreceri acolo, că era puțin dincolo de Puripí, și că era lângă *Palo Blanco,* dar unde eram eu, spre ceruri sau spre adâncuri, fir-ar să fie, nu știam încotro să iau.

—A fost necesar, așadar, să se caute un ghid, pe care l-au prezentat niște soldați.

-Tipul ăsta trebuie să fie mai got decât Don Bartolo Cobos , pentru că între „da” și „nu” i-a susținut stăpânii mei.

—Să vedem! Dar cupa? Îmi potolește setea.

Digitized by Google

— *Amenito^* răspunse hangiul, întinzându-i-l.

— Noroc! și l-a împins înăuntru, cum spunea el, ca și cum ar fi fost împins de strigătul generalului Mandobles.

Ștergându-și gura cu dosul palmei, netezindu-și cele patru fire de mustață, tușind și pufnind, a continuat:

—Mergi și mergi prin pădure, groapă ici, groapă colo, șanțuri mai departe; pietre mari pe care trebuiau să le escaladezi, cărări trebuiau răsucite prin viță de vie cu tăieturi de macetă, când la miezul nopții, *zuásquete.*

—La marginea orașului.

—Turnul bisericii era luminat cu felinare mici; colibele cu acoperișuri de paie de palmier, învăluite în cea mai densă ceață, salivau licăriri albicioase de lumină.

—La o distanță de un fir de păr, indianul cel foarte viclean ne băgă în piața din fața cazărmii, chiar lângă primul avans ; dar bănuindu-l, în patru labe, gâfâind printre iarba înaltă, nu fără să fi ordonat ca ghidul să fie legat și să-i fie acoperită gura, *șuf,* la poalele unui zid de pământ călcat în picioare.

—Acolo, ca o șopârlă, sorbind zgomotele, am observat murmurul multora care sforăiau cu mopul, întocmai ca *trosnetul* armelor și odihna santinelei celei mai apropiate.

— M-am uitat din nou la compania mea. Ca și cum ar fi dormit, fără o singură suflare; zăceau pe pământ ca niște morți. M-am văzut din nou pe mine ...

—Am ordonat la zece oameni să se târască ca șerpii pe aceeași potecă pe care o luasem și eu și să se poziționeze pentru luptă aproape de locul unde îmi lăsasem poncho-ul, pe care îl consideram a fi spatele cazărmii, cinci oameni în stânga și cinci care trebuiau să—

Digitized by kjOOQle

Mai dați, spre dreapta, noroiul unul câte unul pentru a se plasa printre iarba înaltă care îi acoperea, la pozițiile lor respective și cu fața înainte în luptă, cu ordin să atace la prima împușcătură pe care o aud.

Eram în fruntea celor douăzeci de oameni ai mei și a ghidului, urmat de un soldat, care îl ținea de frânghie; și gata, la orice strigăt sau mișcare îndoielnică, să-l traverseze.

Partea dificilă pentru mine a fost să traversez avanpostul neobservat la douăzeci și unu; dar târându-ne ca șopârlele, am ajuns la o răscruce care avea să fie un colț în deșertul acela, când *Idpete,* cu o lovitură de calibrul său, un caporal i-a rupt gâtul santinelei, iar acesta a căzut la pământ exact când... striga din popas: „Cine merge acolo?"

—I-a fost luată pușca și, ca un șir de furnici, trupa a continuat să se târască prin fața a ceea ce credeam că a fost cazarmă, când, *zgomot puternic, zgomot puternic... „* Foc! Înăuntru !"

—Așa era disciplina soldaților mei.

—Cazarma de paie ardea în flăcări. Sunetele și împușcăturile dinăuntru se concentrau spre curte, pe măsură ce oamenii noștri înaintau, până când „ *Predați-vă!"* a răsunat din multe guri. Erau soldații mei pe care i-am trimis în spatele cazărmii.

—În acest moment, care a fost partea *cea* mai intensă a încăierării, liderul inamic, cu maceta în mână, s-a năpustit asupra mea ca un tigru; eu, fără să-l văd, m-am întors spre dreapta spre un pluton *și, dintr-o dată, cu* o singură *lovitură* , ticălosul mi-a doborât partea stângă.

—M-am năpustit asupra lui cu maceta ridicată, dar îndrăznețul și marele spadasin s-a aplecat în fața mea și aș fi fost doborât dacă nu ar fi fost o *lovitură* dată la timp de unul dintre bandiții care l-au predat ca pe o tipă.

—Îl/o iubim. Oamenii din cazarmă luați cu asalt, neînarmați, la voia unui lasou și a unui *tramvai, tramvai,* caminitf al generalului Mandobles.

—" *Ne-a spus* (să plecăm) a cerut comandantul - Caspici, care, arătând ciotul mâinii stângi, a îndesat-o în fața ascultătorilor. *Ticălosul a scos-o cu un bici* ; și dintr-o înghițitură a dat pe gât băutura ."

—Când ne-am întors cu prizonierii și alte elemente de război pe care le-am găsit, generalul Man Dobles vorbea tare cu familia

Digitized by CjOOQle

Quebradagrande, în mijlocul căreia, așezată pe o canapea, am văzut o regină care era însăși Venus.

Și comandantul Caspicias și-a suspendat narațiunea, pentru început!< către noii enoriași pentru a suta oară. — ***(The Worker's Hazon,*** **nr. 15, 1910)**

Benjamin Herrera

DIN CARTEA MEA (PERIOADA DE CINCI ANI ȘI ACTORII SĂI»

(Fragment)

Și rezumând deja extinsa sa biografie, viața meritorie a generalului Herrera este condensată în această strălucită totalitate :

Un personaj care, în vremuri de încercare, când erau evaluați, își retrăgea sprijinul efectiv de la omul puternic care îi oferea adesea tentații și căruia îi împrumuta doar pentru idealuri înalte contingentul influenței sale decisive, atunci când generalul Herrera vedea progres pentru ideile liberale.

O sabie curățată de capitulații care amintește cu mândrie de triumfurile definitive ale libertăților publice pentru poporul adevărat și care a scris o pagină vrednică de altruism și sacrificii pentru cauza liberală, pentru care și-a expus viața pe câmpurile ideilor și bătăliilor; o pagină nemuritoare, scrisă în Istm, de altruism și sacrificiu pentru cauza sa deja triumfătoare, de dragul Patriei; un act care nu va fi înțeles în aceste vremuri corupte.

Cred că dacă acest om, un adevărat patriot, ar fi fost la putere, evenimentele tragice din 3 noiembrie din Panama nu s-ar fi produs.

În Imperiul Soarelui Răsare, generalul Herrera ar fi atins culmi splendide cu oțelul său ferm și creierul său plin de idei fertile, care în practică dau rezultate fericite, căci este unul dintre acei oameni serioși cărora nu le place să le irosească în etalări ostentative .

(Viitor, **12 ianuarie 1911)**

EDITAREA ACESTEI CARTE A ÎNCEPUT ÎN 1912 ȘI A FOST TERMINATĂ PE 7 AUGUST 1915

Digitized by L Dole

Digitalizat de Google

Digitalizat de Google

Digitized by Google

UNIVERSITY OF TEXAS AT AUSTIN - UNIV LIBS

3026698160

0 5917 3026698160